

Jesús Tté Buaë Kit Mateo tö Mateo

Wëm bak eköl kiè Mateo e' tö yëkkuö i' kit. Ñies ie' kiè Leví. Ie' dör Israel aleripa eköl. Jesús tö ie' ki' ittökataie (Mateo 9.9 saú), erë e' yöki ie' bak kaneblok inuköl patueke Roma wökirpa a ese shtök. Erë mik Jesús tö ie' ki' ittökataie, etä ie' mineaie Jesús ta.

Ì ọ Jesús tö su' Mateo tö iwák wöbla wa, ese tso' kitule yëkkuö i' ki. Ñies ì su' ie' tö ena ì ttsë'itö Jesús tö s'wöbla'weke e' a, ese kit ie' tö.

Ká iaiaë Skëköl tö iyë' tö wëm döraë eköl Israel aleripa tsatkök e' paneke ie'pa tö. S'tsatkökwak e' kiè Mesías hebreoie ena griegoie ikië Cristo. Se'ie kiè e' mane'wésö *wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'*. Mateo tö yëkkuö i' kit bua'ie Israel aleripa a ikkachoie tö s'tsatkökwak ñe' dör Jesús.

Jesucristo yépa bak (Lucas 3.23-38)

¹ Jesucristo dör se' blú bak kiè David e' aleri, David dör Abraham aleri. Jesucristo yépa bak kos e'pa wépa kiè dör i' es:

² Abraham alà dör Isaac, e' alà dör Jacob, e' ala'r dör Judá ena iépa. ³ Judá ala'r dör Fares ena Zérah, e'pa mì dör Tamar. Fares alà dör Hesrón, e' alà dör Aram. ⁴ E' alà dör Aminadab, e' alà dör Nahasón, e' alà dör Salmón. ⁵ E' alà dör Booz, e' mì dör Rahab. Booz alà dör Obed, e' mì dör Rut. Obed alà dör Jesé, ⁶ E' alà dör se' blú bak David e'.

Se' blú bak David, e' alà dör Salomón, e' mì bak Urías ta kewe. ⁷ Salomón alà dör Roboam, e' alà dör Abías, e' alà dör Asá. ⁸ E' alà dör Josafat, e' alà dör Joram, e' alà dör Ozías. ⁹ E' alà dör Jotam, e' alà dör Acaz, e' alà dör Ezequías. ¹⁰ E' alà dör Manasés, e' alà dör Amón, e' alà dör Josías. ¹¹ E' ala'r dör Jeconías ena ielpa. E' kēwō ska' ta Israel aleripa klō'wēlur Babilonia wakpa tō ta itsēmīrakitō Babilonia.

¹² Israel aleripa aneyalne Babilonia, e' ukuōkī ta Jeconías alà kiè Salatiel e' kune. Ie' alà dör Zorobabel, ¹³ E' alà dör Abihud, e' alà dör Eliaquim, E' alà dör Azor. ¹⁴ E' alà dör Sadoc, e' alà dör Aquim, e' alà dör Eliud. ¹⁵ E' alà dör Eleazar, e' alà dör Matán, e' alà dör Jacob. ¹⁶ E' alà dör José, e' dör María wēm. María dör Jesús mì. Jesús dör wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'.*

¹⁷ Es Abraham kēwō ska' dōkₐ David kune', etₐ Jesús ditséwō alōne dōkₐ dabom eyōk kī tkētōkicha (14). Ñies David kēwō ska' dōkₐ Israel aleripa minetser Babilonia, etₐ Jesús ditséwō alōne dōkₐ dabom eyōk kī tkētōkicha (14). Ñies Israel aleripa minetser dōkₐ wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' de, etₐ Jesús ditséwō alōne dōkₐ dabom eyōk kī tkētōkicha (14).

Jesucristo kurke e' biyö yēne
(Lucas 2.1-7)

¹⁸ I' dör Jesucristo kune' e' pakè: Ie' mì kiè María. E' bakiₐ busi kam ser wēm ta, erē ittē me'bak senukwₐ wēm kiè José e' ta. Kam ie'pa serwₐ ñita, kam ie'pa ñi kōwₐ, etₐ María buklunekₐ Wikōl

* **1:16** wé pairine'bitū idi' wa s'blúie: E' dör Mesías si'kuaie.

Batse'r diché wa. ¹⁹ José dör wëm buaë yësyësë, e' kuëki ie' kë éna María jaëwàkka sulitane wörki. E' kuëki ie' tö ibikeitsé: “Súyö imèat bèrè.” ²⁰ Ie' tso'ia ibikeitsök ta ikapowa ta ikabsué tö Skëköl biyöchökwak de eköl e' tö ie' a iché: “A José, David aleri, María bukluneka e' dör Wiköl Batse'r diché wa. E' kuëki kë be' suanuk senukwa ie' ta. ²¹ Ie' alà kurdaë eköl wák wëm. Ikiè múkabö Jesús† Ie' tö iwakpa tsatkeraë sene sulu nuí yöki, e' kuëki ikiè múka es.” Es Skëköl biyöchökwak tté José ta.

²² E' kos tka es as ì yè'atbak Skëköl tö itteköl wa e' wà tkö, e' tö ichè:

²³ “Busi eköl kë wà wëm kaule e' buklurdaka, e' alà kurdaë wák wëm, ikirdaë Emanuel.”‡

(s'kiè e' wà kiane chè: “Skëköl tso' se' ta”).

²⁴ Mik José ti'nekane, eta ie' tö iwé wes Skëköl biyöchökwak tö ie' a iché es. Ie' ulabatséwa María ta. ²⁵ Erë alà kam kur, e' yöki ie'pa kë ñi kànewa. Mik alà kune, eta José tö ikiè méka Jesús.

2

Wëpa yöule iyi tötkök bëkwö wa esepa de Jesús sauk

¹ Jesús kune' ká kiè Belén atë Judea eë. E' kéwö ska' ta wëm eköl kiè Herodes e' dör ká e' blú. Eta wëpa wëlepa datse ká kamië atë diwö tskirke e' kke, e'pa de Jerusalén. Ie'pa dör iyi tötkök bëkwö wa esepa. ² Ie'pa tö ichaké:

† **1:21** Jesús: S'kiè e' wà kiane chè S'tsátkökwak. ‡ **1:23** Isaías 7.14

—¿Wé alala kune judiowak blúie e'? Sa' tō ibëkwō su' sa' kaska', e' kueki sa' de íerō idalöiök.

³ Mik Herodes tō ttè e' ttsé, etā e' tō ie' ena Jerusalén wakpa kōs tsiriwékarak tajë. ⁴ E' kueki ie' tō sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa kiéttsa seraā tā ichaké ie'pa a:

—¿Ima a' ichè? Wé pairine'bitū idi' wa s'blúie, ¿wé e' kurmi?

⁵ Ie'pa tō iutérak:

—Ie' kurdaë Belén atē Judea eē. Skëköl tteköl tō ikitat i' es:

⁶ Skëköl tō ichè:

Belén atē Judea, e' wakpa a ye' ichè tō a' shuā blu' kardakā eköl, e' tō ye' icha dör Israel aleripa e'pa wëttseraë. E' kueki a' ká dör ká bua'ie wēs Judea ká bua'ie malepa tso' es.*

⁷ Mik Herodes tō ttè e' ttsé, etā ie' tō wēpa tō íyi tötkeke bëkwō wa ñe'pa kié akir ijchenowā tō mik ie'pa tō bëkwō e' su'mi, kōs e' kī ká de. ⁸ Ie' tō ie'pa a iché:

—A' yú Belén. Alala e' yulǒ bua'ie. Mik a' tō ikué, etā ibiyǒ chǒ ye' a as ñies ye' mi' idalöiök.

⁹⁻¹⁰ Mik blu' tō ttè e' ché one, etā ie'pa míyal. Etā bëkwō su' ie'pa tō ikaska', e' suéne ie'pa tō ñalā wa. E' tō ie'pa ttsé'wéne buaë shütē. Wé bëkwō mirwā e' wa ie'pa mi'ke dǒ wé bëkwō e' wöklö'wéwā eē. Bëkwō e' wöklö'wéwā wé alala e' tso' e' u tsakā. ¹¹ E' ukuökī tā ie'pa dēwā u a tā ie'pa tō alà ena imì María kué. Ie'pa e' tuléwā kuchë kī tā idalöiérakitō. Kalkuōla dérak iwā e' kköyéttsarakitō tā orochka

* 2:6 Miqueas 5.2

ena ì masmas ña'wè ena mirra, ese méraakitö alà a. ¹² E' ukuöki ta ie'pa a iyëne kabsuè a tö ie'pa kë minukne Herodes ska'. E' kuëki ie'pa míyalne iká ki ñalá kuá'ki wa.

José ena María tkashkar míyal Egipto

¹³ Wëpa tö íyi tötkeke bëkwö wa e'pa ponemine, e' ukuöki ta José kabsuè tö Skëköl biyöchökwak eköl tö ie' a iché: “Be' e' kóká, María ena ilà klö'ú ta be' tköshkar Egipto. Blu' Herodes tö alala se yuleraè ttèwá, e' kuëki be' e' tsúat senuk ee dö mik ye' tö be' a iché eta.”

¹⁴ Eta ie' ti'neká e' kéká ta alà ena María klö'wéitö ta e' nañewe imíyal Egipto. ¹⁵ Ee ie'pa sené dö mik Herodes blënewá ekkë. E' tka es as itkö wes Skëköl tö iyè itteköl wa es. Ie' tö iyè': “Ye' alà tso' Egipto, e' kiéne ye' tö.”†

Herodes tö kawö mé ala'rla ttökulur

¹⁶ Mik Herodes wá ijchenewá tö wëpa tö íyi tötkeke bëkwö wa, e'pa kë wá ie' ttö dalöiène', eta e' tö ie' uluwéka taië. Belén ena ká tso' ipamik e' a ala'rla wëpa kurke kos, e'pa ttökulur patké ie' tö serea kám ki duas dö bök e' yöki. Wëpa tö íyi tötkeke bëkwö wa e'pa tö bëkwö su' kos e' ki ká de, e' yè' ie'pa tö Herodes a. E' wa ie' tö ikéwö yè'ttsa tö duas döketke bök e' ki. E' kuëki ie' tö ala'rla wëpa kurke e' kéwö ulatök, esepa kos ttökulur patké.

¹⁷ Es ì yè' Skëköl tteköl kiè Jeremías e' tö, e' wà tka. Ie' tö iyè':

¹⁸ “Ká kiè Ramá ee ittseñe tö taië ie'pa iúke aneule kköchöke siarë.

† 2:15 Oseas 11.1

Eē alakölpa dör Raquel aleripa e'pa iuke ila'rla
ieitsök.

Ila'rla kōs ttélur, e' kueki ie'pa kë er pablërta'."

*María ena ilà ena José e' yéttsq Egipto biteyalne
Israel*

¹⁹ Blu' Herodes blënewa, e' ukuöki ta José tso'
Egipto, e' kabsué tö Skëköl biyöchökwak eköl tö ie'
a iché: ²⁰ "Wépa éna alà ttakwa, e'pa blërulunetke.
E' kueki be' e' kōka ta María ena ilà klö'ú ta a'
yúshkane Israel."

²¹ Eta José e' kéka ta María ena ilà klö'wéitö ta
ie'pa biteyalne Israel. ²² Erë mik ie' wa ijchenewa
tö Herodes alà kiè Arquelao e' tso'ne Judea blúie
iyë skéie, eta ie' suane senuk ee. Eta ie' kabsué tö
Skëköl tö ie' a iché: "A' yúshkane Galilea." E' kueki
ie'pa míyalne Galilea. ²³ Mik ie'pa de Galilea, eta
ie'pa míyal senuk ká kiè Nazaret ee. E' tka es as ì yë'
Skëköl ttekölpa tö e' wà tkö wé ichéitö: "Ie' kirdaë
Nazaret wak."

3

Juan S'wöskuökwak tö s'patté

(Marcos 1.1-8; Lucas 3.1-9,15-17; Juan 1.19-28)

¹ E' kéwö ska' ta Juan S'wöskuökwak de Skëköl
ttè pakök ká sir poë wé kë yi serku' ate Judea ee.

² Juan tö ie'pa a icheke: "Ì blúie Skëköl tso' e' kéwö
dewatke tsinet, e' kueki a' er mane'ú ie' a."

³ Skëköl tö Juan yë' itteköl Isaías wa ì es:

"Ká sir poë wé kë yi serku' taië,
ee yile ttöraë aneule, e' tö icheraë:
'A' er mane'ú Skëköl datse e' yöki,

e' dör wes ñalā yuèsö yësyësë ie' yöki es.' ”*
Es Isaías tö iyë'at.

⁴ Juan datsi' yöule kameio köyök wa; ikipamo e' dör iyiwak kkuölit. Ie' chkè dör ditski ena bulali.
⁵ Jerusalén wakpa ena ká malepa tso' Judea e' wakpa de tajë ie' ttöke e' ttsök. Ñies ká tso' di' Jordán kkömik, e' wakpa de. ⁶ Ì sulu kos wambleke ie'pa tö e' chekekarakitö tā Juan tö iwöskueke Jordán a.

⁷ Erë mik Juan tö isué tö fariseowakpa ena saduceedwakpa de tajë as ie' tö ie'pa wöskuölor etä ie' tö ie'pa a iché: “iA' dör s'kitö'ukwakpa suluë wes tkabë es! ¿Yi tö a' a iché tö a' tkömishkar Skëköl tö a' we'ikeraë siarë e' ulà a? ⁸ A' senú yësyësë, e' wa iwërwami tö mokì a' er mane'wétke Skëköl a. ⁹ Kë a' tö ibikeitsök tö a' dör Abraham aleripa, e' ë kueki Skëköl kë tö a' we'ikepa. Ye' tö a' a ichè tö Skëköl ki ikiane, e' tā ie' tö ák ikkë yuëmi Abraham aleripaië. ¹⁰ Ie' dör wes kal bikökwak es. Ie' tso'tke kal ulitane kë wörtä' ese kos bikökök ña'wëwa bö' a. ¹¹ Mokì ye' tö a' wöskueke di' a iwà kkachoie tö a' er mane'wétke Skëköl a. Erë ye' itöki idatse eköl, e' tö a' ierawa Wiköl Batse'r a ena bö' a. Ie' dör këkëpa tajë ye' tsata, e' kueki ie' klökkuö ë tsëmi e' kë dör ye' siarla e' a. ¹² Ie' tö s'wöpperaë wes iyiwö wöppèsö es. Ibuya'buya bleraëitö idichakuö a, erë isulusi uyerawaitö bö' kë wöittä'wa e' a.”

Jesús wösune
(*Marcos 1.9-11; Lucas 3.21-22*)

---

* **3:3** Isaías 40.3

¹³ Jesús e' yéttsa Galilea demi Jordán di'kka wé Juan tso' ee as e' tō iwōskuō. ¹⁴ Kewe ta Juan kē éna ie' wōskuak, ie' tō iché ia:

—Warma be' kawōta ye' wōskuök. ¿Wes be' do ye' ska' as ye' be' wōskuō?

¹⁵ Ie' tō iüté:

—Ì dör yēsyesē Skököl wōa, ese kos kawōta wè se' tō es, e' kuēki imuatsō es i'ñe ta.

Eta Juan tō ie' ttō iüté. ¹⁶ Jesús wōsune e' e' duékane di' a e' wōsha ta ká jai kköbunane ta ie' isué tō Skököl Wiköl bite ie' ki nuböl sù. ¹⁷ Eta ttō ttsēne datse ká jai a e' tō iché: “Se dör ye' alà dalër tajē ye' éna, e' wër buaē shütē ye' wa.”

4

Bě tō Jesús erkiöwé

(Marcos 1.12-13; Lucas 4.1-13)

¹ E' ukuōki ta Skököl Wiköl tō Jesús tsémi ká sir poē wé kē yi serku' ee as bē tō ie' erkiöü i sulu wamblök. ² Ee ie' sené dōka ká dabom tkëyök (40), kē chkane yēs. Ekkē ta ie' dué bli wā. ³ Bě debitu ie' ska' ta ichéitō ia:

—Be' dör Skököl Alà, e'ma ichō ák sekkēpa a tō a' yönú chkeie.

⁴ Jesús tō iüté:

—Au. Skököl yëkkuö tō ichè: ‘Kē se' senuk chkè ě mik. E' skéie i kos cheke Skököl tō e' mik se' serke.’*

⁵ E' ukuōki ta bē wā ie' mítser Jerusalén dör ká batse'r ee ta itsémikaitō Skököl wé kakkeē e' bata ki ⁶ ta ichéitō ia:

---

* 4:4 Deuteronomio 8.3

–Be' dör Skëköl Alà, e'ma be' e' batröömi döttsa iski. Skëköl yëkkuö tö ichè:

‘Skëköl tö ibiyöchökwakpa patkeraë be' kkö'nuk.

Ie'pa tö be' klö'werakā iulā a as be' klö kë tērwa āk
kī yēs.†

E' kuëki be' e' batröömi döttsa iski.

7 Etā Jesús tö iüté:

–Au. Ñies Skëköl yëkkuö tö ichè: ‘A' kë kawö ta' Skëköl dör a' Këköl e' wötsiriuk.‡

8 E' ukuökī ta bé tö ie' tsémi kabata kakkeë a, ta eë kā kos wēs kā tköke ekkë, ñies iyi bua'buä tso' iki, ese kkachéitö ie' a seraā bet. 9 Ie' tö iché ia:

–Be' e' tkéwā kuchewö kī ye' wörki ye' dalöiök Skëkölíe, e' ta ì kos sué be' tö e' meraëyö be' a.

10 Erë Jesús tö ie' iüté:

–A Satanás, Skëköl yëkkuö tö ichè: ‘Skëköl dör a' Këköl, e' ë dalöiö a' tö Skëkölíe, ie' ë a a' senú.§ E' kuëki be' yúshka.

11 Etā bé tö Jesús méat wák mía bánet. Ta Skëköl biyöchökwakpa de Jesús ska' ikimuk.

Kanè mène Jesús a e' tsá wéitö Galilea

(Marcos 1.14-15; Lucas 4.14-15)

12 Mik Jesús wā ijchenewā tö Juan S'wöskuökwak wötewarakitö s'wöto wé a, etā ie' dene Nazaret atē Galilea eë. 13 Erë kë ie' atē senuk Nazaret. Ie' mía senuk Cafarnaúm, e' atē batsöri kiè Galilea e' kkömik. Cafarnaúm atē zabalónwak ena neftalíwak e'pa ké a. 14 Itka es as ì kit Skëköl tteköl Isaías tö yëkkuö kī e' wà tkö es. Ie' tö iyè':

15 “Zabalónwak ena neftalíwak, e'pa serke di' kiè Jordán e' wışhet batsöri kkömik.

† 4:6 Salmo 91.11-12

‡ 4:7 Deuteronomio 6.16

§ 4:10

Deuteronomio 6.13

Ie'pa serke Galilea wé ñies pè' kè dör judiowak esepa serke ee.

16 Ie'pa serke wes se' serke stui a es e' kè wä Skëköl suule.

Ie'pa dör wes s'duulewä es.

Erë eköl doia, e' tō ie'pa er ñi'weraë Skëköl ttè wa wes ká olo tō ká ñiwe es.”*

Es Isaías tō iyë'at.

17 E' ukuöki tã Jesús tō s'pattémitke tã ichéitō: “Ì blúie Skëköl tso' e' kèwö dewatke tsinet, e' kueki a' er mane'ú ie' a.”

Jesús tō nima klö'ukwakpa döka tkël e'pa kié ittökatapaie

(Marcos 1.16-20; Lucas 5.1-11)

18 Jesús shkōrami batsōri kié Galilea e' kkōmik, ee ie' tō wëpa sué bōl ñi' ëlpa. Eköl kié Simón, e' kié ñies Pedro. Iëköl kié Andrés. Ie'pa kanè dör nima klö'uk. Ie'pa tso' ikla' uyök batsōri a nima klö'woie.

19 Ie' tō ie'pa a iché:

—A' shkō ye' tã. A' yueraëyö s'ditsö klö'uk ye' a ye' ttökataie.

20 E' bet tã ie'pa tō ikla' tuléat tã imíyal ie' tã.

21 E' wí'kie ie' tō wëpa skà sué bōl ñi' ëlpa kié Santiago ena Juan, e'pa dör Zebedeo ala'r. Ie'pa tulur kanè a iyé tã kla' wöyuök, ie'pa kiémi ie' tō e' tã. 22 E' wöshã tã ie'pa tō ikanò ena iyé méat tã imíyal ie' tã.

Jesús tō s'wöbla'wé taië

(Lucas 6.17-19)

23 Jesús shké Galilea kōs a s'wöbla'uk judiowak ñi' dapa'wō wé kōs a. Ì blúie Skëköl tso', e' tté

* 4:16 Isaías 9.1-2

buaë pakekeitö, ñies s'duöke k_{os}, ì dalërke s'mik k_{os}, ese bua'w_ekeitö. ²⁴ Ie' tté buneka Siria k_{os} a. E' ku_eki p_e' w_a taië iyamipa duöke duè daklilië w_a ese debitu ie' ska'. W_elepa a aknama tso', w_elepa siw_a' arke iröirö, w_elepa kraulew_a, esepa k_{os} bua'w_eneitö.

²⁵ Eta p_e' datse Galilea, Decápolis, Jerusalén, Judea ena k_a at_e Jordán w_ishet, e'pa mi'ke taië ie' ta.

5

Jesús tö ittökatapa wöbla'w_e kabata a

¹ Mik Jesús tö isué tö p_e' dapane taië, eta ie' m_ia kabata tukir k_i ta e_e ie' e' tkéser ta ittökatapa de ie' ska'. ² Ie' tö ie'pa wöbla'w_emitke ttè i' wa:

Ì w_er buaë Skököl wa (Lucas 6.20-23)

³ “W_epa morke Skököl ë mik, esepa tso' ì blúie ie' tso' e' a, e' ku_eki ayëcha buaë esepa.

⁴ “W_epa eriarke siarë, esepa er pablërdaë, e' ku_eki ayëcha buaë esepa.

⁵ “W_epa e' wöökewa diöshet, esepa a k_a i' merdaë, e' ku_eki ayëcha buaë esepa.

⁶ “W_epa tö sene yësyësë ese k_{os} i_eitseke chkè ena di'yè tsata, esepa ulà a iwà döraë, e' ku_eki ayëcha buaë esepa.

⁷ “W_epa tö s'malepa sueke er siarë wa, esepa suëraë Skököl tö er siarë wa, e' ku_eki ayëcha buaë esepa.

⁸ “W_epa er maneneë, esepa tö Skököl suëraë, e' ku_eki ayëcha buaë esepa.

9 “Wépa tö s'er bua'wekene ñi k̄i, esepa kieraë Skëköl tö ila'r, e' kuek̄i ayëcha buaë esepa.

10 “Wépa weirke iserke yësyësë e' kuek̄i, esepa tso' ì blúie Skëköl tso' e' a, e' kuek̄i ayëcha buaë esepa.

11 “Ayëcha buaë mik pë' tö a' cheke suluë, a' we'ikeke, a' kKateke kachè wa ye' dalërmik. 12 Ká jaì a ì buaë merdaë a' a iskéie, e' kuek̄i mik ese tköke a' ta, etä a' tsë'nú buaë kaneë. Es ñies Skëköl ttekölpa bak a' yöki kewe e'pa weine.

A' dör wes dayë katanoie es
(Marcos 9.50; Lucas 14.34-35)

13 “A' dör wes dayë es ká i' wakpa a. Erë dayë kē kke ta'ia, e' ta kē ibuarpaiane. Kē iia ìie bua' ta ikeukemi ñala k̄i ta pë' dakölor iki.

A' dör wes bö'wö es

14 “A' dör wes bö'wö es ká i' wakpa a. U tso' taië kabata k̄i, e' kē blënuka, e' wëne kamië. 15 Kē yi tö bö'wö tskepaka ta ibléwaitö ö ipatkéwaitö kalkuö dikia. E' skéie itkekekaitö kákke sulitane tso' u a esepa wö a ká ñi'woie. 16 Es ñies a' senú buaë yësyësë sulitane wörki as e' saü ie'pa tö ta a' Yé tso' ká jaì a e' k̄ikarka.

Ttè dalöiëno kit Moisés tö e' ché Jesús tö

17 “Kē a' tö ibikeitsök tö ye' dë'bitu ì kit Moisés ena Skëköl ttekölpa tö yëkuö k̄i, e' wöshtökwa. E' skéie ye' dë'bitu as iwà tkö wes itso' kitule es. 18 Moki ye' tö a' a ichè tö ttè e' kē watërpattsa etkla wë'ia kam ká jaì ena ká i' erwa e' yöki; ttè e' kos wà tköraë. 19 E' kuek̄i yi tö ttè e' wele dalösewekewa, erë ttè tsir idir, ena o'ka wöbla'wekeitö idalöseukwa, ese

dörae s'ësela imalepa blúie Skëköl tso' esepa dikia. Erë yi tö ttè e' dalöieke ena o'ka wöbla'wekeitö idalöiök, ese döraë kékë taië imalepa blúie Skëköl tso' esepa tsata. ²⁰ E' kueki ye' tö a' a' ichè tö a' kë ser yësyësë tkökä s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa tsata, e' ta a' kë döpa i blúie Skëköl tso' e' a.

*S'ulurke ñi ki ese ché Jesús tö
(Lucas 12.57-59)*

²¹ “A' wa ittseule tö iyënebak ká iaiaë a' yépa a: ‘Kë a' kawö ta' s'ttökwa,’ ñies ‘Yi tö s'ttéwa, ese wák kichatërdaë.’ ²² Erë ye' tö a' a' ichè tö yi uluneka iyami ki, ese kichatërdaë. E' kúie ta' yi tö iyami ché suluë, ese kichatërdaë. Ñies yi tö iyami kichatëttsa, ese ki inuí tso' taië tö ipatkerami bö' ké a.

²³ “E' kueki a' wa ilè mí mè ka' tso' íyi moka Skëköl a' e' ki ta' ee a' éna ianewa tö a' yami wele wa ilè tté tso' a' ki, ²⁴ e' ta' i mí a' wa mè e' múat ee, kë imar. A' yú a' yami er bua'ukne a' ki. E' ukuöki ta' a' yúne i meke a' tö e' mú.

²⁵ “Yile wa a' mí kkatè s'shulo wé a, e' ta' mik a' dami ñala ki ie' ta, eta' ishulö ie' ta' as ie' kë tö a' müttsa s'shulökwak ulà a. A' kë tö iwè es, e' ta' s'shulökwak tö a' merattsä s'shkëkipa ulà a ta' esepa tö a' wöterawa s'wöto wé a. ²⁶ Moki ye' tö a' a' ichè tö a' kë döpattsä dö mik a' tö inuí patuëttsä sera a eta.

S'senewabak dalösewëwa ese ché Jesús tö

²⁷ “A' wa ittseule tö iyënebak: ‘Kë a' kawö ta' s'senewabak dalöseukwa.’ ²⁸ Erë ye' tö a' a' ichè tö yi tö o'ka alaköl sué ta' ikkechéitö, e' ta' e' wa isenewabak dalösewëwaitö ier a.

29 “E' kueki a' wöbla bua'kka tö a' keke ì sulu wamblök, e' ta iyöttsa köumi bánet. A' yese alè kéu a' tö, e' dör bua'ie a' uyèwà bö' ké a wa'ñe e' tsata. 30 A' ulà bua'kka tö a' keke ì sulu wamblök, e' ta itöö uyömi bánet. A' yese alè kéu a' tö, e' dör bua'ie a' uyèwà bö' ké a wa'ñe e' tsata.

*Se' ñi ðwa ese ché Jesús tö
(Mateo 19.9; Marcos 10.11-12; Lucas 16.18)*

31 “Ñies iyënebək: ‘Wëm tö itayë éwa, ese wák kawötä ñi owa yëkkuö muk ia.’ 32 Erë ye' tö a' a ichè tö wëm tö itayë éwa, kè dör itayë trër kueki, e' ta e' wa ese tö itayë wömëttsami isenewabək dalöseukwä* Ñies wëm wele senéwä tayë ese ta, e' wa e' tö tayë senewabək dalösewéwä.

S'ttè mè ñi a Skököl wörki ese ché Jesús tö

33 “Ñies a' wä ittseule tö iyënebək ká iaiaë a' yépa a: ‘A' ttè mé Skököl wörki, eta e' wà uk a' kawötä mokië.’ 34 Erë ye' tö a' a ichè tö kè a' kawö ta' ttè muk ñi a Skököl wörki ö ilè skà wa. Kè a' kawö ta' ttè muk ñi a ká jai wa, e' dör wé Skököl tkër s'blúie e' kueki. 35 Kè a' kawö ta' ttè muk ñi a ká i' wa, e' dör Skököl klö tkokaie e' kueki. Kè a' kawö ta' ttè muk ñi a Jerusalén wa, e' dör Skököl dör s'blú, e' ké, e' kueki. 36 Ñies a' wakpa kè a' tsà ë manenuk saruru ö dalolo, e' kueki a' kè kawö ta' ttè muk ñi a i' es: “Ì chéyö e' kè yëne, e' ta ye' wökir töö.” 37 E' kueki mik a' ttè meke ñi a, ta a' tö icheke, “tö”, eta e' dör tö; mik a' tö icheke, “au”, eta e' dör au. A' tö ì skà chéne bánet, e' ta e' dör suluë.

* 5:32 itayë wömëttsami...e' dalöseukwä: Ttè i' wà armi se' éna ñies i' es: “e' ta ie' tso' itayë sauk wes alaköl trërta' es.

*Se' e' tsatkõ s'sulusipa yöki ese ché Jesús tö
(Lucas 6.29-30)*

³⁸ “A' wä ittsëule tö iyënebak: ‘Yi tö o'ka wöbla tskéwä, ese wák kawõtä wöbla ské tskèwä. Yi tö o'ka kà pëwä, ese wák kawõtä kà ské pëwä.’ ³⁹ Erë ye' tö a' ä ichè tö kë a' e' tsatkök pë' sulusipa yöki. E' skéie yi tö a' ppé a' aswö bua'kka ki, e' tä a' aswö etta mú ia ppè. ⁴⁰ Yi tö a' kkaté s'shulökwakpa wörki a' paio kiane iki e' kueki, e' tä a' paio mú ia, ñies a' paio kikké mú ia. ⁴¹ Yi tö a' ké idali tsukmi kësik wa dö kilómetro et†, e' tä iki tsúmi dö kilómetro böt. ⁴² Yi tö a' ä ilè kak kié, e' tä imó ia. Ñies yi tö a' ä íyi kié peitule, e' tä ipeitö ia.

*S'bolökpa ché Jesús tö
(Lucas 6.27-28,32-36)*

⁴³ “Ñies a' wä ittsëule tö iyënebak: ‘S'yamipa dalëritsõ erë s'bolökpa saú sulu.’ ⁴⁴ Erë ye' tö a' ä ichè: A' bolökpa dalëritsõ. Wépa tö a' we'ikeke, esepa ki ikiõ S'yé ä tö ikimú. ⁴⁵ A' tö iweke es, e' tä e' wa a' tso' ikkachök tö moki a' dör a' Yé tso' ká jai ä e' ala'r. Ie' tö diba patkeke s'ser buaë ena s'ser sulu esepa ki. Ñies ie' tö kali patkeke s'ser yësyësë ena s'ser sulu esepa ki. ⁴⁶ Wépa tö a' dalëritseke esepa ë ské dalëritseke a' tö, e' tä ¿wës Skëköl tö i buaë mëmi a' ä iskieie? Ñies inuköl shtökwakpa Roma wökirpa ä e'pa tö iweke es. ⁴⁷ A' tö a' yamipa ë shké'weke, e' tä ¿i buaë weke a' tö s'sulusipa tsata? Ñies pë' kë tö Skëköl dalöie esepa tö iweke es. ⁴⁸ A' senú buaë yësyësë wës Skëköl dör S'yé tso' ká jai ä e' ser buaë yësyësë es.

† 5:41 E' kèwö skà tä Roma ñippökwakpa wä kawö tä' judiowak kök idali tsukmi dö kilómetro etk.

6

Jesús tò s'wöbla'wé tò wës se' ké s'siarëpa kìmuk

¹ “ǀA' e' kkö'nú! Mik a' tò ì buaë wëke s'kimoie, etǀ kē iwar sulitane wörki ǀs ie'pa tò a' kkeōka. A' tò iwé es, e' tǀ Skëköl dör S'yé tso' kǀ jǀi ǀ, e' kē tò ì mepa a' ǀ iskéie.

² “E' kueki mik a' tò s'siarëpa kimeke, etǀ kē e' tté pparǀa sulitane kukua wës e' ökwakpa es. Ie'pa tò iweke ie'pa ñi dapa'wö wé ǀ ena ñǀǀǀ wa ǀs sulitane tò ie'pa kkeōka. Moki ye' tò a' ǀ ichè tò pè' tò ie'pa kkeekē e' è dör ie'pa icha ské. ³ Erë mik a' tò s'siarëpa kimeke, etǀ a' tò iú bërè, kē ichar yi ǀ. ⁴ Es Skëköl tò ì kos tso' blëule ese sueke, e' tò ì buaë meraë a' ǀ iskéie.

*Jesús tò s'wöbla'wé tò wës se' ké ttök S'yé tǀ
(Lucas 11.2-4)*

⁵ “Mik a' ttöke S'yé tǀ, etǀ kē a' ttök sulitane wörki wës e' ökwakpa es. Sulu ie'pa wöbatsö e' duökser ttök S'yé tǀ ie'pa ñi dapa'wö wé ǀ ena wé pè' daparke taië kǀ áie ese ska' ǀs ikkearka. Moki yö ichè a' ǀ tò ie'pa icha ské detke iulǀ ǀ seraǀ. ⁶ Erë mik a' ttöke S'yé tǀ, etǀ a' yúwǀ a' úshu ǀ, ukkö wötówǀ eǀ a' ttö Skëköl dör a' Yé e' tǀ bërè. A' tò iweke es, e' tǀ Skëköl tò ì kos tso' blëule ese sueke, e' tò ì buaë meraë a' ǀ iskéie.

⁷ “Ñies mik a' ttöke S'yé tǀ, etǀ kē a' ttök wës pè' kē tò ie' dalöie e'pa ttöke ie'pa këkölpǀ tǀ es. Ie'pa ttöke tté etkē wa taië batsië kē wǀ tǀ. Ie'pa tò ibikeitseke tò ikëkölpǀ tò ie'pa ttö ttsëmi ie'pa tté taië e' kueki. ⁸ Kē a' tò iuk wës ie'pa es. Ì kiane a' ki e' jcher Skëköl wǀ kam a' tò ie' ǀ ikiö e' yöki. ⁹ A' ttö ie' tǀ i' es:

‘A Sa' Yě tso' ká jài a,
 as be' dalöiö sa' tö ì ulitane tsata.

¹⁰ As be' dö sa' blúie da'aie.

Ì kiane be' k̄i as e' or ká i' k̄i
 wes iorke ká jài a es.

¹¹ Chkè kiane sa' k̄i i' ñe s̄enoie e' mú sa' a.

¹² Sa' nuì olo'yö sa' k̄i

wes sa' tö s'malepa k̄i inuì olo'yeke es.

¹³ Kě sa' marttsa tö ì sulu tö sa' erkiöù,

e' skéie sa' tsatkó yi dör sulu ichök* e' yöki.'

¹⁴ “S'malepa nuì olo'yeke a' tö ie'pa k̄i, e' ta ñies S'yě tso' ká jài a, e' tö a' nuì olo'yeraë a' k̄i. ¹⁵ Erë a' kě tö s'malepa k̄i inuì olo'yè, e' ta S'yě kě tö a' nuì olo'yepa a' k̄i.

Jesús s'wöbla'wé tö wes se' ké batsök

¹⁶ “Mik a' batsöke Skököl a, eta kě a' e' ök siarë wes e' ökwakpa es. Ie'pa e' öke siarëla as s'malepa tö isaù ta ikkeökarakitö ibatsökerak e' kuëki. Moki ye' tö a' a' ichè tö ie'pa icha ské detke ie'pa ulà a. ¹⁷ Erë mik a' batsöke, eta a' wöskuöö, a' tsaiklärö, ¹⁸ as s'malepa kě tö isaù tö a' tso' batsök. S'yě kě wërta' e' tö ýi ulitane tso' bléule e' sueke. A' batsö ie' è wöa ta ie' tö iské meraë a' a' buaë.

Íyi bua'buá blö ká jài a

(Lucas 12.33-34)

¹⁹⁻²¹ “Wé a' ýi bua'buá tso' bléule ee a' er me'rie. E' kuëki kě a' tö ýi bua'buá blök ká i' k̄i. Ká i' k̄i powak se' ýi sulu'wekewa, ñies akblökwakpa tö iekibleke. E' skéie, a' ýi bua'buá e' blö ká jài a. Ee

* **6:13** Yi dör sulu ichök: E' dör bë kiè Satanás e'.

powak kě dōpa íyi sulu'ukwā ñies akblökwakpa kě dōpa íyi ekiblök.

S'wöbla buaë ena s'wöbla suluë
(Lucas 11.34-36)

²² “S'wöbla dör wēs bö'wö es s'chkà kōs a. E' kuëki s'wöbla dör buaë, e' ta se' chkà kōs e' a ká olo ta' buaë. E' dör wēs se' er dör buaë es, ì kōs dör buaë yēsēsē ese kī se' er me'rie. ²³ Erë s'wöbla kě dör bua', e' ta s'chkà kōs e' tso' stui a. E' dör wēs se' er suluë es, ì sulu kōs ese kī se' er me'rie. Erë se' er buaë e' miáne suluë stuiie, e' ta e' dör suluë ichökle.

¿Yi dör a' wökir?
(Lucas 16.13)

²⁴ “Wé klöulewā kanè mésoie, ese kawōtā iwökir ë ttō dalöiök. Ie' wökirpa chōpa bōl, e'ma ie' kawōtā eköl ë dalöiök ena iëköl watöktsa. Es a' kě a er menukwā Skëköl kī ena inuköl kī ñita.

Kě a' tkinuk ì kī
(Lucas 12.22-31)

²⁵ “E' kuëki ye' tō a' a ichè: Ì kiane a' kī senoie chkeie, di'ie, datsi'ie ìie, ese kōs kě kī a' tkinuk. S'tso' ttsë'ka e' kě dör chkök ëme, ñies s'chkà kě dör datsi' ë ioie. ²⁶ Dù saú a' tō. Ie'pa kě tō ì kuatketā' ì wöshtetā', ie'pa kě tō chkè bletā', erë S'yé tso' ká jaì a e' tō ie'pa tieke. Ie' éna a' dalër tajë dù kōs tsatā. ²⁷ A' tkirke tajë e' kī, e' kě tō a' a kawō kī mepa senoie ekuölö ë.

²⁸ “¿Ì kuëki a' tkirke datsi' kī? Ma'ma wörkua bua'buāala ese saú wēs italar, kě kanëblōtā', kě datsi' yueta'. ²⁹ Erë blu' bak kiè Salomón, e' wā íyi ulitane bua'buāe bak tajë, erë ye' tō a' a ichè tō ie' datsi' bua'buā kě wër buāe wēs ma'ma wër

es. ³⁰ Kakö suésö j'ñe, bule ta iñanewa, erë Skëköl tö ikitkeke buaala iwörkua wa. Ie' tö kakö kitkeke es, je' yita ie' tö a' kianeia erblök buaë ie' mik, esepa paieraë! ³¹ E' kuëki kë a' tkinuk. Kë a' e' chakök, '¿Ì ñèmi sa' tö?' ö '¿Ì yèmi sa' tö?' ö '¿Ì wa sa' e' paiðmi?' ³² Pë' kë tö Skëköl dalöiè esepa tkirke tajë iyi kos ekkë kï. Erë ì kos kiane a' kï e' jchertke a' Yé tso' ká jaì a e' wá. ³³ E' kuëki ì kos blúie ie' tso' ena ì dör yësyësë ie' a ese kï a' er múwá kewe. A' tö iweke es, e' ta ñies iyi ñekkë kos döraë a' ulà a. ³⁴ Diwö bit ekkë iyi tso' kï tkine e' dör wë' se' a. Bulebök se' tkirmi ì tkömi eë e' kï, e' kuëki kë a' tkinuk iki ì ta.

7

Kë a' tö s'kichatök (Lucas 6.37-38,41-42)

¹⁻² “Ttè wa a' tö s'malepa kichaté e' ë wa Skëköl tö a' kichateraë. Wes a' tö s'malepa weke e' sù a' weraë Skëköl tö. E' kuëki kë a' s'kichatök as Skëköl kë tö a' kichatö. ³ Kaltak jchëla tsir tso' a' yami wöbla a, e' sué a' tö, erë ¿ì kuëki kaltak bërie tso' a' wák wöbla a, e' kë sune a' wá? ⁴ ¿Wes a' tö ichèmi a' yami a: 'súyö be' wöbla a kaltak jchëla tsir tso' e' yëttsa'? Erë kaltak bërie tso' a' wöbla a, ¿e' kë sune a' wá? ⁵ ¡A' e' öke suluë! Kaltak bërie tso' a' wöbla a e' yöttsa kewe, es a' yami wöbla a kaltak jchëla tsir tso' e' wërmi a' a buaë yëttsa.

⁶ “Ì dör batse'r ese kë tularitssa chichi a dö' ie'pa bitüne a' jchöklor. Ñies a' iyi bua'buá*, ese kë tularitssa köchi a, ie'pa tö iñateraë ikla'tska wa.

* **7:6** iyi bua'buá: E' dör perla si'kuaie.

Ì kiane a' k̄i, ese kiö Skököl a
(Lucas 11.9-13; 6.31)

7-8 “Wépa tō íyi kieke Skököl a, esepa a imeraë ie' tō; wépa tō íyi yuleke ie' ska' esepa tō ikueraë; wépa tō ie' chakeke, esepa kierawa ie' tō weshke. E' kueki ì kiane a' k̄i e' kiö ie' a, eta' ie' tō a' a imeraë; e' yulö ie' ska', eta' a' tō ikueraë; ie' chakö, eta' ie' tō a' kierawa weshke.

9 “Kě a' wéne tō ák mepa ilà a pan kiéitö e' skéie. 10 Nies kě a' tō tkabě mepa a' alà a nima kiéitö e' skéie. 11 A' dör pē' suluë erë e' tō íyi buaë meke a' alà a. ¡E' yita' buaë S'yě tso' ká jai a, e' tō íyi buaë meraë yi tō ie' a ikieke ese a!

12 “A' senú s'malepa ta wes a' k̄i ikiane tō ie'pa ser a' ta es. Ttè e' a ì kit Moisés ena Skököl ttekölpa tō yekkuö k̄i e' k̄os wöiëulewa. E' kueki a' senú es.

Sené michoë wékkö e' dör tsir
(Lucas 13.24)

13 “Sené michoë e' wékkö dör tsir, e' a a' shkōwa. S'weir micho e' ñalé ena iwékkö dör shoë; taië s'mi'ke iki. 14 Erë sené michoë e' wékkö dör tsir ena iñalé k̄i darërëë shka', wépa tō ikué esepa kě dör taië.

Kal buaë ena kal suluë
(Lucas 6.43-44)

15 “A' e' kkö'nú kachökwakpa e' chö tō ie'pa dör Skököl ttekölpa esepa yöki. Ie'pa e' ö tō ie'pa dör buaë wes obeja urula es, erë ie'pa er suluë wes iyiwak sulusi es. 16 Wes ie'pa e' wamblöke, e' wa a' tō isuërawa pē' wése idir. ¿Wé a' wa isuüle tō uvawö ö higowö e' shteta'sö dika' kicha mik? 17 Kal buaë k̄os ese wö dör buaë, erë kal sulusi k̄os ese wö dör suluë. 18 Kal bua'bu a' kě wörtä' kalwö sulusiie.

Ñies kal sulusi kē wōrtā' kalwō bua'buaiē. ¹⁹ Kal kōs kē wōr buaē, ese bikeeke tā iñā'wēkewa bö' a. ²⁰ Es a' tō kachōkwakpa suerawā wēs ie'pa e' wamblō e' wa.

Jesús tō icheraë 'kē ye' wā a' suule'
(Lucas 13.25-27)

²¹ “Wēpa tō ye' a icheke: ‘A Skēkēpa, a Skēkēpa’, kē esepa dōpawā seraa ì blúie Skēkōl tso' e' a. Erē wēpa serke wēs ye' Yē tso' ká jai a e' kī ikiane es, esepa ē dōrawā. ²² Aishkuō tā mik a' wōchakirketke a' nuì kī e' kēwō de, etā taiē ie'pa tō ye' a icheraë i' es: ‘A Skēkēpa, be' ttō wa sa' ut Skēkōl ttekōlie, be' ttō wa sa' tō aknama uya'lur, be' ttō wa ì kē or yi a ese o' sa' tō taiē.’ ²³ Erē ye' tō ie'pa iūteraë: ‘Kē ye' wā a' suule yēs. A' e' wamblō suluē. ¡A' yúshka bánet ye' yōkī!’

Uyuōkwak böl
(Marcos 1.22; Lucas 6.47-49)

²⁴ “E' kuēkī yi tō ye' ttō ttsé tā iwà iūteke, ese dōr wēs wēm ekōl tō u yué es. E' tō u chkí tōbié iskiē ká dōr ák ē ese a. ²⁵ Kalī yēne taiē, di' pone taiē, sērke tka taiē, e' kōs tēne u e' mik, erē u kē anerō, ichkí tuluulēwā ák a e' kuēkī. ²⁶ Erē yi tō ye' ttō ttsé, erē kē iwà iūteku', ese dōr wēs wēm ekōl kē kabikeitsōtā' es. E' tō u yué tsa'wō a tā chkí atē jalējalē. ²⁷ Kalī yēne taiē, di' pone taiē, sērke tka taiē, e' kōs tēne u e' mik tā ianerō iski tā kē ì tā'ia iwā.”

²⁸ Mik Jesús ttē one tā wēs ie' tō s'wōbla'weke e' tō sulitane tkiwēwā. ²⁹ Ie' tō ie'pa wōbla'weke ttē moki, diché tā' taiē, ese wa. E' kē dōr wēs

s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa s'wöbla'weke es.
E' kueki ie'pa wökranewa ittsoök.

8

*Wëm eköl kiri'weke lepra tö e' bua'wé Jesús tö
(Marcos 1.40-45; Lucas 5.12-16)*

¹ Mik Jesús biteatkene kabata a, eta tajë pë' dami
ie' itöki; ² e' shua wëm debitu eköl ie' ska' kiri'weke
lepra* tö. Ie' e' tkéwa kuchë ki Jesús wörki ta
ichéitö:

—A këkëpa, be' ki ikiane, e' ta be' a ye' buarmine
as ye' batse'rne.

³ Jesús tö ikéwa ulà wa ta ichéitö ia:

—Tö, ye' ki ikiane. Be' dene batse'r.

E' wösha ta ie' buanene, kë ki lepra ku'ia. ⁴ Jesús
tö iché ie' a:

—Ittsö, kë ichar yi a. Be' yú e' kkachök sacerdote
a. Ì muk Moisés tö a' ka' e' batse'woie, e' tsúmi mè
Skököl a iwà kkachoie tö be' buanene.

*Kanè méso eköl bua'wéne Jesús tö
(Lucas 7.1-10; Juan 4.43-54)*

⁵ Mik Jesús de Cafarnaúm, eta Roma ñippökwakpa
döka cien ese wökir de eköl ie' ska' kköchök, ⁶ ta
ichéitö ia:

—A këkëpa, ye' kanè méso duladula eköl
kirinewa tajë. Ie' me'r u a ka' ki pa dalërke tajë
kranewa.

⁷ Jesús tö iuté:

—Ye' mí ibua'ukne.

* **8:2** Lepra: E' dör duè s'méwöie ese. Judiowak tö iklö'wé tö duè e'
tö yi tteke ese dör ñá. Esepa batseketsa bánet kë a kawö ta' senuk
pë' malepa shua. Ñies ie'pa kë a kawö ta' shkökwa Skököl wé a.

⁸ Ñippökwakpa wökir tö iüté:

—A këkëpa, be' döwa ye' u a e' kë dör ye' siarla e' a. Erë ikéwö ë mú ta ye' kanè méso buardane.

⁹ Ye' wökirpa ta', e'pa ttö iütök ye' kawöta. Ñies ye' dör ñippökwakpa taië e'pa wökir, ie'pa kawöta ye' ttö iütök. Mik ye' tö eköl a icheke: 'Be' yú', ta imí. Eköl a ye' tö icheke: 'Be' dou', ta ide. Ñies ye' tö icheke ye' kanè méso a: 'Íyi ú' ta iwéitö. Ye' iklö'wé tö be' wa kawö ta' íyi ulitane tsata, e' kueki ye' wa ijcher tö be' tö ikéwö mé, e' ta ye' kanè méso buardane.

¹⁰ Mik Jesús tö e' ttsé ta e' tö ie' tkiwéwa. Ichéitö pë' dami ie' itöki e'pa a:

—Moki ye' iché a' a tö Israel aleripa kos shua kë ye' wa yi kune erblök ye' mik wes wëm i' es. ¹¹ Ye' tö a' a iché tö mik i blúie Skéköl tso' e' kéwö de da'aie, eta pë' kë dör judiowak tso' ka wa'ñe, esepa döraë taië e' tköksër chkök se' yépa bak kiè Abraham ena Isaac ena Jacob e'pa ta. ¹² Erë warma wépa e' tulökeser ee esepa uyardattsä bänet stui ké a. Ee ie'pa iuraë siarë ikà yilitdawa weine kueki.

¹³ Eta Jesús tö iché ñippökwakpa wökir a:

—Be' yú u a ta itköraë wes be' erblé ye' mik es. E' wösha ta ikanè méso buanene.

Jesús tö Pedro yàk bua'wéne

(Marcos 1.29-31; Lucas 4.38-39)

¹⁴ Jesús mía Pedro u a ta ie' isué tö Pedro yàk me'r ka' ki kiri'weke duè dalölö tö. ¹⁵ Ie' tö iké iulà ki ta duè dalölö tö iéwa ta ie' e' kéka ta ilè yuléitö ie' a ñë.

Jesús tö s'duöke taië esepa bua'wéne

(Marcos 1.32-34; Lucas 4.40-41)

¹⁶ Ká tuirketke ta taië ie'pa wa pë' a aknama tso' esepa debitu Jesús ska'. Ittö ë wa ie' tö wimblupa

ñe' trè'wéyal s_{er}aa. Ñies s'kirirke e'pa bua'wéneitö s_{er}aa. ¹⁷E' tka es as ì yè'at Skèköl tteköl kiè Isaías e' tō, e' wà tkō. Ie' iyè':
 “Se' duè kōs e' yéttsa ie' tō se' k_i,
 Se' weirke kōs e' mītser ie' wà se' yök_i bānet.”†

*Wēpa bōl e'yuak Jesús ttōkatapaie
 (Lucas 9.57-62)*

¹⁸Mik Jesús tō isué tō pē' dapanekā tajē ipamik, etā ie' tō iché ittōkatapa a: “Mishka batsōri wishet.”
¹⁹Etā s'wōbla'ukwak ttè dalōiēno wa eköl de ie' ska' tā ichéitō ia:

—A S'wōbla'ukwak, ye' shkak be' tā be' ttōkataie ká wa'ñe wé be' mīrō eē.

²⁰Jesús tō iūtē:

—Bakli' u tā' ñies dúla u tā', erè ye' dör S'ditsö Alà e' kē wà u tā' senoie.

²¹Etā wēm skà dör ie' klé eköl e' tō ie' a iché:

—A kēkēpa, kawō mú ña, mik ye' yé blēnewā tā inú wötōkwā, e' ukuök_i ye' mi'ke be' tā.

²²Jesús tō iūtē:

—I' tā be' shkō ye' tā. Wēpa dör wēs s'duulewā es Skèköl wōa, as esepa tō iyamipa nu blō.

*Sèrkē wöklō'wé Jesús tō
 (Marcos 4.35-41; Lucas 8.22-25)*

²³Etā Jesús e' iékā kanò a ittōkatapa tā tā imíyal batsōri k_i. ²⁴Ie'pa mirwāia e' shuā siwā' batsinekā tajē tō di' uyékā tajē tā kanò a di' iēnekāmi. Erè ie' kapōme'r. ²⁵Etā ittōkatapa de ie' ska' tā iti'wékā tā ichéitōrak ia:

—¡A Skèkēpa, se' tsatkō! ¡Se' duölurmi!

²⁶Ie' tō ie'pa iūtē:

† **8:17** Isaías 53.4

—¿Ì kueki a' suane sekkè? Wësua a' kē erblöku' ye' mik bua'ie.

Etā ie' e' kēka tā siwā' ena di' yöli uñéitō tā iwöklönewa míane alamië. ²⁷ Ie'pa tkinewa taië tā iñi chakéka:

—¿Yi dör wēm wí? ¡E' ttō dalöieke siwā' tō ena di' tō!

*Jesús tō wēpa bōl a aknama tso' e'pa bua'wé
(Marcos 5.1-20; Lucas 8.26-39)*

²⁸ Mik Jesús demi batsöri wışet ká kiè Gadara eē tā wēpa bōl a aknama tso', e'pa e' yéttsa pō kē a de ie' ska'. Ie'pa e' wamblörak suluë e' kueki kē yi shkōta' ñalā e' wa. ²⁹ Ie'pa tō ichémi aneule:

—Be' dör Skököl Alà. ¿Iök be' de sa' tsiriuk? ¿Be' debitū sa' we'ikök kam sa' kēwō dō e' yöki?

³⁰ Eē tsinet köchi iëter taië chkök. ³¹ Aknamapa tso' taië e'pa kköché Jesús a:

—Be' tō sa' uyekettsa, e' tā kawō mú sa' a e' tiükwa köchi tso' taië jaì a.

³² Ie' tō iché ie'pa a:

—A' yúshka eē.

Etā aknamapa kos e' yélur wēpa a tā e' tiélur köchi a. E' bet tā köchi kos poneka tunemirak ká spé mik brutolonemi batsöri a tā eē iduolur.

³³ Köchi kkö'nukwakpa tkayalmi. Mik ie'pa de ká kibi kī, etā ie'pa tō ì kos tka wēpa a aknamapa bak e'pa tā, e' tté ppéka. ³⁴ Etā ká e' wakpa kos mía Jesús ska'. Mik ie'pa de, etā ie'pa kköché ie' a: “Be' e' yöttsa sa' ká a.”

9

Jesús tō wēm eköl kraulewā e' bua'wēne
(Marcos 2.1-12; Lucas 5.17-26)

¹ E' ukuökī tā Jesús e' iéka kanò a tā imiane itō wa demi Cafarnaúm wé ie' serke ee. ² Eta ee ie'pa wa wēm kraulewā eköl mītser Jesús ska' ka'la kī. Mik Jesús tō isué tō mokī ie'pa erblé ie' mik, eta ie' tō iché wēm kirirke e' a:

—A yami, be' er kuú, ì sulu kos wamblébö, e' nuí olone be' kī.

³ Eta s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa welepa tō ibikeitseke: “Ì ché ie' tō e' wa ie' tso' Skököl chök suluë.” ⁴ Erë ì bikeitsök ie'pa tso' e' suéwā Jesús tō bet. E' kuëkī ie' tō ie'pa a ichaké:

—¿Ì kuëkī a' tso' íyi sulu bikeitsök? ⁵ Ye' tō wēm i' bua'wēmine as ishköne, e' tā ¿wes a' tō iklö'wēmi tō ye' kē a inuì olonuk ikī? ⁶ Ye' dör S'ditsö Alà, sū e' tō a' a ikkachè tō ye' wā kawö tā' ká i' a nuì olo'yoie.

Eta ie' tō iché wēm kraulewā e' a:

—Be' e' kōka, be' ka'la kōka tā be' yúne be' u a.

⁷ Eta ie' e' kēka tā imiane iu a. ⁸ Mik e' sué pē' tso' ee e'pa tō, eta ie'pa suane taië. Ie'pa tō isué tō Skököl tō diché taië mé s'ditsö eköl a, e' kuëkī ie'pa tō Skököl kikékā taië.

Jesús tō Mateo kié ittökataie
(Marcos 2.13-17; Lucas 5.27-32)

⁹ E' ukuökī tā Jesús e' yéttsa tā imia, e' tō wēm sué eköl kié Mateo,* e' dör inuköl shtökwak Roma wōkirpa a. Ie' tkër ikaneblöke e' wé a. Tā Jesús tō ie' a iché:

* **9:9** Mateo: E' dör yëkkuö i' shtökwak. Ie'pa wöblane e' chök wes o'ka ché es, e' kuëkī ie' kē wā iyëne ye'.

—Be' shkō ye' ta ye' ttökataie.
 Eta ie' e' kēka ta imia Jesús ta.

¹⁰ E' ukuōki ta Jesús de ittōkatapa ta Mateo u a chkök. Ie'pa tulur chkök, e' dalewa inuköl shtökwakpa Roma wōkirpa a esepa tajē ena pē' sulusipa skà deyalñak e' tulésēr chkök Jesús ta. ¹¹ Mik e' suē fariseowakpa tō, eta ie'pa tō Jesús ttōkatapa a ichaké:

—¿Iōk a' wōbla'ukwak chkōke inuköl shtökwakpa ena pē' sulusipa skà ta?

¹² Jesús tō ittse ta ichéitō iarak:

—Wēpa kē kirirku' esepa kē ki s'kapeyökwak kiane. Erē wēpa kirirke, esepa ki ikiane. ¹³ Skököl tō iyē' iyēkkuō ki: 'Iyiwak jchēule mē ye' a, ese kē kiane ye' ki. Ye' ki ikiane tō a' ñi saū er siarē wa.'† A' e' yuō ttē e' wa. Ye' kē dē'bitu wēpa e' ttsō tō ie'pa ser buaē yēsēsē esepa kiök ye' ttökataie; ye' dē'bitu pē' sulusipa kiök ye' ttökataie.

Ì kueki Jesús ttōkatapa kē batsōta'
(Marcos 2.18-22; Lucas 5.33-39)

¹⁴ Juan S'wōskuökwak ttōkatapa de Jesús ska' ta ichakéraitō ie' a:

—Sa' ena fariseowakpa batsōke tajē. ¿Ì kueki be' ttōkatapa kē batsō?

¹⁵ Jesús tō ie'pa iuté:

—Mik s'kiule ulabatsē ese kēwō tkō'uk ta ¿wes ie'pa eriarmi wēm ulabatske e' tso'ia ie'pa ta e' dalewa? Erē ikēwō dōraē eta ie' miratser ie'pa yöki. E' je' ta ie'pa batsōraē.

¹⁶ “Kē yi tō datsi' kēchke wōyuepawa datsi'tak pa'alī wa. Datsi'tak pa'alī wōklōneka, e' tō datsi'

† 9:13 Oseas 6.6

këchkela shukueeke ta ikí jcheeke taië. ¹⁷ Ñies vino kë tërta'ka iyiwak kkuölit yöule ibloie ese këchke a. Itékasö es, e' ta mik ibacha'nebitu, eta ikkuölit këchke jchèemiitö. Es vino ena ikkuölit weirwami éme. E' kueki vino tekeka ikkuölit pa'ali a, es vino ena ikkuölit kë weirpawa.”

Jesús tö Jairo alà busi shke'wékane ñies alaköl eköl bua'wéneitö

(Marcos 5.21-43; Lucas 8.40-56)

¹⁸ Jesús tso'ia ttök, e' dalewa judiowak wökir debitu eköl ie' ska' ta ie' e' tkéwa kuchë ki ta ichéitö:

—Ñiköl ye' alà busi blënewa. Erë be' shkõ, be' ulà múka ikí ta ishkerdakane.

¹⁹ Jesús e' kéka ta imía ittökatapa ta judiowak wökir itöki. ²⁰⁻²¹ E' shua alaköl eköl dewa tsinet Jesús tsi kker. E' du'mi alakölpa duè wa e' ki duas de dabom eyök ki bök (12). Ie' tö ibikeitseke: “Jesús datsi' bata ë kéwayö, e' ta ye' buanene.” E' kueki idatsi' bata kéwaítö. ²² Erë Jesús wötrée ta isuëitö ta ichéitö ia:

—A alà busi, be' er kuú. Be' erblé ye' mik, e' kueki be' buanene.

E' wösha ta ie' buanene buaë.

²³ Mik Jesús de Jairo u a, eta ie' tö isuë tö ma'ma bla'ukwakpa detke s'nu blërketke e' kueki, ñies pë' iuke taië. ²⁴ Ie' tö ie'pa a iché:

—A' e' yölor, busila kë du'wa, ikapöme'r ë.

Ie'pa tö Jesús jañeitséka taië, ²⁵ erë ie' tö ie'pa ké e' skökmi bánet. E' ukuöki ta ie' dewa weshke ta busila ulà klö'wéwaítö ta busila e' kéka. ²⁶ E' tté buneka ká e' qos a.

Wëpa bøl kë wöbla wawër e'pa bua'wéne Jesús tö

27 Jesús e' yéttsa eē tā wēpa bōl kē wōbla wawēr mirwā ie' itōki, e'pa arke:

—ǰA Jesús, s'blú David bak e' aleri,‡ sa' saú er siarē wa!

28 Mik Jesús de u a, etā ie'pa bōl de ie' ska'. Ie' tō ie'pa a ichaké:

—ǰA' tō iklō'wé tō ye' a a' buarmine?

Ie'pa tō iitē:

—A kēkēpa, tō, sa' tō iklō'wé.

29 Etā Jesús tō ie'pa wōbla ké tā ichéitō ie'pa a:

—Wes a' erblōke ye' mik es iwà ordaë.

30 Etā ie'pa wōbla buanene. Tā Jesús tō iché ie'pa a:

—Kē a' kàne ichök yi a yēs.

31 Erē ie'pa míyal tā ì wé Jesús tō e' paké ie'pa tō ká e' wakpa ulitane a.

Wēm kē tto ekōl e' bua'wé Jesús tō.

32 Wēpa bōl wōbla buanene e'pa míyal, e' bet tā pē' welepa wā wēm kē tto, ese debitu ekōl Jesús ska', e' a aknama tso'. 33 Mik Jesús tō aknama trē'wéshkar, etā wēm ttékane buaë. Pē' tso' eē e'pa tkirulune tā ichérakitō:

—Kē yi wā íyi wíse suule Israel aleripa shūa.

34 Erē fariseowakpa tō iché:

—Bē, e' wák diché wa ie' tō ie'pa trē'wéyal.

Jesús tō pē' sué er siarē wa

35 Jesús shkōke ká kōs tso' Galilea blublu ñies tsitsir e' a. Ie' s'wōbla'weke judiowak ñi dapa'wō wé kōs tso' e' a. Ì blúie Skékōl tso' e' tté buaë

‡ 9:27 David aleri: Es ie'pa tō wé pairine'bitu idi' wa s'blúie kitulebak tō idatse e' è kiè. E' wà kiane chè si'kuaie El Mesías.

pakekeitö. Ñies s'kirirke kōs, idalērke s'mik kōs, e' bua'wēkeitö. ³⁶ Ie' tō isué tō ie'pa eriarke siarē, weinetke siarē wēs obeja kē kkō'nukwak tā' es, e' kueki ie'pa suéitö er siarē wa. ³⁷ Ie' tō iché ittökatapa a:

—Moki, ye' a tā ie'pa dör wes iyiwö tso'tke wē'iaë shtè es, erè ishtökwakpa kē dör tajë. ³⁸ E' kueki a' tō ikiö kanè wák a tō ishtökwakpa patkö.

10

Jesús tō ittekölpa tsá e'pa a kawö mé
(*Marcos 3.13-19; Lucas 6.12-16*)

¹ Jesús tō ittökatapa dabom eyök kí bōl (12), e'pa kié e' ska' tā kawö méitö ie'pa a wimblupa sulusi tré'woyal ñies s'kirirke duè ulitane wā esepa bua'wōne.

² Ie'pa ekkēpa dör ñies Jesús ttekölpa tsá, e'pa kié i' es: kewe dör Simón, e' kié ñies Pedro ena ie' èl kié Andrés; Santiago ena iël kié Juan, ie'pa dör Zebedeo ala'r; ³ Felipe ena Bartolomé; Tomás ena Mateo dör inuköl shtökwak Roma wökirpa a e'; Santiago dör Alfeo alà, ena Tadeo; ⁴ Simón Celote ena Judas Iscariote tō Jesús wömekettsa aishkuö tā ibolökpa a e'.

Jesús tō ittökatapa patkémí s'wöbla'uk
(*Marcos 6.7-13; Lucas 9.1-6*)

⁵ Wēpa dabom eyök kí bōl (12), ñe'pa patkémí Jesús tō tā ipattéitö i' es: “Kē a' minuk pē' kē dör judiowak esepa ká a. Ñies kē a' minuk Samaria. ⁶ A' yú Israel aleripa ká a, ie'pa dör wēs obeja chōwa es. ⁷ A' yú ipakök tō i blúie Skököl tso' e' kēwö dewatke. ⁸ S'kirirke bua'úne, s'duowa shké'úkane,

s'kiri'weke lepra tö, esepa bua'úne as ibatse'rne. Ñies aknamapa yóttsa. E' diché mène a' a éme, e' kueki kē yi ña'war iki.

⁹⁻¹⁰ “Kē ì tsarmi. A' kē kawō ta' inuköl tsukmi yēs. Ñies sku', datsi' skà, klökkuö, shko kéli ese kos kē tsarmi. Kanablökwak chkömi ì kanewekeitö e' ské wa, e' kueki kē ì tsarmi.

¹¹ “Mik a' demi ká tsitsir ö ká blublu a, eta yi tö a' kièwami er bua' wa ese yulö. Mik a' ikué, eta e' è u a a' kapörö a' tso' ee e' dalewa. ¹² Mik a' dawa u e' a, eta ie'pa kos serke ee e'pa shke'ú er bua' wa. ¹³ Ie'pa tö a' kiéwa er bua' wa, e' ta Skököl er buaë chöraë ie'pa a. Erë ie'pa kē wa a' kinewa er bua' wa, e' ta kē Skököl er buaë chöpa ie'pa a. ¹⁴ U wele wakpa ö ká wele wakpa kē wa a' kinewa buaë ö kē éna a' ttö ttsak, e' ta a' e' yölrur u e' a ö ká e' a ta kapo tso' a' klöttö mik e' ppöo iwà kkachoie ie'pa a tö ie'pa dör Skököl bolökpa. ¹⁵ Moki, ye' tö a' a ichè tö aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuì ki, eta ká e' wakpa wömerdattsä weinuk taië Sodoma ena Gomorra wakpa bak senuk suluë e'pa tsata.

Jesús ttökatapa weirdaë ie' kueki

¹⁶ “Ye' ttö ttsö! Ye' tö a' patkekemi pè' shua wes obejala èmi namu tso' taië, e' shua es. E' kueki a' senú wösh wa wes tkabë es; erë ñies a' senú bèrë wes nuböl es. ¹⁷ A' tso' erki. A' miraë ie'pa wa s'shulökwakpa ulà a, ñies a' burdaë siarë judiowak ñi dapa'wo wé a. ¹⁸ Ie'pa wa a' miraë duèser s'wökirpa ena s'blúpa wörki ye' tté kueki. Es a' tö ye' tté pakeraë ie'pa a, ñies ká ulitane wakpa a. ¹⁹ Mik ie'pa tö a' méttsa s'shulökwakpa ulà a, eta kē a' tkinuk ì chèmi a' tö e' tsatkoie. E' wösha ta Skököl

tö ttè eraë a' er a chë ie'pa a. ²⁰ Es kë a' ttöpa a' wák er wa, e' skéie S'yě Wiköl tö ttè eraë a' er a chë.

²¹ “Mik e' kéwö de, etä welepa tö iël wömerattsa ttëwä, iyě tö ilä wömerattsa, ñies ala'r e' kōrakä iyě ena imì kkatök as ittōwä. ²² Sulitane tö a' sueraë suluë ye' ttë kuëki. Erë a' isie e' tkéwä darërëë dōkă bata ekkë, e' tsatkërdaë. ²³ Mik ie'pa tö a' we'ikeke kă wele ki, etä a' tkōshkar iyōki, a' yú kă kuä'ki a. Mokî ye' tö a' a ichè tö kam ye' dör S'ditsö Alä e' döne, e' yōki a' kë döpa Israel ké qos a.

²⁴ “Wé wöblarke e' kë dör iwöbla'ukwak tsata. Ñies kanè méso kë dör iwökir tsata. ²⁵ E' dör wë' wé wöblarke e' a tö idö wës iwöbla'ukwak es. Ñies e' dör wë' kanè méso a tö idö wës iwökir es. U wökir kiérakitö Beelzebú* je' yitā iyamipa cherarakitö suluë!

*Yi yōki se' ké suanuk
(Lucas 12.2-7)*

²⁶ “E' kuëki kë a' suanuk ie'pa yōki. Kë ì ku' blëulewä e' kë kkayërpa aishkuö ta, ese qos jcherdane. ²⁷ Ì chéyö a' a akir bërë, e' chöne sulitane kukua. Ñies ì qos chéyö bërë asas a' kukuö a, e' chöne aneule sulitane a. ²⁸ Kë a' suanuk yi tö s'tteta'wä esepa yōki. Ie'pa tö s'chkä ë ttëwami erë ie'pa kë a s'wiköl duökwa. E' skéie Skëköl yōki a' suanú. Ie' tö s'chkä ñies s'wiköl ewëwami bö' ké a.

²⁹ “Dúla böt tuë tottola inuköl etk wōshkila ë, erë dúla kë arta'wa iski S'yě kë wä ikéwö mène e' ta. ³⁰ E' yitā a' kkö'neraëitö buaë dō a' tsakö bitö tso' shtaoule ie' wä. ³¹ Ie' a ta a' tuë tajë tkōkă dúla tso' tajë ese tsata. E' kuëki kë a' suanuk.

* **10:25** Beelzebú: E' dör bé, e' ë kiè Satanás.

*Wépa kě jaëne Jesús kī
(Lucas 12.8-9)*

³² “Yi e' chō sulitane wörkī tō ie' dör ye' ttökata, e' ta ñies ese cheraëyö ye' Yé tso' ká jaì a e' wörkī tō ie' dör ye' ttökata. ³³ Erë yi tō iblé s'malepa wörkī tō ie' kě dör ye' ttökata, e' ta ñies ibleraëyö ye' Yé tso' ká jaì a e' wörkī tō ie' dör ye' ttökata.

*Jesús tté kuekī se' ñi blabatsölordaë
(Lucas 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ “Kě a' tō ibikeitsök tō ye' dë'bitu as a' ser bërë ñita ká i' kī. Ye' kě dë'bitu as a' ser bërë ñita, e' skéie ye' dë'bitu a' mukka ñippök. ³⁵ Ye' dë'bitu as ilà wëm ñippö iyé ta, as ilà busi ñippö imì ta ena as iyàk ñippö iyàk ta. ³⁶ Es yamipa ekka döraë ñi bolökpaie ye' tté kuekī.

³⁷ “Yi éna iyé ö imì dalër tköka ie' éna ye' dalër e' tsata, ese kě döpa ye' ttökataie. Ñies yi éna ilà wëm ö ilà busi e' dalër tköka ie' éna ye' dalër e' tsata, ese kě döpa ye' ttökataie. ³⁸ Yi kě e' chō weinuk dō ittëwā krus mik ta iser wes ye' ttökata es, ese kě döpa ye' ttökataie. ³⁹ Yi e' tsatkak ittëwā yöki, ese kě ulà a sene michoë döpa. Erë yi e' mettsa ttëwā ye' dalërmik, ese ulà a sene michoë döraë.

*Wes Skököl tō iské meraë se' a
(Marcos 9.41)*

⁴⁰ “Yi tō a' kiéwā er bua' wa, e' dör wes ye' kiéwaitö er bua' wa es. Ñies yi tō ye' kiéwā er bua' wa, e' dör wes ye' patkë' e' kiéwaitö er bua' wa es. ⁴¹ Yi tō Skököl tteköl kiéwā er bua' wa Skököl tteköl idir e' kuekī, e' ta ese a i' meraë Skököl tō ittekölpa a, ese merdaë ñies. E' sù yi tō s'ser yësyësë ese kiéwā er bua' wa iserke yësyësë e' kuekī, e' ta

ese a ì meraë Skëköl tö s'ser yësyësë esepa a, ese merdaë ñies. ⁴² Yi isie tö di' kakla ë mé ye' ttökata ësela a yè, ye' ttökata idir e' kueki, e' ta mokj ye' tö a' a ichè tö ese a iské patordaë buaë.”

11

Juan S'wöskuökwak ttökatapa e'pa de ilè chakök Jesús a

(Lucas 7.18-35)

¹ Mik Jesús tö ittökatapa dabom eyök k_i bö_l (12) e'pa wöbla'wé one, eta ie' mí_a ká tso' tsinet ese a s'wöbla'uk ena Skëköl ttè buaë e' pakök.

² Juan S'wöskuökwak tso' wötëule s'wöto wé a, ee ie' tö ì weke Cristo tö e' tté ttsé. E' kueki ie' tö ittökatapa welepa patké iska'. ³ Ie'pa tö ichaké ia: “¿Be' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie yëule idatse e' ö yi skà panèia sa' tö?”

⁴ Jesús tö ie'pa iuté: “A' yúne Juan ska' ta ì kos sué a' tö, ì kos ttsé a' tö, e' paköne ie' a. ⁵ Ipakö ie' a tö s'wöbla kë wawër, esepa wöbla wawënene; s'kraulewa kë shko, esepa shkéne; wépa kiri'weke lepra tö, esepa buanene batse'nene; s'kukuö kë wattsër, esepa watsënene; s'duowa shkenekane; ñies Skëköl ttè buaë e' pakane s'siarépa a. ⁶ ¡Yi kë yöki ye' sulune, ayëcha buaë ese!”

⁷ Mik ie'pa míyalne, eta Jesús tö Juan tté pakémitke pè' a, ta iché ie'pa a: “Mik a' dè'rö ká sir poë wé kë yi serku' ee Juan sauk, eta ¿ima a' erbikö wëm wése suèmi a' tö? A' kë dè'rö wëm èse, kabikeitsö w_i a dià a wes kua'kö wöppè siwa' tö es, ese sauk. ⁸ A' kë dè'rö wëm ese sauk, e' ta ¿wëm wése sauk a' dè'rö? A' kë dè'rö wëm e' paiö datsi' bua'buwa wa ese sauk. A' wa ijcher tö wépa

e' paið es esepa serke blu' u a. ⁹ Erë ¿wëm wése sauk a' dë'rö? A' dë'rö wëm dör Skëköl tteköl ese sauk. Ye' tö a' a' ichè tö moki Juan dör Skëköl tteköl, erë ie' kë dör ese ë. Ie' dör Skëköl tteköl tsata. ¹⁰ Skëköl yëkkuö ki itso' kitule wé Skëköl tö ichè wé pairi'bituitö idi' wa s'blúie e' a:

'Ye' tso'tke ye' ttè pakökwak patkök be' yöki kewe be' ñalé yuök.*

Skëköl ttè pakökwak e' dör Juan. ¹¹ Moki, ye' tö a' a' ichè tö s'ditsö ulitane tso'tke dö ikkë ta, e'pa shua kë yi ku' Juan S'wöskuökwak tsata. Erë ì blúie Skëköl tso' e' a' wé dör esela shuteë e' dör Juan tsata.

¹² "Mik Juan S'wöskuökwak s'tsä pautmi dö ikkë ta, wépa blúie Skëköl tso' esepa weirke siarë. Pë' kësik suluë esepa éna ie'pa ewakwa. ¹³ Kam Juan tö s'pattömi e' yöki Skëköl ttekölpa kos ena Moisés, e'pa tö iyë'bak tö Skëköl datse se' blúie. ¹⁴ A' éna iklö'wak es, e' ta Juan dör Skëköl tteköl kiè Elías yëuletke tö idatskene e'. ¹⁵ ¡A' éna ye' ttö ttsak, e'ma ikukueblö bua'ie!

¹⁶ "¿Ima a' chëmi ye' tö? ¿Wes a' dör? A' dör wes ttè i' tö ichè es: Ala'rla tso' inuk u itöki. Shabötspa arke taië ta icheke iyamipa a: ¹⁷ 'Sa' tö pulë bla'wé, erë a' kë klötëne'; sa' tö s'eriari ttseittsé, erë a' kë iine.' ¹⁸ E' wà dör tö Juan de batsöta', blo' kë yöta', ta a' tö iché tö aknama tso' ie' a. ¹⁹ E' ukuöki ta ye' dör S'ditsö Alà, e' de kë batsöta', blo' yeta', ta a' ye' cheke tö ye' chkö taië, ye' blo' yè taië ñies tö ye' dör inuköl shtökwakpa ena pë' sulusipa malepa, esepa sini'. A' tö ye' cheke es, erë isuërasö bulebök ta tö wépa serke wes Skëköl siwé tö ichè es esepa dör yësyësë."

---

* **11:10** Malaquías 3.1

*Ká mañat wakpa weirdaë siarë
(Lucas 10.13-15)*

²⁰ Eta ká wépa kǐ Jesús tó ì kě or yi a ese o' taië ká malepa tsata, e' wakpa kě er maneone Skëköl a. E' kueki ie' tó ie'pa ché ttè i' wa: ²¹ “A Corazín wakpa, a Betsaida wakpa, iwěstela ina a' ta! Ì kě or yi a ese o' ye' tó taië a' wörki, eré a' kě er maneone. E' úpa ye' tó Tiro ena Sidón wakpa wörki, e'ma ká iaiäë ie'pa er maneobak. Ie'pa tó eriane datsi' ajaë ië'kabak, ñies ie'pa e' tkë'kabak muluchka kǐ iwà kkachoië tó ie'pa er mane'wé Skëköl a. ²² E' kueki ye' tó ichè tó aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuì kǐ, eta a' wömerdattsa weinuk taië shutë Tiro ena Sidón wakpa tsata. ²³ A Cafarnaúm wakpa, kě a' tó ibikeitsök tó Skëköl wa a' mi'mitser ká jai a. Ie' tó a' patkerami diöshet wé s'wimblu weirke ee. Ì kě or yi a ese wéyö taië a' wörki, eré a' kě er maneone. E' úpa ye' tó Sodoma wakpa suluë wörki, e'ma ie'pa tso'ia dö ikkë ta. ²⁴ E' kueki ye' tó ichè tó aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuì kǐ, eta a' wömerdattsa weinuk taië shutë Sodoma wakpa tsata.”

*A' kos erblö Jesús mik
(Lucas 10.21-22)*

²⁵⁻²⁶ Eta Jesús tó iché: “A ye' Yé, be' dör íyi ulitane tso' ká jai a ena ká i' a e' Këköl. Ttè buaë blé'wa be' tó pè' wa siwa' jcher iskië ena erbikö taië esepa yöki, eré ikkachébö s'ësepala a. Es be' kǐ ikiane, e' kueki be' tó iwé es. E' kueki be' kikékayö.”

²⁷ Jesús tté iYé ta one ta ichéitö pè' tso' ee e'pa a: “Ye' Yé tó íyi ulitane méat ye' ulà a. Ye' dör Skëköl Alà, kě yi wa ijcher mokǐ tó wës ye' dör, e' jcher ye' Yé ë wa. Ñies kě yi wa ijcher mokǐ tó wës ye' Yé

dör, e' jcher ye' ë wä. Ñies wépa a ye' éna ikkachak esepa wä ijchermi. ²⁸ A' eriarke tajë, weirke siarë íyi ulitane dikia wes dali ekkeë dikia s'shtrirwa es. A' shkõ ye' ska', etä a' enuraë ye' batamik. ²⁹⁻³⁰ Ye' ser bërë, ye' er buaë, e' kueki a' e' tiüwa ye' ttë dikia. Ttë wa ye' tö a' wöbla'weke, e' kë dör darërëë, e' kë tö a' we'ikepa wes. E' kueki a' e' wöbla'ü ye' wa tä a' enuraë buaë.”

12

Jesús ttökatapa tö trigo wöklée eno diwö a
(*Marcos 2.23-28; Lucas 6.1-5*)

¹ E' kéwö ska' tä, eno diwö a, Jesús dami trigo shua tä ittökatapa dué bli wä. E' kueki ie'pa tö trigo wöklérami tä ikatéramirakitö. ² Mik fariseowakpa tö isué, etä ie'pa tö iché Jesús a:

—Isaü, be' ttökatapa tso' ì kë kéwö tä' wè eno diwö a, ese uk.

³ Ie' tö ie'pa iüté:

—Ì o' David tö ká iaiaë ¿e' kë aritsule a' wä Skököl yëkkuö ki? Etökicha tä ie' ena iklépa dué bli wä. ⁴ E' kueki ie' dewa Skököl wé a tä pan meule Skököl a e' klö'wéitö tä iñéitö. Pan e' kë kéwö tä' ñè ie' ena iklépa a, sacerdotepa ë a ikéwö tä' ñè. Erë a' éna iane tö e' kë dör suluë Skököl wöa. ⁵ Ñies ¿a' kë wä iaritsule ttë dalöiëno kit Moisés tö e' ki tö erë sacerdotepa kanëblöke Skököl wé a eno diwö a, erë e' kë wa ie'pa tö idalöseweku'wa? ⁶ Ye' tö iché a' a tö íerö se' dur eköl, e' dör Skököl wé tsata. ⁷ Skököl tö iyë' iyëkkuö ki: 'Iyiwak jchëule mè ye' a, e' kë kiane ye' ki. Ye' ki ikiane tö a' ñi saü er siarë wa.* Ttë e'

* 12:7 Oseas 6.6

wà anúpa a' éna mokië, e'ma kë s'ki ì nuí ta' ese kë kkatépa a' tò. ⁸ Ye' dör S'ditsö Alà, e' wà kawö ta' ichök tò ì dör buaë ö ì dör suluë wè eno diwö a.

*Jesús tö wëm eköl ulà siulewä e' bua'wéne
(Marcos 3.1-6; Lucas 6.6-11)*

⁹ E' ukuöki ta' Jesús dewä ie'pa ñì dapa'wö wé a.
¹⁰ Eta eë wëm tkër eköl ulà etk siulewä. Ie'pa éna Jesús kkatak ilè kî e' kueki ie' a ichakérakitö:

—¿Ima be' tö ibikeitsè? ¿Kawö meule se' a Moisés ttè a s'buawone eno diwö a ö au?

¹¹ Ie' tö ie'pa iuté:

—A' obeja anemi etö kauk a eno diwö a, e' ta' a' miraë iyöktsa. ¹² E' yitá se' tuéta' taië obeja tsata, e' kueki kawö tso' se' a s'kimoie eno diwö a.

¹³ Eta ie' tö iché wëm ulà siulewä e' a:

—Be' ulà shulöö.

Ta' ie' ulà shuléé ta' ibuanene buaë wës iulà iët es. ¹⁴ Fariseowakpa e' yéttsa ta' ileritsérakitö “¿wës sö Jesús ttèwami?”

Jesús dör Skököl kanè méso bua'ie e'

¹⁵ E' jchenewä Jesús wä, e' kueki ie' míá bánet. Taië pè' dami ie' itöki e'pa shua ikirirkerak e'pa kos bua'wéne ie' tò. ¹⁶ Ie' tö iché ie'pa a:

—Kë ye' tté pparka. ¹⁷ Ie' tö iché ie'pa a es as iwà tkö wës Skököl tteköl kiè Isaías tö iyè' es, e' tò iyè' i' es:

¹⁸ Skököl tö ichè: “T' dör ye' kanè méso shukit ye' tò, e' dalër taië ye' éna, ie' wër ye' wa buaë shute. Ye' Wiköl meraëyö ie' a, ta' ie' tò sene yësyësë wà pakeraë ká ulitane wakpa a.

¹⁹ Ie' serdaë bèrë. Kë yi wöñaktkepa ie' tò.

Kě ì chepa ie' tō aneule. Kě yi tō ie' ttō ttsepa ñala
kì.

²⁰ S'weirke siarë, esepa kë kî we'ikepa ie' tō,
Se' kë diché ta'ia esepa kimeräe ie' tō
dō mik ie' e' alōrakā ì sulu kōs kî sene yësyësë wa
eta.

²¹ Ká ulitane wakpa tō ie' ë paneraë e' tsatkoie.”†

Fariseowakpa tō Jesús kkaté

(Marcos 3.20-30; Lucas 11.14-23; 12.10)

²² Eta ie'pa wā wēm ekōl a aknama tso' ese
debitu Jesús ska', e' kë wōbla wawër, kë tto. Jesús
tō ibua'wéne ta iwōbla wawënene ñies ittékane.

²³ Ie'pa kōs tkirulune iweblök ta ñi chakérak: “¿A'
ichè wí dör s'blú bak David, e' aleri?”

²⁴ Mík ì ché ie'pa tō, e' ttsé fariseowakpa tō, eta
ie'pa tō iché: “Beelzebú dör bë, e' diché wa ie' tō
ie'pa trë'wekeyal.”

²⁵ Erë ì bikeitseke ie'pa tō e' suéwaitō, e' kuëkî ie'
tō iché ie'pa a:

“S'serke ká etkë kî e' ñi blabatsélor ñippök ñita,
kë wōklör, e' ta ie'pa wákpa ë ñi eura wa. Ñies ñi
yamipa e' kéka ñippök ñita, kë wōklör, e' ta ie'pa mir
wa'k ëme. ²⁶ Es ñies Satanás mú tō iklépa trë'wéyal,
e' ta ie' tso' ñippök iwakpa ë ta. ¿Wes ì blúie ie'
tso' e' sermiia? ²⁷ Ye' tō aknamapa trë'úpaya
Beelzebú diché wa, e' ta ¿yi diché wa a' klépa
tō itrë'wèmiyal? Ie'pa kë a itrë'nukyal Beelzebú
diché wa, e' kuëkî ¿wes a' tō ye' kkatèmi tō ye'
tō itrë'wekeyal Beelzebú diché wa? A' wák klépa
tō iwà kkacheraë tō a' ttè kë dör moki. ²⁸ Ye' tō
aknamapa trë'wéyal Skékōl Wikōl diché wa, e' ta

† **12:21** Isaías 42.1-4

e' wà kiane chè tò ì blúie Skëköl tso', e' këwö detke a' a.

²⁹ “¿Wes yi mi'miwa wëm diché tajë† ese u a ie' íyi ekiblök kam ie' tò iwák maùwa e' yöki? Es ěme íyi ekiblërmi.

³⁰ “Yi kë a ye' dör bua', ese dör ye' bolök. Yi kë tò ye' kimè imalepa tsukbitu Skëköl ska', ese tò ie'pa po'wëkemi.

³¹ “E' kueki ye' tò ichè tò ì sulu qos wambleke a' tò ñies Skëköl chè sulu qos e' nuí olo'yèmitö a' ki. Erë yi tò Wiköl Batse'r ché suluë, e' nuí kë olorpa iki. ³² Ñies yi tò ye' dör S'ditsö Alà, e' ché suluë, e' nuí olo'yèmi Skëköl tò iki. Erë yi tò Wiköl Batse'r ché suluë e' nuí kë olorpa iki i'ñe ta ñies aishkuö ta.

*Kal buaë ena kal suluë
(Lucas 6.43-45)*

³³ “Kal wërkewa iwö ki. Kal buaë, ese wö dör buaë; kal sulu, ese wö dör sulu. ³⁴ ¡A' dör suluë wes tkabë chök es! A' er dör suluë, ¿wes a' ttömi buaë? Ì bikeitsekese, e' ě chekesö. ³⁵ Wëm dör buaë ese serke buaë, ttö yësyësë ie' er dör buaë e' kueki. Wëm dör suluë, ese serke suluë, ttö suluë ie' er dör suluë e' kueki. ³⁶ Ye' tò a' a ichè tò aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuí ki e' këwö de, eta ttè sulu chè a' ulitane tò shabatshabat e' ki a' wöchakirdaë. ³⁷ A' wakpa ttè wa a' shulirdaë. A' tò ttè buaë cheke, e' ta Skëköl tò icheraë tò kë a' ki ì nuí ta'. Erë a' tò ttè sulu cheke, e' ta ie' tò icheraë tò a' ki nuí tso'.”

*Fariseowakpa tò ì kë or yi a ese kié suë
(Marcos 8.12; Lucas 11.29-32)*

† **12:29** Wëm diché tajë: E' wà kiane chè Satanás. Jesús dör wé dör ie' íyi ekibleke e'.

³⁸ Etā fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa welepa tō iché Jesús a:

—Ì kě or yi a ese ú sa' a iwà kkachoie tō mokì be' patkë'bitu Skëköl tō.

³⁹ Ie' tō ie'pa iuté:

—A' dör pë' suluë e' kě tō Skëköl dalöië wës trër wakpa kě tō imaso dalöië es. A' tō ye' a ikié tō ì kě or yi a ese uyö iwà kkachoie tō mokì Skëköl tō ye' patkë'bitu. Erë ye' tō ilè weraë etökicha ëme iwà kkachoie e' dör wës ibak Jonás dör Skëköl tteköl e' tã es. ⁴⁰ Ie' sene' nima bërie e' shua doka ká mañat ñië nañeë, es ñies ye' dör S'ditsö Alà, e' serdaë íyök shua ká mañat ñië nañeë. ⁴¹ Mik Jonás tō Nínive wakpa paut, etā ie'pa er maneo' Skëköl a. Erë ì'ñe tã ye' dur íe e' dör ie' tsata, erë a' kě er mane'ù Skëköl a. E' kueki aishkuö tã mik a' wöchakirketke a' nuì kì, etā Nínive wakpa e' kōrakā ie' wōrkì a' kkatök. ⁴² Aishkuö tã mik a' wöchakirketke a' nuì kì, etā alaköl datse ká bānet diwö tskirke e' o'mik, bak iká blúie, e' e' kōrakā ie' wōrkì a' kkatök tō a' dör pë' suluë. Ká iaiäë alaköl e' dë'bitu datse kamië se' blú bak Salomón wā íyi jcher tajë e' ttō kittsök. Erë ì'ñe tã ye' dur a' shua e' dör Salomón tsata, erë a' kě tō ye' ttō iuté. E' kueki alaköl e' tō a' kkatēraë.

Wimblu sulusi dene wëm a
(Lucas 11.24-26)

⁴³ “Mik wimblu sulusi trēneshkar yile a, etā imía ká sir poë wé kě yi ku' ese ska'. Ie' tso' ká yulök senoie erë kě ie' wā ikune. E' kueki ie' ibikeitsè: ⁴⁴ ‘Ye' míane wé ye' trēneshkar eë senuk.’ Mik ie' demine wëm e' a, etā ie' tō isué tō wëm dör wës u shuiriule buaë maneneë kě a yi ku' es. ⁴⁵ Etā ie' míā iyamipa kí yulök doka kul suluë shute ie'

tsata ta ie'pa kos de senuk wem e' a. Wem e' miáne suluë shute kenet tsata. Es iwamblërdaë a' dör pë' sulusipa e'pa ta.”

*Jesús mi ena iëlpa debitu ie' weblök
(Marcos 3.31-35; Lucas 8.19-21)*

⁴⁶ Jesús ttökeia pë' ta e' shua ie' mi ena iëlpa ena ikutapa e'pa iëter u'rki. Ie'pa ttak ie' ta. ⁴⁷ Yile tö ibiyö ché ie' a:

—Be' mi ena be' ëlpa ena be' kutapa e'pa shkõ be' weblök.

⁴⁸ Erë Jesús iüté:

—¿Yi dör ye' mi ena ye' ëlpa ena ye' kutapa?

⁴⁹ Eta Jesús tö ie' a ittökataka kkaché ulà wa ta ichéitö:

—Isaú, ie'pa dör wes ye' mi ena ye' ëlpa ena ye' kutapa es. ⁵⁰ Yi serke wes ye' Yé tso' ká jai a e' ki ikiane es, esepä dör wes ye' ël ena ye' kutà ena ye' mi es.

13

*Të kuatkökwak tté
(Marcos 4.1-9; Lucas 8.4-8)*

¹ E' ë diwö wa Jesús e' yëttsa u a miá batsöri kkömik ta ee ie' e' tkésër. ² Pë' debitu tajë ie' ska', e' kueki ie' e' iéka kanò a ta ee ie' e' tkésër ie'pa wöbla'uk. Ie'pa ulitane ate ká sí ki batsöri kkömik. ³ Ie' tö ttë tsäkië kleé ie'pa a. E' et dör i' es: “Wem eköl miá të kuatkøk ppé ululu ëme* ⁴ Mik ie' tso' iwö ppök, eta ditsöwö wele anewa ñala ska' ta dù debitu tö ikatéwa. ⁵ Ditsöwö wele anewa áklo a wé íyök kë ta' tajë ese ska'. Íyök kë ta' tajë, e' kueki bet

* **13:3** të kuatkøk ppé ululu: E' kèwö ska' ta pë' wöblar të kuatkøk wö ppélur të kos e' ki.

ta itskineka. ⁶ Erë kě iwí kicha ta' tajë, e' kuëki mik dîba aneka iki eta isinewa. ⁷ Ditsöwö wele anewa dika'chka shua. Dika'chka ena ditsöwö talane ñita, erë dika'chka e' aléka iki. ⁸ Erë ditsöwö wele anewa iyök bua'buakî, e' tskine talane wöne buaë. Wele wöne döka cien eyök (100) elka elka, wele dabom teryök (60), wele dabom mañayök (30). ⁹ ¡A' éna ye' ttö ttsak, e'ma ikukueblö bua'ie!"

*Ì kuëki Jesús tö s'wöbla'weke kleaule
(Marcos 4.10-12; Lucas 8.9-10)*

¹⁰ Eta Jesús ttökatapa debitu ie' ska' ta ichakerakitö ia: “¿Ì kuëki be' tö ie'pa wöbla'weke kleaule?” ¹¹ Ie' tö ie'pa iuté: “Ì blúie Skëköl tso' e' tté blëulewä e' kéwö meneat a' a wä jchenoie, erë pë' malepa a kě imeneat es. ¹² Yi wä ttè e' jcher ese a imerdaë as ie' wä ikí jcher bua'ie. Erë yi kě éna ianak, ese wä ì jcher bërëbërë e' yerattsane iyöki. ¹³ Ì weke ye' tö e' suëke ie'pa tö, erë ie'pa kě éna iwà ane. Ì cheke ye' tö e' tseke ie'pa tö, erë ie'pa kě tö ittseku' er mokî wa, ie'pa kě éna iwà iütak. E' kuëki ye' kapaköke ie'pa ta es. ¹⁴⁻¹⁵ Es iwà tköke ie'pa ta wes Skëköl tteköl kiè Isaías tö iyë' es, e' tö iyë' i' es:

'Ká i' wakpa er mía darërë, kě ì dë'waia.
Ie'pa kukuöña wötéwä darërë as kě iwattsër,
ie'pa tö iwöbla tsimiwéwä as kě iwawër.
Ie'pa tö iwé es as ie'pa kě éna iwà ar, as ie'pa kě er
mane'ù ye' ska' ta ye' tö ie'pa bua'wë.
E' kuëki ie'pa tö ittseräe je', erë kě ie'pa éna iwà
arpa,
ie'pa tö isuëraë je', erë kě ie'pa tö iklö'wëpa.'†

† 13:14-15 Isaías 6.9-10

Es Isaías tö iyë'.

¹⁶ “Erë a' wöbla wawër buaë, a' kukuöña wattsër buaë, e' kueki ayëcha buaë a'. ¹⁷ Moki ye' tö a' a' ichè tö Skëköl ttekölpa tajë ena ká iaiaë s'bak ser yësyësë e'pa tö ì suë a' tö ena ì ttsé a' tö e' kkeyë' siarë suë ena ttsè, erë ie'pa kë wä isune ittse.

*Të kuatkökwak tté e' wà paké Jesús tö
(Marcos 4.13-20; Lucas 8.11-15)*

¹⁸ “Ittsö, ì kleýö të kuatkökwak tté wa, e' wà pakekeyö a' a'. ¹⁹ Pë' welepa ta itkömi wes ditsöwö arwa ñala ska' es. Esepa tö ì blúie Skëköl tso' e' tté ttsé, erë ie'pa kë éna iwà ane. Bë de ta tté buaë yëttsa ie'pa er a'. ²⁰ Welepa skà ta itkömi wes ditsöwö arwa áklo a es. Esepa tö Skëköl tté ttsé ta iklö'wérakitö ttsé'ne buaë wa. ²¹ Erë ie'pa kë wì kicha ta' tajë, e' kueki ie'pa tö iklö'wé ekuölö ë. Mik ie'pa weinemitke Skëköl tté kueki, eta ie'pa anemine bet. ²² Welepa skà ta itkömi wes ditsöwö arwa dika'chka shua es. Esepa tö Skëköl tté ttsé, erë ie'pa tö íyi tso' ká i' kî ese bikeitseke kibiie. Ie'pa er me'rie inuköl kî ena ì tso' ká i' kî tö s'ttsé'weke buaë ese kî. E' kos tö Skëköl tté kui'wéwä ie'pa er a ta kë idë'ttsa buaë wes ikiane es. ²³ Erë welepa skà ta itkömi wes ditsöwö arwa iyök bua'buwa kî es. Esepa je' tö Skëköl tté ttsé ta iwà ane buaë ie'pa éna ta iwà dettsa buaë wes ikiane es. Ie'pa dör wes íyi kuá wör buaë es wele wöne doka cien eyök (100), wele dabom teryök (60), wele dabom mañayök (30).”

Kakö kuakî tkëne trigo shua e' tté

²⁴ Jesús tö tté skà kleéne ie'pa a i' es: “Ì blúie Skëköl tso' e' ta itköke wes itka wëm eköl tö trigowö

kuatké iká a e' ta itka es. ²⁵ Nañewe ie'pa kapolur e' dalewa ibolök debitu eköl kakö dör trigo suë ese wö kuatione trigo shua ta iwák mia. ²⁶ Mik trigo wöne, eta iwënewa tö ñies kakö kua'ki tso'. ²⁷ Ikanè mésopa mia ta iché kanè wák a: 'A këkëpa, be' tö trigowö bua'buakuatione be' ká a ta ¿wes e' a kakö kua'ki tso?'. ²⁸ Ie' tö ie'pa iuté: 'Ye' bolök wele tö iwamblé ye' ki.' Ie'pa tö ie' a ichaké: '¿Be' ki ikiane tö sa' mi' kakö ñe' yökulur?' ²⁹ Erë ie' tö ie'pa iuté: 'Au, imúat es. A' tö kakö yéttsa e' ta trigo yérttsami ita ñies. ³⁰ Imúat as italar ñita dö mik itërkette eta. E' wa ye' tö itökwakpa patkeke kakö tök kewe müeyök eyök ña'wëwa bö' a. E' ukuöki ta ye' tö trigowö tök patkeke blè wé ye' iyiwö blöke e' wé a.' ”

Mostaza wö tté
(*Marcos 4.30-32; Lucas 13.18-19*)

³¹ Ttè skà kleéne Jesús tö ie'pa a i' es: “Ì blúie Skëköl tso' e' dör wes mostaza wö kuatione ká a es. ³² E' wö dör tsirlala iyiwö ulitane dikia. Erë mik italane ta e' dör íyi kuá tsitsir ulitane tsata. E' mia kalie ta dù datse u yuök iulà tsaka.”

Pan wölöwoka tté
(*Lucas 13.20-21*)

³³ Jesús tö ie'pa a ttè skà kleéne i' es: “Ì blúie Skëköl tso' e' dör wes pan wölöwoka wötué tayè tö harinachka mañayök a es. E' tö harinachka e' kos wölöwéka tajë.”

Jesús tö s'wöbla'wëke kleaule
(*Marcos 4.33-34*)

³⁴ Ttè e' kos kleé Jesús tö ie'pa a. Moki ie' kë wa ì pakane ie'pa a kë kleaule. ³⁵ Ie' tö s'wöbla'wé es,

e' wa ì yè'bak Skèköl tteköl eköl tö e' wà tka, e' dör i' es:

“Ye' tö s'wöbla'weraë kleaule.

Ttè tso' blèule ká ìaiaë ká i' yöne e'tami,

ese kkacherayö ie'pa a.”‡

Es Skèköl tteköl tö iyè'.

Kakö kua'ki tté e' wà paké Jesús tö

³⁶ Eta Jesús e' chéat pè' a ta imía u a. Ittökatapa de ie' ska' ta iché ie' a: “Kakö kua'ki wakleébö, e' wà pakö sa' a.” ³⁷ Ie' tö ie'pa a iché: “Yi tö trigowö kuatké, e' dör ye' dör S'ditsö Alà e'. ³⁸ Tè wé ki ikuatkëne e' dör ká i'. Trigowö e' dör wépa blúie Skèköl tso' esepa. Kakö kua'ki e' dör wépa dör bë icha esepa. ³⁹ Ibolök tö kakö kua'ki kuatké e' dör bë ë. Ilir kèwö e' dör ká i' erkewatke e' kèwö. Itökwakpa e'pa dör Skèköl biyöchökwakpa. ⁴⁰ Wes ie'pa tö kakö kua'ki yéttsa uyéwa bö' a, es itköraë ká i' erkewatke eta. ⁴¹ E' kèwö ska' ta ye' dör S'ditsö Alà e' döraë iyi ulitane blúie da'áie. Ye' tö ye' biyöchökwakpa patkeraë wépa tö o'ka keke ì sulu wamblök ena wépa e' wamblö sulu esepa kos shtökka. ⁴² Ie'pa uyerawarakitö bö' taië a, ee jurarak ñies ikà yilitdawarak iweir kueki. ⁴³ Erë s'ser yësyësë, esepa dalöburdaë wes diwö es wé S'yé tso' ie'pa blúie ee. ¡A' éna ye' ttö ttsak, e'ma ikukueblö bua'ie!

Íyi tuè darërëë blèulewá e' tté

⁴⁴ “Ì blúie Skèköl tso' e' dör wes iyi tuè darërëë ese blèulewá yile ká a es. E' kué wëm eköl tö ta e' tö ie' ttsé'wé buaë. E' kueki ie' tö ibléwane ta imía ta ì kos

‡ 13:35 Salmo 78.2

tso' iwa, e' watuéttsaitö. E' ské wa ie' tö ká e' tué. Es íyi tuè darërëë e' de ie' ulà a.

Ákwöla bua'buwa tuè darërëë e' tté

⁴⁵ “Ñies ì blúie Skéköl tso' e' dör wes ákwöla bua'buwa yuleke íyi wataukwak eköl tö tuè es. ⁴⁶ E' tö ákwöla bua'buwa ichök tuè darërëë shute ese kuéwa ta imía ta ì kos tso' iwa e' watuéttsaitö. E' ské wa ie' tö ákwöla bua'buwa e' tuéttsa.

Kla' tté

⁴⁷ “Ñies ì blúie Skéköl tso' e' dör wes kla' uyé wëpa welepa tö dayë a es. E' tö nima klö'wé taië tsakië buaë ena suluë. ⁴⁸ Mik ie'pa tö kla' yéttsa ká sí kî ta ie'pa e' tuléser nima shushtök; ibua'buwa iéka kkö a ta isulusi uyémi bánet. ⁴⁹ Es itköraë mik ká ì' erkewatke eta. Skéköl biyöchökwakpa bituraë s'shushtök; s'sulusipa michoë bánet, s'ser yësyësë michoë bánet. ⁵⁰ S'sulusipa kos uyerawa Skéköl biyöchökwakpa tö bö' taië e' a, eë ie'pa iuraë siarë, kà yilitdawa iweir kueki.”

Íyi pa'alí ena íyi këchke e' tté

⁵¹ Jesús tö ittökatapa a ichaké:

—¿Ttè ekké kos wà ane a' éna?

⁵² Ie'pa iiuté:

—Tö.

Ie' tö ie'pa a iché:

—E' kueki mik s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa ese eköl e' yué buaë ì blúie Skéköl tso' e' tté wa, eta ie' tö s'wöbla'wëmi buaë tté këchke wa ñies tté pa'alí wa. Ie' dör wes u wák wa íyi tso' blëule iblo a es. Ese wa ijcher mik ta ikëchke ö ipa'alí kiane yéttsa s'malepa kimoie.

Nazaret wakpa tö Jesús watéttsa

⁵³ Mik Jesús tté kleé one, eta imía ⁵⁴ demi Nazaret, e' dör ie' wák ká. Ee ie' tö s'wöbla'wémitke judiowak ñi dapa'wo wé tso' ee e' a. Wes ie' tö ie'pa wöbla'weke e' tö ie'pa tkiwéwa. Ie'pa tö iché ñi a:

—¿Wé ie' e' yué tté taië ekké wa? ¿Wes i kë or yi a ese wé ie' tö buaë? ⁵⁵ ¿Ie' wí yé kë dör se' íyi yuök kaltak wa e'? ¿Ie' mi kë dör María? ¿Ie' elpa kë dör Santiago, José, Simón ena Judas? ⁵⁶ ¿Ñies ie' kutapa kë serku' se' shua? Eta i kos weke ie' tö ¿wé e' bite ie' wa?

⁵⁷ Ie'pa kë éna ie' tté klö'wak. Erë ie' iché ie'pa a:

—Ká wa'ñe Skéköl tteköl dalöiërta', erë iwák ká ki ena iwák u a ee kë idalöiërta'.

⁵⁸ Ie'pa kë erbléne ie' mik, e' kuëki i kë or yi a ese kë one ie' wa taië ee.

14

Juan S'wöskuökwak kötewa

(Marcos 6.14-29; Lucas 9.7-9)

¹ E' kéwö ska' ta Herodes dör Galilea blú, e' tö Jesús tté ttsé, ² e' kuëki ie' tö iché ikanè mésopa a: “Wëm ñe' dör Juan S'wöskuökwak shkenekane e'. E' kuëki ie' wa diché tso' i kë or yi a ese woie.”

³ Herodes tö Juan klö'ukwa patkè' wötè'waitö s'wöto wé a, e' kuëki ie' tö Jesús ché es. Ie' sene' Herodías ta, e' dör ie' el kiè Felipe e' alaköl. ⁴ E' yé' Juan tö ie' a: “Kë be' kawö ta' senuk be' el alaköl ta.” E' kuëki Herodes tö Juan wötökwa patkè'.

⁵ Herodes éna Juan ttakwa erë ie' suane pè' yöki, ie'pa tö iklö'wé tö Juan dör Skéköl tteköl e' kuëki.

⁶ Erë mik Herodes tö iduéswo kéwö tkö'weke, eta Herodías alà busi e' klöté s'kiule tso' taië e'pa

wörki. E' wër buaë Herodes wa. ⁷ E' kuëki ie' tö iché ie' a yësyëse Skëköl wörki: “Moki ye' tö ichè, ì kiè be' tö ye' a, e' meraëyö be' a.” ⁸ Eta ie' tö iché Herodes a wës imì tö ie' a iyè' es:

—Juan S'wöskuökwak ttökwä patkö ta iwökir mü ye' a kulè' a iwà kkachöie tö moki ittëwarakitö.

⁹ Eta blu' Herodes erianekä tajë, erë ie' tö ittè métke s'kiule tso' e'pa kukua, e' kuëki ie' tö ikéwö mé. ¹⁰ Ie' tö Juan kuli' tökök patké s'wöto wé a. ¹¹ E' ukuöki ta ie'pa wä iwökir debitu kulè' a mé busi a ta ie' tö imé imì a.

¹² Juan ttökatapa de ta inú tsémirakitö wötéwä. E' ukuöki ta ie'pa mía ta ibiyö ché Jesús a.

Pë' döka mil skeyök e' tié Jesús tö

(Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14)

¹³ Mik Jesús tö biyö e' ttsé, eta ie' mía kanò ki ekörla bánet wé kë yi serku' ese ska'. Mik pë' wä ijchenewä tö ie' mía, eta ie'pa míyal itöki batsöri kkömik klö wa. ¹⁴ Mik Jesús e' yéttsä kanò a, eta pë' tso' tajë ipanuk e' suéitö. Ie'pa suéitö er siarë wa. S'kirirke kos demi ie'pa wä e' bua'wéitö. ¹⁵ Kä tuirketke, e' kuëki ittökatapa de ie' ska' ta ichéraitö ie' a:

—Kä de tsáli, kë yi serku' ie. Ie'pa yuömi as ie'pa mi' pë' serke tsinet eë ilè taük nê.

¹⁶ Ie' tö ie'pa iüté:

—Ie'pa kë kawöta mi'kyal; ie'pa tiö a' tö.

¹⁷ Ie'pa tö iiüté:

—Pan skël ena nima bötö e' ë tso' sa' wä.

¹⁸ Ie' tö iché:

—Itsúbitu ña.

19 Eta ie' tō pē' ké e' tulöksēr iski ta'tsi ki. E' ukuōki ta ie' tō pan skel ena nima bötō e' klō'wé ta iká sué ká jaí a ta wéstela chéitō Skéköl a. Ta pan blatéitō mé ittōkatapa a as ie'pa tō iwatiō pē' a. 20 Ie'pa ulitane chké de wē'. Ibata ate e' shtérakitō iēne dōka kkōla dabom eyök ki bök. 21 Ie'pa chké e'pa dōka mil skeyök (5.000) wēpa ě, alakōlpa ena ala'rla kē shtane.

Jesús shké di' kí

(Marcos 6.45-52; Juan 6.16-21)

22 E' ukuōki ta Jesús tō iché ittōkatapa a: “A' e' iōka kanò a, a' yúshkatke ye' yōki kewe batsōri wışet.” Ie' tō iché pē' malepa a: “A' yúne a' u a.” 23 E' ukuōki ta ie' mía ekōrla kabata a ttök S'yě ta. Mik ká tuine, eta ie' tso'ia kabata a. 24 E' dalewa ittōkatapa mirwa batsōri ki demitke elkeē. Siwa' bitsirke taiē ie'pa kke wōia, e' tō di' uyeke taiē tērke kanò mik. 25 Ká ñirketke eta Jesús mía ie'pa ska' shkōrami di' kí. 26 Erē mik ie'pa tō isué tō ie' shkōdatse di' kí, eta e' tō ie'pa tkiwēwa suawé taiē ta ianekarak:

—jWimblu datse se' kker!

27 Erē ie' iché ie'pa a:

—jA' er kuú! Kē a' suanuk, ye' idir.

28 Eta Pedro tō iché ie' a:

—A Skékēpa, moki be' idir, e' ta kawō mú ye' a shkōk di' kí dō be' ska'.

29 Eta Jesús tō iüté:

—Be' shkō ye' ska'.

Eta Pedro e' yéttsa kanò a shkēmi di' kí dō Jesús ska'. 30 Erē mik ie' isué tō siwa' bitsirke darērēē, eta ie' suanéka taiē ta iwötunewami di' a ta ianeka taiē:

—iA Skëkëpa, ye' tsatkö!

³¹ E' bet ta Jesús tö iklö'wé iulà a ta iché ia:

—iWësua be' erblöke ye' mik bërëbërë! ¿Ì kuëki be' ibikeitséka bötböt?

³² Mik ie'pa böi e' iéka kanò a, eta siwa' wöklöne.

³³ Ie'pa kos tso' kanò a, e'pa e' tuléser kuchë ki Jesús wörki idalöioie ta ichérakitö:

—iMoki be' dör Skëköi Alà je'!

*Jesús tö s'kirirkepa bua'wé Genesaret
(Marcos 6.53-56)*

³⁴ Itkattsararak batsöri wışhet demirak Genesaret.

³⁵ Mik ká e' wakpa tö isué tö Jesús idir, eta ie'pa tö itte ppéka ká e' kos a. Ie'pa wa s'kirirke mi'ke ie' ska' as ibua'ütö. ³⁶ S'kirirke esepa kköchöke ie' a tö ie'pa a ie' datsi' bata ë mú kèwa. Wépa kos tö iké e'pa buanene.

15

*Ì tö se' ia'wèmi ñáie
(Marcos 7.1-23)*

¹ Fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa serke Jerusalén, e'pa welepa debitu Jesús ska'. Ie'pa tö ie' a ichaké:

² —¿Ì kuëki be' ttökatapa kë tö se' yépa bak e'pa ser e' dalöië? Ie'pa chkö ulà kë paköule.

³ Ie' tö ie'pa iuté:

—¿Ì kuëki Skëköi ttè dalöiëno e' dalösewekewa a' tö a' wakpa ser dalöioie? ⁴ Skëköi iyë'at: 'A' yé ena a' mi e'pa dalöiö,* ñies ie' tö iyë'at: 'Yi tö iyë ö imi ché suluë ese wák wömerdatssa ttèwa.† ⁵ Erë a' icheke

* **15:4** Éxodo 20.12; Deuteronomio 5.16 † **15:4** Éxodo 21.17; Levítico 20.9

tö se' a iyërmi s'yě a ö s'mì a i' es: 'Ì kos tso' ye' wà a' kimoie, e' meuletke Skëköl a‡, e' kueki kë ye' a a' kimenuk ì wa'. ⁶ A' tö icheke tö yi isie e' ché, ese wák kë kawötaiä iyé ö imì kimuk. Es Skëköl ttè dalöiëno ñe' dalösewëkewa a' tö a' wakpa ser iütè wa. ⁷ ¡A' e' ö suluë! Buaë Isaías tö a' yë' mik ie' iyë': ⁸ Skëköl tö ichè: 'Pë' ikkëpa tö ye' dalöieke kkö ë wa, erë ie'pa er tso' kamië ye' yöki.

⁹ Ë ichökle ie'pa mi'ke ye' wé a ye' dalöiök.

Ttè wa ie'pa s'wöbla'wëke e' dör s'ditsö ttè dalöiëno
ë. §

Es Isaías tö iyë'at.

¹⁰ E' ukuöki tä ie' tö pë' tso' eë e'pa kié tä ie' iché iarak:

—A' tö ye' ttö ttsö, iwà anú a' éna. ¹¹ Ì ñeke a' tö ese kë tö a' ia'wëpa ñáie Skëköl wöä. Erë ì sulu wambleke a' tö tskirke a' er a ese je' tö a' ia'wëraë ñáie.

¹² Etä ittökåtapa de ie' ska' tä ie' a ichaké:

—¿Be' wä ijcher tö ì chekebö e' tö fariseowakpa uluwé?

¹³ Ie' tö ie'pa iüté:

—Fariseowakpa esepa dör wës íyi kuá kë tkënewa ye' Yë tso' ká jai a e' wà es, e' kueki ie'pa yërdattsä wë. ¹⁴ Ie'pa múat es. Ie'pa dör wës s'wöbla kë wawër ese tö o'ka wöbla kë wawër e' ulaië es, e'pa bül tköaraë kauk a.

¹⁵ Etä Pedro tö iché ie' a:

—Ttè wakleébö ñe' wà pakö sa' a.

¹⁶ Ie' tö iiüté:

‡ 15:5 meuletke Skëköl a: Ie'pa tö iché es erë ie'pa ulä a itso'ia, e' wakanewëmi ie'pa tö wës ie'pa ki ikiane es. § 15:9 Isaías 29.13

—¿Ñies a' kě éna iwà ane? ¹⁷ ¿A' kě éna iane tò ì ñekesö ese mi'ke s'ñawi a e' ukuöki ta iwekettsasö? ¹⁸ Erë ì sulu tskirke a' er a ese tò a' ia'wèmi ñáie. ¹⁹ Ì sulu bikeitseke a' tò, s'ttèwa, senewabak dalösewèwa, trë, akblè, s'kkatè kachè wa ñies ñi chë sulu ese kos tskirke a' er a. ²⁰ Ýyi ese tò a' ia'weraë ñáie. Erë a' chkö kě ulà paköule e' kě tò a' ia'wepa ñáie.

*Tayë eköl kě dör judiowak e' erblé Jesús mik
(Marcos 7.24-30)*

²¹ Eta Jesús ena ittökatapa míyal ká kiè Tiro ena Sidón ee. ²² Eta tayë eköl serke ee dör cananwak, e' ardatse taië Jesús itöki:

—A kékëpa be' dör David aleri, ye' saú er siarë wa. Ye' alà busi kirirke taië a aknama tso'.

²³ Erë Jesús kě wa ie' iütëne yës. Eta ittökatapa kköché ie' a:

—Tayë ardatse taië se' itöki, ì kiane ie' ki e' mú ie' a as imi'a.

²⁴ Ie' tò ie'pa iüté:

—Skököl tò ye' patkë' Israel aleripa ë kimuk. E'pa dör wes obeja chöwa siarë es.

²⁵ Eta tayë dewa e' tkéwa kuchë ki Jesús wörki ta ichéitö ia:

—¡A kékëpa, ye' kimú!

²⁶ Jesús iüté:

—Kě idör buaë ala'rla chkè yéttsa mè chichi a.

²⁷ Tayë tò iché:

—A kékëpa, e' yëne; erë chkè mulé darke iski e' ñeke chichi tò.

²⁸ Eta Jesús iché ie' a:

—A tayë, be' erblé mokí ye' mik, e' kuëki ì kiane be' ki e' de be' ulà a.

E' wöshā tā ilà busi buanene.

S'kirirke ese bua'wéne Jesús tō

²⁹ Eta Jesús ena ittōkatapa biteyalne batsöri kiè Galilea e' kkōmik. Eta ie' tkakā kabata tukir kī tā eē ie' e' tkéser. ³⁰ Tā pē' de taiē ie' ska', e'pa wā iduepa de Jesús wörki. Iduēpa kē shko, kē wöbla wawër, kē tto, ulà ö klō suluulewā ñies s'kirirke duè ulitane wā ese kos bua'wéitō. ³¹ Pē' ulitane tso' eē isaṽk e'pa wōkrarulune. Ie'pa tō isué tō kē s'tto esepa ttékane, s'ulà ena s'klō suluulewā esepa buanene, kē s'shko esepa shkéne, ñies kē s'wöbla wawër, esepa wöbla wawëne. E' kuēkī ie'pa tso' Israel aleripa Kēköl kīkōkka taiē.

*Wēpa dōka mil tkëyök e' tié Jesús tō
(Marcos 8.1-10)*

³² Eta Jesús tō ittōkatapa kié tā ichéitō ie'pa a:
—Siarē ye' wa pē' ikkēpa wër. Ie'pa tso' ye' tā e' kī ká de mañatk tā kē ie'pa wā ì ku' ñè. Kē ye' éna ie'pa patkak u a kē chkaule dō' isiwā'arwarak ñala kī.

³³ Eta ittōkatapa tō iché ia:
—Erē ká i' a kē yi serku'. ¿Wes sa' tō pan kuèmi taiē pē' ekkēpa tioie?

³⁴ Ie' tō ie'pa a ichaké:

—¿Kos a' wā pan tso'?

Ie'pa iituté:

—Sa' wā pan tso' kul (7), ñies nima tso' elkela.

³⁵ Eta ie' tō pē' ké e' tulōkser iski ³⁶ tā pan kul ena nima e' klō'wéitō tā wéstela chéitō Skéköl a tā iblatéitō mé ittōkatapa a tā ie'pa tō iwatié pē' a.
³⁷ Pē' ulitane chké de wē' tā ibata ate e' iëne dōka kkō kul. ³⁸ Ichkérak e'pa dōka mil tkëyök (4.000)

wëpa ë, alakölpä ena ala'rla kë shtëne. ³⁹ Jesús tö pë' yuémíne tã ie' e' iéka kanò a tã imía ká kiè Magdala ee.

16

Fariseowakpa tö ì kë or yi a ese uk ké suè
(*Marcos 8.11-13; Lucas 12.54-56*)

¹ Fariseowakpa ena saduceowakpa welepa de Jesús ska'. Ie'pa éna ie' tsaiak, e' kueki ie'pa tö ikié ie' a tö ì kë or yi a ese úitö iwà kkachoie tö mokí ie' patké'bitü Skëköl tö.

² Erë ie' tö ie'pa iuté: “Tsáli tã a' tö icheke, ‘Ká tanewã mat bule ðiba ardaë buaë’; ³ bla'mi tã a' icheke, ‘Ká tanewã mat kalí moneka ttsettseë tã kalí yërdaë.’ A' éna íane buaë mik tã ðiba armi mik tã kalí yërmi, etã ¿wës ì tköke í'ñe tã e' kë wà ar a' éna? ⁴ A' dör pë' suluë e' kë tö Skëköl dalöie wës trër wakpa kë tö imaso dalöie es. A' ye' a ikié tö ì kë or yi a ese uyö iwà kkachoie tö mokí Skëköl tö ye' patké'bitü. Erë ilè weraëyö etökicha ëme iwà kkachoie, e' dör wës Jonás tã íbak es.”

Etã ie' tö ie'pa méat tã imía bánet.

Fariseowakpa pan wölöwoka e' pakè
(*Marcos 8.14-21*)

⁵ Jesús ena ittökatapa demi batsöri wışhet, erë ittökatapa éna ilè chowa tsëmi ñè. ⁶ Ie' iché ie'pa a:

—Ye' ttö ttsö. A' e' kkö'nú fariseowakpa ena saduceowakpa pan wölöwoka e' yöki.

⁷ Ittökatapa iché ñi a:

—¡Kë se' wã ì dë' ñè!

⁸ Í chök ie'pa tso' e' suéwaitö tã ichéitö ie'pa a:

—¿Ì kuekì a' tso' ichök ñì a' tò kě se' wà ì dē' ñè? ¿Kam a' erblō ye' mik mokië! ⁹ ¿Kam a' éna iwà ar? Pan skel wadē'yō wēpa dōka mil skeyök (5.000) ekkē a, ¿e' chowa a' éna? Eta ¿kkō bik ibata kit a' tò? ¹⁰ Ñies pan kul wadē'yō wēpa dōka mil tkēyök (4.000) ekkē a, ¿e' chowa a' éna? E' ukuōki ta ¿kkō bik ibata kit a' tò? ¹¹ ¿Wes a' kě éna iane tò ye' kě ku' ì ñekesō ese chök? A' e' kkō'nú fariseowakpa ena saduceowakpa pan wölöwōka ese yöki.

¹² Eta ie'pa éna iane tò Jesús kě ku' pan wölöwōka tso' se' wà ese chök. Ie'pa éna iane tò ttè wa fariseowakpa ena saduceowakpa tò s'wōbla'weke e' chök ie' tso'.

Pedro tò iché tò Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'

(Marcos 8.27-30; Lucas 9.18-21)

¹³ Mik ie'pa de ká kiè Cesarea Filipino, eta Jesús tò ittōkatapa a' ichaké:

—Ye' dör S'ditsō Alà, ¿ima e' cheke pē' tò ye' dör yi?

¹⁴ Ie'pa iiüté:

—Welepa tò icheke tò be' dör Juan S'wōskuōkwak. Welepa skà tò icheke tò be' dör Skököl tteköl bak kiè Elías shkenekane e'. Welepa skà tò icheke tò be' dör Skököl tteköl bak kiè Jeremías ö Skököl ttekölpa skà bak e' wele.

¹⁵ Ie' tò ie'pa a' ichaké:

—Erē ¿ima a' ichè, ye' dör yi?

¹⁶ Simón Pedro tò iiüté:

—Be' dör wé pairine'bitu idi' wa sa' blúie e'. Be' dör Skököl chök Alà e'.

¹⁷ Jesús iché ie' a':

—A Simón, Jonás alà, ayëcha buaë be' dör. Ì ché be' tö e' kě mène s'ditsö wà be' a, e' mé ye' Yé tso' ká jai a e' tö be' a. ¹⁸ E' kuëki ye' be' a ichè tö be' dör Pedro (kiè e' wà kiane ché ák). Be' dör wës ák dör u katabloie es, e' wa ye' ichapa kí döraë tajë. Ì kôs tso' dō duèwà diché, e' kě e' alōpaka ie'pa ki. ¹⁹ Ì blúie Skëköl tso' e' wékkö kkōppóo kēwō meke ye' tö be' a. Ye' tö kawō meke be' a ye' tté buaë pakök as Skëköl dō s'tso' tajë e' blúie. E' dör wës blu' eköl kanè méso tö blu' wékkö kkōppèe as s'dōwajia es. Ì kě kēwō mène be' wà ká i' a, ese kě kēwō mène Skëköl wà. Ñies ì kēwō mé be' tö ká i' a, ese kēwō me'bak Skëköl tö.

²⁰ E' ukuöki ta Jesús kě wà ittōkatapa kàne yi a ichök tö ie' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'.

Jesús e' biyö ché tö ie' tterawá
(*Marcos 8.31-9.1; Lucas 9.22-27*)

²¹ E' ukuöki ta Jesús tö itsá ché ittōkatapa a:

—Ye' kawōta shkōkmi Jerusalén, eë judiowak kuëblupa ena sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tö ye' we'ikeraë tajë. Ye' tterawá erè e' ki ká de mañat eta ye' shkerdakane.

²² Pedro tö ie' kiémi bánet ta iuñémiitō:

—¡A Skëképa, kě e' char! ¡E' mú kě dör es! ¡Kě e' wamblénuk be' ta!

²³ Erè ie' e' wōtrée Pedro kke ta iché:

—¡A Satanás, be' yúshka bánet ye' yöki! Be' tso' ye' wōklö'uk. Be' kě tö iyi suè wës Skëköl tö isueke es; be' tö isueke wës s'ditsö tö isueke es.

²⁴⁻²⁵ Ie' tö iché ittōkatapa a:

—Yi e' tsatkak ittèwà yöki, ese kě ulà a sene michoë dōpa. Erè yi e' mettsa ttèwà ye' dalërmik,

ese ulà a idöraë. E' kuëki yi e' yuak ye' ttökataie, ese kë kàne tkinukia e' ki. E' skéie ikawöta e' chök dō ittèwà wötèulewà krus mik ekkë. Es ie' kawöta shkök ye' itöki. ²⁶⁻²⁷ Ye' dör S'ditsö Alà, e' döraë Skëköl olo ta' tajë e' a, ñies Skëköl biyöchökwakpa ta. Ye' tö sulitane patuëraë eköl eköl wës iser es. E' kuëki iyi ulitane tso' ká i' a e' de a' ulà a, erë sene michoë kë dë' a' ulà a, e' ta e' dör çie bua' a' a? Sene michoë kë patorpa i' wa. ²⁸ Mokì ye' tö a' a ichè tö a' tso' ie, e'pa wëlepa tö ye' dör S'ditsö Alà, e' datse blu'ie e' suëraë kam iblërulur e' yöki.

17

*Jesús tö ilo tajë e' kkaché ittökatapa a
(Marcos 9.2-13; Lucas 9.28-30)*

¹ E' ki ká de teröl, età Jesús wà Pedro ena Santiago ena Juan dör Santiago ël, e'pa mítser e' ta ká bata kakkëë ese ki. ² Eë ie'pa wö shaë ie' manenettsa mía kuá'ki, iwö olobune wës diwö es, ñies idatsi' manenettsa mía saruruë wõnarke dalölöë. ³ E' bet ta ie'pa tö Skëköl ttekölpa bak ká iaiäë kiè Moisés ena Elías e'pa sué kapakök ie' ta. ⁴ Età Pedro tö iché ie' a:

—A Skëkëpa, buaë se' tso' ie. Be' ki ikiane, e'ma ye' tö úla yuëka mañatkuela; etkue be' a, etkue Moisés a, etkue Elías a.

⁵ Ie' ttökeia e' wösha ta mochka wõnarke dalölöë ese tö ie'pa kitéwà. Mochka shua ie'pa tö ttö ttsé tö ichè: “Se dör ye' alà dalër tajë ye' éna, e' wër buaë shute ye' wa. Ie' ttö iütö.”

⁶ Mik e' ttsé ittökatapa tö ta ie'pa suanéka tajë, e' kuëki ie'pa e' télur wöwakköt. ⁷ Jesús dewà ie'pa o'mik ta ie' tö ie'pa kéwà ta ichéitö ie'pa a:

—A' e' kōka; kē a' suanuk.

⁸ Mik ie'pa tō ká sué, etā ie'pa isué tō kē yi ku'ia, Jesús ě dur.

⁹ Ie'pa bitetkene wa'k, etā Jesús tō ie'pa a ichè:

—Ì sué a' tō e' kē pakar yi a dō mik ye' dör S'ditsö Alà, e' ttéwā shkenekane e' ukuōki.

¹⁰ Ie'pa tō ie' a ichakè:

—ǀ kuēki s'wōbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tō icheke tō Elías kawōtā dökne kewe wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' yōki?

¹¹ Ie' tō ie'pa iuté:

—E' yēne tō Elías datsekene kewe. Ie' tō ì kos kaneweketke kewe wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' yōki. ¹² Erē ye' tō a' a ichè tō ie' dē'bak, erē ie'pa kē éna iane tō ie' idir. Ie'pa tō iwe'ik siarē wes ie'pa ki ikiane es. Es ñies ie'pa tō ye' dör S'ditsö Alà e' we'ikeraë.

¹³ Ie'pa éna iane tō ie' tso' Juan S'wōskuōkwak e' chök.

Duladula eköl tteke aknama tō e' bua'wéne Jesús tō

(Marcos 9.14-29; Lucas 9.37-43)

¹⁴ Mik Jesús ena ittōkatapa demine wé pē' darparke taië ie' panuk eē, etā wēm de eköl ie' ska' tā ie' e' tkéwā kuchē ki Jesús wörki tā ichéitō ia:

¹⁵ —A kēkēpa, ye' alà saú er siarē wa. Ie' kirirke siarē, wekkē alè tā ilineka, mikle tā ie' anerö bö' a, mikle tā di' a. ¹⁶ Kam be' dō etā ye' wā idebitu be' ttōkatapa a erē ie'pa kē a ibuarne.

¹⁷ Jesús tō iché:

—A pè' kē erblōta' Skëköl mik, a' kē éna ká ane. ¿Mik ye' sermirö a' ta? ¿Kos ye' tö a' dalë'ttsemirö? Kabëla ñe' tsúbitu ña.

18 Etä ie' tö aknama uñé ta itrë'wëshkar duladula a. E' wösha ta duladula buanene buaé.

19 E' ukuökü ta ittökatapa tté ie' ta bánet. Ie'pa ie' a ichaké:

—¿Ï kuekü sa' kē a aknama e' trëneskar?

20 Ie' iché ie'pa a:

—A' kē erblöku' Skëköl mik mokië e' kuekü. Moki ye' tö a' a iché tö a' erblöpa Skëköl mik tsir mostaza wö dör tsirla ekké, e' ta a' tö ichémi kabata wü a: 'Be' e' sköttsa yúshka bánet', ta imiraa bánet. A' erblöke moki Skëköl mik, e'ma kē ì dör darërë a' a wè. 21 *

*Jesús skà e' biyö ché tö itterawa
(Marcos 9.30-32; Lucas 9.43-45)*

22 Mik Jesús ena ittökatapa ñi dapa'wé Galilea, etä ie' tö ie'pa a iché:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' wömerdattsä pè' ulà a, 23 ta ye' tterawarakitö, erë e' kü ká de mañat ta ye' shkerdakane.

Ttè e' tö ie' ttökatapa eriawé taië.

Inuköl shteke Skëköl wé kanéwoie ese patuë Jesús tö

24 Mik Jesús ena ittökatapa de Cafarnaúm, etä pè' tö inuköl shteke Skëköl wé kanéwoie e'pa de Pedro ska' ta ie' a ichaké:

—¿Be' wöbla'ukwak tö inuköl patuëkesö Skëköl wé kanéwoie e' patuëta'?

25 Pedro tö ie' iüté:

* 17:21 Yëkkuö këchke wele tö versículo 21 kü kuötkéka. E' tö iché i' es: Erë aknama ese yëmittsä ikië S'yé a ena batsè e' é wa.

—Tö, ipatueta'.

E' ukuöki ta mik Pedro de weshke, eta Jesús tté ie' ta kewe ta ichéitö ie' a:

—A Simón, ¿ima be' ibikeitsè? ¿Yi ña'weke ká wökirpa tö, iká wakpa ekka ö pè' kua'ki?

²⁶ Pedro tö iiüté:

—Pè' kua'ki.

Jesús tö iché:

—E' yène, e' kueki ila'r kë kawöta ipatau. ²⁷ Erë ipataüsö as ie'pa kë ulurka se' ki. E' kueki be' yú batsöri kkömik eta biklö' uyömi di' a. Eta nima tsá kli'wé be' tö e' kkö shuppöö, eé be' tö inuköl kueraë et. E' tsúmi ie'pa patuoie, e' dör wé' se' böi nuì patuoie.

18

Yi dör ibua'ie Skököl wöa

(Marcos 9.33-37; Lucas 9.46-48)

¹ E' kéwö ska' ta Jesús ttökatapa de ie' ska' ta ie' a ichakérakitö:

—Ì blúie Skököl tso' e' shua ¿yi dör ibua'ie imalepa tsata?

² Jesús tö alala kié eköl duéser ie'pa shushaë ³ ta ichéitö ie'pa a:

—Moki ye' tö a' a ichè tö a' kë er mane'ù as a' dö wes alala i' es, e' ta a' kë döpawa ì blúie Skököl tso' e' a. ⁴ Yi er mane'wé ta ie' e' wöéwa wes alala i' es, ese doraë ibua'ie ì blúie Skököl tso' e' a. ⁵ Yi tö alala i'se kiéwa ye' ttö wa, ese tö ye' wák kiéwa.

A' tso' wösh wa ì tö s'ké ì sulu wamblök ese yöki

(Marcos 9.42-48; Lucas 17.1-2)

⁶ “Yi tö ikképala erblöke ye' mik, esepa eköl ké ì sulu wamblök, esepa weirdaë taië shütë tköka ák

wawoie muéwā ikuli' a batrèemi dayē a e' tsatā.
 7 İyi tso' taiē s'erkiōwoie ì sulu wamblök, e' kueki wěstela ina ká i' wakpa tā. Kekraē ì sulu tso' s'erkiōuk, erē yi tō s'ké ì sulu wamblök, wěstela ina esepa tā.

8 “A' ulà ö a' klō tō a' ké ì sulu wamblök e' tā itöo uyömi bánet. A' döwā sene micho a ulà etkē ö klō etkē, e' dör buaē. E' skéie a' uyèwā bö' ñar michoē e' a ulà bötkē ena klō bötkē e' dör suluē. 9 Nies s'wöbla tō s'ké ì sulu wamblök, e' tā iyöttsā uyömi bánet. A' döwā sene micho a wöbla ek ē wa, e' dör buaē. E' skéie a' uyèwā bö' ñar michoē e' a wöbla böké, e' dör suluē.

Obeja chowa e' pakè

(Lucas 15.3-7)

10-11 “A' e' kkö'nú, ikkèpala kē watarttsā. Ye' tō a' a' ichè tō Skèköl biyöchökwakpa tso' ie'pa kkö'nuk e'pa tso' kekraē ye' Yē tso' ká jai a e' wörki ie'pa tté chök.

12 “¿İma a' tō ibikeitsè? Wēm eköl wā obeja tso' dōkā cien tā e' etō chowa, e' tā ¿ì wèmi ie' tō? Obeja dōkā dabom suliyök ki sulitu (99) e' meraat ie' tō kañikā tā imía obeja chowa e' yulök. 13 Moki ye' tō a' a' ichè tō mik ie' tō ikué, etā ie' ttsē'nene buaē tkōkā imalepa kē chē'wa e' tō ie' ttsē'wè e' tsatā. 14 Es Skèköl dör a' Yē tso' ká jai a, e' kē ki ikiane tō ikkèpala chōwa ekla wè'ia.

Wes se' ké er buanukne ñi ki

(Lucas 17.3)

15 “A' yami wēle tō ì sulu wamblé a' ki, e' tā a' yú ie' ska' tā ì sulu wambléitō e' chō ie' a, e' shulō a' böl ē tō. Ie' tō a' ttō iuté, e' tā a' er buanene ñi ki. 16 Erē ie' kē wā a' ttō iütène, e' tā a' yamipa tsúmi eköl ö

böl, ttè k_i a' t_ö ie' kkatè e' tteköl_{ie} as i_{or} wes itso' kitule es. E' t_ö ichè, “Ttè k_{os} shulekesö et_a ittekölpa kiane b_{öl} ö mañal ichoie t_ö mok_i idir ö au.” ¹⁷ Erè k_ë ie' w_a e'pa tt_ö ttsène, e' t_a ich_ö ye' icha erule e' kukua. Ñies k_ë iw_a ie'pa tt_ö iutène, e' t_a isa_ú wes p_ë' k_ë t_ö Sk_ëköl dalöiè es ö wes inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a e'pa suè es.

¹⁸ “Mok_i ye' t_ö a' a' ichè t_ö ì cheke a' t_ö t_ö e' dör suluè k_á i' a, ese cheraè Sk_ëköl t_ö t_ö e' dör suluè. Ñies ì cheke a' t_ö t_ö e' dör buaè k_á i' a, ese cheraè Sk_ëköl t_ö t_ö e' dör buaè.

¹⁹⁻²⁰ “Ye' t_ö ì skà chekene a' a: Wé a' b_{öl} ö mañal ñi dapa'wé ye' tt_ö wa, e_e ye' tso' a' t_a. E' ku_ek_i a' b_{öl} er méw_a ñikk_ë k_á i' a ilè kiök ye' Yé tso' k_á jai a e' a, e' t_a imeraeitö a' a.”

²¹ Et_a Pedro dew_a Jesús ska' t_a ichakéitö:

—A Sk_ëképa, ¿bitökicha ye' yami t_ö ì sulu wamblé ye' k_i, e' olo'yèmiyö ik_i? ¿Mok_i dö kul ekk_ë?

²² Ie' i_iut_e:

—K_ë ye' t_ö be' a' ichè kul è. Ye' ichè t_ö be' kawöta inu_i olo'yök ik_i k_ekraè bitökicha ekk_ë*

Blu' er buaè ché ikanè méso eköl a

²³ “Ì chéyö a' a e' wà pakekeyö ttè i' wa. Ì blúie Sk_ëköl tso' e' dör wes blu' eköl éna nu_i shulak ikanè méso_a t_a es. ²⁴ Ie' t_ö ie'pa nu_i shulémitke et_a ikanè méso eköl debitu_i ie'pa w_a ie' wörk_i, e' w_a nu_i tso' taj_e shu_te† ²⁵ Ie' k_ë a' nu_i ekk_ë patorpa, e' ku_ek_i blu' t_ö ie' ena ilaköl ena ila'r ena ì k_{os} tso' iw_a

* **18:22** k_ekraè bitökicha ekk_ë: Griegoie e' dör dabom kuryök döka kuktökicha (70×7). † **18:24** nu_i taj_e shu_te: Ttè i' dör inuköl kiè talento e' mil döka dabop. †ñe t_a e' ské dör dólares döka millón döka dabom skeyök (50,000,000)

e' watauktsa ké inuì ekkè patuoie. ²⁶ Ikanè méso e' tkéwa kuchè ki blu' wörki ta ikköché taië ie' a: 'Be' we'ikèyö, ye' panú bërè tsir, e' wa ye' tō be' patuèttsa seraa.' ²⁷ Blu' ie' sué er siarè wa, e' kuëki ñnarke qos e' olo'yéitō iki seraa ta iémine bërè.

²⁸ "Erè mik kanè méso e' mía, eta ie' tō kanè méso iëköl kué ña'weke ie' tō elkela è: † Ta iklö'wéwaitō ikuli' a tuéwa darèrèè ta ichéitō ia: '¡Be' ñnarke ye' ulà a, e' pataútsa ña!' ²⁹ Ta iëköl e' tkéwa kuchè ki ie' wörki ta ikköché taië: 'Be' we'ikèyö, ye' panú bërè tsir, e' wa yō be' patuèttsa seraa.' ³⁰ Erè ie' kë wā iëköl kköchöke e' iütene. Ie' tō iwötökwa patké s'wōto wé a dō mik inuì patuéttsaitō seraa eta. ³¹ Mik kanè mésopa malepa tō ittsé, eta e' tō ie'pa eriauwé taië. E' kuëki ie'pa mía blu' ska' ta ichéka seraa. ³² Eta blu' tō kanè méso e' kiök patké ta ichéitō ia: '¡Be' dör pè' suluè! Ye' tō be' ki be' nuì taië e' olo'ya' seraa be' kköyè' ye' a e' kuëki. ³³ ¿I kuëki be' kë wā be' yami sune er siarè wa wes ye' be' su' es?' ³⁴ Eta blu' uluneka taië, e' tō ikanè méso wötökwa patké as iwe'ikō ie'pa tō siarè dō mik inuì patonettsa seraa eta. ³⁵ Es ñies a' yami tō ì sulu wamblé a' ki e' nuì kë olo'yè a' tō iki er mokì wa, e' ta ye' Yé tso' ká jai a e' tō a' we'ikeraè siarè."

19

Se' ñi òwa ese ché Jesús tō

(Mateo 5.31-32; Marcos 10.1-12; Lucas 16.18)

¹ Mik Jesús tō ttè ekkè ché one, eta ie' e' yéttsa Galilea mía Judea ta itkattsa Jordán a wishet. ² Taië

† 18:28 elkela è: Ttè i' dör inuköl kiè denario ese dōka cien.

pë' dami ie' itöki e'pa shua wépa kirirke esepa kos bua'wéitö.

³ Etá fariseowakpa welepa de ie' ska' ta ie'pa tö ie' a ichaké itsaioie:

—¿Wépa a kawö ta' itayé owa íyi ulitane kuéki?

⁴ Ie' tö ie'pa iuté:

—Ï tso' kitule Skéköl yékküö ki, ¿e' ké sune a' wa? E' tö iché tö tsawe ta Skéköl tö se' yö' wém ena alaköl. ⁵ Ie' tö iyé': 'E' kuéki wépa ké serpaia iyé ena imì e'pa dapömik, ta iserdawa alaköl ta. Ie'pa böl serdaé ñita ta ie'pa mía wes wák eköl é es.* Es ikiteat ⁶ e' kuéki ie'pa ké ia böl, ie'pa yöne wes wák eköl é es. E' kuéki wépa batséwa Skéköl tö esepa ké batsökök yi tö.

⁷ Etá ie'pa tö ie' a ichaké:

—E' dör es, e' ta ¿i kuéki Moisés tö iyé'at tö wém tö itayé éwa, ese wák kawöta ñi owa yékküö muk ia?

⁸ Ie' iuté:

—A' er darère, e' kuéki Moisés tö kawö me' a' a a' tayé ökwa, eré tsawe ta ké idör es. ⁹ Ye' tö a' a' iché tö yi tö itayé éwa, ké dör itayé trér kuéki, ese tö alaköl skà tséwane, e' ta e' wa isenewabak kewe e' dalösewéwaitö.

¹⁰ Jesús ttökatapa tö iché ie' a:

—E' dör es e' ta bua' idir sa' a tö ké sa' alaköl tsüwa.

¹¹ Ie' tö ie'pa iuté:

—Ï ché a' tö e' ké dör sulitane a, e' dör wépa a imène esepa é a. ¹² Wépa welepa dör kachir ie'pa wák dè'ka es e' kuéki. Welepa skà yueke s'kapeyökwakpa tö kachirie. Iskà tso' esepa serke

* **19:5** Génesis 2.24 saú.

kachirie ì blúie Skëköl tso' e' kané kueki. Wépa sèrmi es, esepa senú es.

Jesús tò ikié S'yě a ala'rla ki

(Marcos 10.13-16; Lucas 18.15-17)

¹³ Pè' wà ala'rla debitu Jesús ska' as ie' ulà mùka iki ena ikiö S'yě a iki. Erë ittökatapa tò pè' uñélor.

¹⁴ Erë ie' tò iché:

—As ala'rla bitu ye' ska'. Wépa dör wes ie'pa es, esepa blúie Skëköl tso', e' kueki kë iwöklö'waria.

¹⁵ Eta ie' ulà méka ie'pa ki, e' ukuöki ta imia bánet.

Inuköl blú eköl tò Jesús a ichaké

(Marcos 10.17-31; Lucas 18.18-30)

¹⁶ Wëm eköl debitu Jesús ska' ta ie' a ichaké:

—A S'wöbla'ukwak, ¿ì buaë wëmi ye' tò as sene michoë dö ye' ulà a?

¹⁷ Ie' tò iiuté:

—¿Ì kueki be' tò ye' chaké ì dör buaë ese ki? Skëköl eköl ë dör buaë. Be' ki sene michoë kiane, e' ta ttè me'atbak ie' tò dalöiëno e' dalöiö.

¹⁸ Ie' tò Jesús a ichaké:

—¿Ttè wéne?

Ie' iiuté:

—'Kë a kawö ta' s'ttökwa, kë a kawö ta' s'senewabak e' dalöseukwa, kë a kawö ta' akblök, kë a kawö ta' s'kkatök kachè wa, ¹⁹ a' yé ena a' mì dalöiö, ñies a' malepa dalëritso wes a' wákpa e' dalër es.†

²⁰ Duladula tò ie' a iché:

—Ttè e' kos dalöië'bitu ye' tò iaiaë. Eta ¿ì skà kianeia?

²¹ Ie' iiuté:

† 19:19 Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20; Levítico 19.18

—Be' éna ì buaë kōs wāk sēraa, e' t̄a be' yú t̄a ì tso' be' wā, e' wataútt̄sa sēraa t̄a iské mútt̄sa s'siarēpa a. E' ukuōk̄i t̄a be' shkō ye' t̄a ye' ttōkataie. Es t̄a íyi buaë t̄aiē dōraē be' ulà a ká jaì a.

²² Duladula dōr inukōl blú t̄aiē, e' kuēk̄i mik ie' tō e' ttsé et̄a ie' erianek̄a t̄aiē t̄a imiátke.

²³ Et̄a Jesús tō iché ittōkatapa a:

—Mok̄i ye' tō a' a ichè tō inukōl blúpa a darērēē idir dōkwā ì blúie Skēkōl tso' e' a. ²⁴ Iskà chēneyō a' a tō inukōl blúpa a dōkwā ì blúie Skēkōl tso' e' a e' dōr darērēē tkōk̄a kameio tkōmi datsi' yuo diké ese wōukla a e' tsata.

²⁵ Mik e' ttsé ie'pa tō, et̄a ie'pa tkinewā t̄aiē t̄a ichéitōrak:

—E' dōr es e'ma ¿yi tsatkērmi?

²⁶ Ie'pa webléitō t̄a ichéitō:

—E' kē onuk s'ditsō a wēs, erē Skēkōl a íyi ulitane ormi.

²⁷ Et̄a Pedro tō iché ia:

—Sa' tō íyi ulitane me'at t̄a sa' bitē be' t̄a. ¿Ì dōmi sa' ulà a e' skéie?

²⁸ Ie' tō ie'pa iutē:

—Mok̄i ye' tō a' a ichè tō mik ká i' manerketkene buaë aishkuō t̄a, et̄a ye' dōr S'ditsō Alà e' dōraē ká ulitane blúie olo t̄a' t̄aiē. Ñies a' dōr ye' ttōkatapa, e'pa e' tulōraser blu' kulé dōk̄a dabom eyök k̄i bōt e' k̄i, Israel ditséwōpa dōk̄a dabom eyök k̄i bōl e'pa wēttsuk. ²⁹ Wēpa kōs tō iu ö iēlpa ö ikutapa ö iyé ö imì ö ila'r ö iká ese méat ye' tté kuēk̄i, e' t̄a e'pa ulà a iské dōrane t̄aiē shuteē, ñies aishkuō t̄a sene michoē dōraē ie'pa ulà a. ³⁰ Erē ì'ñe t̄a se' t̄aiē tso' kewe esepa dōraē bataie ena se' tso' bataie ì'ñe t̄a esepa dōraē keweie.

20

Kanè mėsopa patuè e' tté

¹ “Ì blúie Skèköl tso' e' ta itkòke wēs itka wēm eköl ta es. E' mía bla'mi kanè mėsopa yulök ie' uva tso' tkèule e' kanéuk. ² Ie' tō iché ie'pa a: ‘Ye' tō a' patuēke kōs s'patorke ká etk ekkè, e' dör denario etk.’ E' dör buaē ie'pa a ta ie' tō ie'pa patké kanēblök. ³ Diwö de sulitu (9) etā kanè wák miane kanè mėsopa skà yulök etā eē ie' tō isuē tō wēpa tulur ñala ska' kē ku' kanēblök. ⁴ Ie' tō ie'pa a iché: ‘A' yú kanēblök ye' kanè a ta ye' tō a' patuēke kōs s'patorke mokī ekkè.’ Etā ie'pa mía kanēblök. ⁵ Diwö de bata a ta ie' mía kanè mėsopa skà yulök etā ie' tō ie'pa patké kanēblök. Ñies tsālī diwö de mañat etā ie' mía kanè mėsopa skà yulök ta ie'pa patkéitō ñies kanēblök. ⁶ Diwö dōketke skēl etā ie' mía kanè mėsopa skà yulök, eē ie' tō wēpa kué iēter kē ku' kanēblök. Ie' tō ie'pa a ichaké: ‘¿Iök a' iēter ñiē iē kē ku' kanēblök?’ ⁷ Ie'pa tō iūté: ‘Kē yi wā sa' a kanè mēne.’ Etā ie' tō ie'pa a iché: ‘A' yú kanēblök ye' a.’

⁸ “Mik ká tuine, etā kanè wák tō ichè ikanè mėsopa pataukwak a: ‘Kanè mėsopa kiö etā ie'pa pataú. Wēpa debitū bataie, e'pa pataúmi kewe, ta wēpa debitū kewe, e'pa pataú bataie.’ ⁹ Etā kanè mėsopa debitū kanēblök tsālī diwö skēl, e'pa patone kewe. Ie'pa kōs patone denario et et. ¹⁰ Mik kanè mėsopa debitū kanēblök kewe, e'pa patorketke etā ie'pa tō ibikeitsé: ‘Sa' patorke aishet sa' malepa tsata.’ ¹¹ Erē ie'pa kōs patone denario et et è. ¹² E' tō ie'pa kabewéka ta iché kanè wák a: ‘Wēpa ikkēpa debitū bataie kanēblé bērbērla è,

e' skéie sa' kaneblé ñië, ña'wé dîba tö, ñies shtrine tajë. Etä ¿wes be' tö ie'pa patué kos be' tö sa' patué ekkë?' ¹³ Erë kanè wák tö ikanè méso eköl iüté: 'A yami, ye' kë ku' ì sulu wamblök be' ta. Se' ttè mé ñi a tö ye' be' patuëke denario etk. ¹⁴ E' kuëki be' inuköl klö'ú ta be' yúshka. Wëm debitu kaneblök ibataie ese a ye' éna inuköl mak kos ye' tö be' a imé ekkë etä ¿wes ide? ¹⁵ Ye' a kawö ta' ì wak ye' éna ye' inuköl wa, ese woie. Ye' tö ilè kakmeke yile a, ¿e' tö be' ukyëweke ye' ki?'

¹⁶ "Es s'tso' bataie esepa döraë keweie ena s'tso' keweie esepa döraë bataie."

*Jesús e' biyö chéne tö ie' tterawa pé' tö
(Marcos 10.32-34; Lucas 18.31-34)*

¹⁷ Jesús ena ittökatapa dabom eyök kí bül (12), e'pa mirka Jerusalén ta ie' tö ie'pa kié bánet ta ichéitö ia:

¹⁸ —Se' mirka Jerusalén i, etä ee ye' dör S'ditsö Alà, e' merdattsa sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ulà a. Ie'pa tö ye' kichateraë. ¹⁹ Ye' merattsarakitö pé' kë dör judiowak esepa ulà a. E'pa tö ye' wayueraë pperaë siarë ta ye' tterawarakitö wötëule krus mik. Erë e' ki ká de mañat, etä ye' shkerdakane.

*Santiago ena Juan e'pa mì tö kawö kié Jesús a
(Marcos 10.35-45)*

²⁰ Santiago ena Juan dör Zebedeo ala'r e'pa mì de ie'pa ta Jesús ska' ta ie' tkéwa kuchë ki iwörki ilè kioie ie' a. ²¹ Jesús tö ie' a ichaké:

—¿Ì kiane be' ki?
Ie' tö iiüté:

—Ye' tō be' a kawō kieke tō mik be' tkēneka s'blúie, etā ye' alà eköl tkōwā be' ulà bua'kka, eköl be' ulà bakli'kka s'wēttsuk be' tā.

²² Ie' iiüté:

—Ì kieke a' tō e' kē wà jcher a' wā. ¿Ye' tka' wayarmi a' a? ¿A' e' ché weinuk wēs ye' weirdaë es?

Ie'pa tō iiüté:

—Tõ, sa' dirmi.

²³ Ie' iché:

—Mokj ye' tka' wayeraë a' tō, a' weirdaë wēs ye' es. Erë e' tkökser ye' ulà bua'kka ö ye' ulà bakli'kka, e' kē kēwō menuk ye' a. E' tso'tke ye' Yë wā klöule yi a imekeitö esepa a.

²⁴ Mik ttè e' ttséwā ittökātapa malepa dōka dabom eyök (10) e'pa tō, etā ie'pa uluneka ie'pa böl ñe' ki.

²⁵ Erë ie' tō ie'pa ulitane kié tā iché ia:

—A' wā ijcher tō pē' kē tō Skëköl dalöie, esepa wökirpa kos e' alökeka ie'pa ki kekraë, ñies iblúpa tō ie'pa patkeke kēsik wa. ²⁶ Erë a' kē kàne e' wamblök es. E' skéie, a' isie e' yuak a' wökirie, ese kawōtä e' wöökwa imalepa dikia diöshet ikanè mésoie. ²⁷ Ñies a' isie e' yuak ibua'ie a' malepa tsata, ese kawōtä e' muktsa imalepa a kanè mésoie. ²⁸ Ye' dör S'ditsö Alà, e' kē dē'bitu as yi tō ye' kimù. Ye' dē'bitu ie'pa kimuk ena e' muktsa ttèwā pē' tso' tajë e' nuñ skéie. E' kueki a' kawōtä e' wöökwa a' malepa kanè mésoie.

*Wëpa böl wöbla kē wawër e'pa bua'wé Jesús tō
(Marcos 10.46-52; Lucas 18.35-43)*

²⁹ Jesús ena ittökātapa e' yéttsa Jericó, e'pa itöki pē' mirwā tajë. ³⁰ Etā wëpa böl wöbla kē wawër,

e'pa tulur ñala ska'. Mik ie'pa tö ittsé tö Jesús dami, etä ie'pa tö iché aneule:

—A kékëpa, s'blú David bak e' aleri, sa' saú er siarë wa!

³¹ Pë' tö wëpa e' uñeke as ie'pa siwa'blöwa, erë ie'pa kí anekä tajë:

—A kékëpa, David aleri, sa' saú er siarë wa

³² Jesús e' duéser tä wëpa wöbla kë wawër e'pa kiéitö tä ie'pa a ichakéitö:

—¿Ì kiane a' kí?

³³ Ie'pa iüté:

—A kékëpa, sa' wöbla bua'ú.

³⁴ Ie' tö ie'pa sué er siarë wa tä ie'pa wöbla kéitö. E' wö shä tä ie'pa wöbla buanene tä imíyal ie' tä.

21

Jesús demi Jerusalén

(Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19)

¹ Mik Jesús ena ittökatapa demi tsinet Jerusalén, ká kié Betfagé tso' Olivo kébata a eë, etä ie' tö ittökatapa kié bö! ² tä ichéitö iarak:

—A' yú wì u wëne eruleë eë. Mik a' demi eë, etä bet tä a' tö burro alaki kueraë etö moulewa ena ilala dur iq'mik. E' wötsöo tä itsúbitü ña. ³ Yile tö a' a' ichaké, e' tä iütö: 'Skékëpa kí ikiane, e' wa ie' tö imène.'

⁴ Itka es as ì yë'atbak Skököl tteköl tö e' wà tkö es. Ie' tö iyë':

⁵ "Ichö Jerusalén wakpa a:

'Ye' ttö ttsö, a' blú datse a' ska' e' tkëuleka burro kí. Ie' dör pë' bërë kë e' ttsötä'ka.

Ie' datse burro alala ki, e' dör iyiwak tso' dali oie
ese.' ”*

Es Skëköl tteköl tö iyë'at.

⁶ Ittökatapa míyal ta iwérakitö wes Jesús tö iché
ie'pa a es. ⁷ Ie'pa wa burro alaki ena ilala bitetser
Jesús a. Ie'pa tö ipaio kikke méka burro alala ki ta
Jesús e' tkéka iki. ⁸ Pë' tso' taië e'pa tö ipaio kikke
shuélor ñala ki, ñies welepa tö kal kö télor shuélor
ñala ki Jesús ñalé tsoie. ⁹ Pë' mirwa keweie Jesús
yöki ñies itöki, e'pa ulitane arke taië:

—¡Ie' i' dör se' blú bak David e' aleri, e' kikökasö!
Ayëcha buaë ie' datse Skëköl ttö wa. ¡Skëköl tso' ká
jai a e' kikökasö!†

¹⁰ Mik ie' dewa Jerusalén, eta e' wakpa aláneka
taië ta ichaké:

—¿Yi dör ie'?

¹¹ Pë' datse taië ie' ta, e'pa tö iuté:

—E' dör Jesús. Ie' dör Skëköl tteköl datse Nazaret
ate Galilea e'.

Jesús tö Skëköl wé batse'wé

(Marcos 11.15-19; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22)

¹² Eta Jesús dewa Skëköl wé a. Eta wépa tso'
ee iyi taük ena iyi wataük e'pa kos tré'wéyal ie'
tö. Inuköl mane'ük‡ wakpa mesa trélurkaitö. Ñies
nuböl wataükwakpa kula' trélurkaitö. ¹³ Ie' iché
ie'pa a:

—Skëköl tö iyë'at iyëkkuö ki: ‘Ye' u kirdaë tto ye'
ta wé', § erë a' tö iia'wéka akblo wéie.

* **21:5** Zacarías 9.9 † **21:9** Salmo 118.26 ‡ **21:12** inuköl
mane'ük: Judiowak a inuköl tso' wakanewë Skëköl wé ë a, e'
tuëkene ie'pa tö inuköl ëse wa. § **21:13** Isaiás 56.7

14 Età s'wöbla kë wawër ena kë s'shko bua' esepa debitu Jesús ska' Skököl wé a tã ie' tö ie'pa bua'wé.

15 Ala'rla tso' ee e'pa tö iché aneule: 'js'blú bak David, e' aleri kikökasö!' Mik sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tö ì wé Jesús tö e' sué, ena ima ala'rla tö ie' ché e' ttsé, etã ie'pa ulunekã tajë 16 tã ichéitörak Jesús a:

—Ì chök ala'rla tso', ¿e' ttsé be' tö?

Ie' tö ie'pa iüté:

—Tö, e' ttséyö. Erë ima e' ché Skököl yëkkuö tö, wësua e' kë sùule a' wã. E' tö ichè:

'A Skököl, ala'rla ena bëbëpala tsu'yökeia, esepa kébö e' kikökka.*

17 Etã ie' tö ie'pa méat tã imía kã kiè Betania ee. Eë ie' kapére.

*Higo klö siwéwa Jesús tö
(Marcos 11.12-14,20-26)*

18 Bule es bla'mi tã Jesús michone Jerusalén tã ie' mirwã ñalã wa tã ie' dué bli wã. 19 Ie' tö higuera klö ter elka sué tã imía iwö yulök katè. Erë kë iwö tã', ikö ë arwã tajë. E' kueki ie' tö iché kal e' a:

—jKë be' wörpaia yës!

E' wöshã tã higuera klö sinewãmi. 20 Mik e' sué ittökatapa tö, etã e' tö ie'pa tkiwéwã tajë, e' kueki ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Wes higuera klö sinewã bet?

21 Ie' tö ie'pa iüté:

—Moki ye' tö a' a ichè tö a' erblé Skököl mik moki, kë ibikeitsule bötböt, e' tã ì wé ye' tö, e' ormi a' a ñies. E' kiiie tã a' tö ichèmi kabata wì a: 'Be' e' sköttsã ië anúwa dayë a', e' tã es iwà tköraë. 22 A'

* 21:16 Salmo 8.3

erblé Skéköl mik moki, e' ta ì kōs kié a' tō ie' a e' wà dōraē a' ulà a.

¿Yi tō kawō mé Jesús a?

(Marcos 11.27-33; Lucas 20.1-8)

²³ E' ukuöki ta Jesús dewa Skéköl wé a, ee ie' tso' s'wöbla'uk. Eta sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuēblupa de ie' ska' ta ichaké ia:

—¿Yi ttō wa be' tō íyi ikkē weke? ¿Yi tō e' kēwō mé be' a?

²⁴ Ie' iüté:

—Ñies ye' tō a' a ilè chakeke, e' iüté a' tō, e' ta ye' tō a' a icheke tō yi tō ikéwō me' ye' a. ²⁵ ¿Yi tō Juan patkē' s'wōskuök? ¿Skéköl tso' ká jai a e' ö s'ditsö?

Ie'pa ñi iütémi ta ichérakitō: “Se' tō ichèmi tō Skéköl tō kawō mé Juan a, e' ta ie' tō se' iütémi: ‘Eta ¿i kuēki a' kē wa ie' ttè klōone?’ ²⁶ Pē' ulitane tō iklō'wé tō Juan dör Skéköl tteköl. Se' suane ie'pa yöki, e' kuēki kē se' a iyēnuk tō Juan a kawō me' s'ditsö tō.” ²⁷ E' kuēki ie'pa tō iüté:

—Kē sa' wā ijcher.

Ie' tō ie'pa a iché:

—Es ñies ye' kē tō a' a ichepa tō yi tō ye' a kawō mé íyi ikkē woje.

Ala'r bōl e' tté

²⁸ Jesús tō ie'pa a iché:

—Ttè kleekeyö a' a e' ttsö a' tō. Wēm eköl alà dör bōl wēpa, e' debitu ilà eköl ska' kewe ta ichéitō ia: ‘A alà, be' yú kanēblök j'ñe ye' uva tso' tkēule e' a.’ ²⁹ Ilà tō iüté: ‘Kē ye' mīne.’ Erē e' ukuöki ta ie' tō ibikeitséne kua'ki ta imía. ³⁰ E' ukuöki ta iyē mía ilà iéköl ska' ta ichéitō ia: ‘Be' yú kanēblök ye' uva

tso' tkëule e' a.' Ilà iuté: 'Ēkëkë ye' mi'ke.' Erë ie' kē mīne.

Etā Jesús tō ie'pa a ichaké:

³¹⁻³² —¿Ima a' tō ibikeitsè? Ala'r bōl, ¿e' wēne tō iyě ttō iuté?

Ie'pa tō ie' iuté:

—Wēne a ichéitō kewe e'.

Ie' iché ie'pa a:

—Juan S'wōskuōkwak dē'bitu sene yēsēsē ñalé kkachōk a' a, erē a' kē wā ie' ttē klōone. Erē inukōl shtōkwakpa Roma wōkirpa a ena alakōlpa sulusipa, esepa tō ie' ttē klō'wé. E' sué a' tō erē kē a' er maneone ie' ttē klō'woie. E' kuēkī mokī ye' tō a' a iché tō ie'pa esepa dōrawā a' skéie ì blúie Skëkōl tso' e' a.

*Uva kanéukwakpa sulusipa e' tté
(Marcos 12.1-12; Lucas 20.9-19)*

³³ Iskà kleekeyō a' a, e' ttsō. Kanè wák ekōl tō uva kuatké taiē tā ikkōiēwaitō buaē, kauk biéitō uva diō tuoie. Nies úla yuéitō kakkeē uva kkō'noie. E' ukuōkī tā ie' tō ipeitéat wēpa wēlepa a as ie'pa tō ipataù ie' a iwörke e' kak wa. E' ukuōkī tā ie' mīa ká bánet. ³⁴ Mik uvawō aline tso'tke wē'iaē shtè, etā ie' tō ikanè mēsopa wēlepa patkēmi ie' icha tsuk. ³⁵ Erē kanéukwakpa tō ikanè mēsopa klō'wéwā, ekōl ppérakitō siarē, ekōl ttéwarakitō, ekōl shkā'wérakitō taiē ak wa. ³⁶ Etā kanè wák tō ikanè mēsopa skà patkēmine tkōka kuaē ipatkē'itō e' tsatā. Erē kanéukwakpa tō iwamblē ie'pa tā wēs ie'pa tō iwamblē' wēpa dē'rō kuaē e'pa tā es.

³⁷ “Bata ekkē tā ie' tō iwák alà patkēmi tā ie' ibikeitsé: ‘Ye' alà idir, e' kuēkī ie'pa tō idalōieraē.’

³⁸ Erē mik ie'pa tō ilà sué, etā ie'pa iché ñi a: ‘Ie' wì

dör ká i' wak alà, ká i' atdaë ie' ulà a. Ittöwasö etä es se' ulà a ká i' atdaë.' ³⁹ E' kueki ie'pa tö iklö'wéwa yéttsa bánet ta ittéwarakitö."

⁴⁰ Etä Jesús tö iché:

—Ye' tö a' a ichakè: ¿Ima a' tö ibikeitsé? Mik kanè wák dene etä ¿ì weraë ie' tö kanéukwakpa e'pa ta?

⁴¹ Ie'pa tö iüté:

—Ie' tö pè' sulusipa e'pa tteralur er sulu wa ta uva kané meraneitö kanéukwakpa kuá'kípa tö ipatueraë buaë mik ikéwö döke bit ekkè esepa a.

⁴² Etä ie' tö iché ie'pa a:

—Ye' tté tso' kitule Skéköl yékküö ki, ¿e' kë sune a' wá? E' tö ichè:

'Ák watè'ttsa u yuökwakpa tö e' yönene ák bua'buaié.

E' kaneö' Skéköl tö,

ta e' tö s'ttsé'weke buaë, s'tkinewa iweblök.'†
Es Skéköl yékküö tö iyè'at.

⁴³ E' kueki yö ichè a' a tö ì blúie Skéköl tso' e' kané mène a' a, erè e' yerattsaitö a' ulà a ta imeraeitö pè' kuá'kípa tö iwakaneweraë buaë esepa a. ⁴⁴ Es yi klastkèné ák e' mik ese parolordaë ena yi ki ák e' aneká ese yalitdawa idikíá. ⁴⁵ Mik sacerdotepa wókirpa ena fariseowakpa tö ì kleé Jesús tö ñe' ttsé, etä ie'pa tö isuéwa tö ie' tso' ie'pa chök. ⁴⁶ E' kueki ie'pa éna ie' klö'wakwa eë. Erè pè' tö iklö'wé tö ie' dör Skéköl tteköl, e' kueki ie'pa suane pè' yóki ta kë ie'pa wa iklönewa.

† 21:42 Salmo 118.22-23

22

*Blu' alà ulabatske e' tté
(Lucas 14.15-24)*

¹ Eta Jesús tö tté skà kleé ie'pa a i' es: ² “Ï blúie Skököl tso' e' ta itköke wes itka blu' eköl ta es. E' tö ilà ulabatske e' kèwö tkö'wëke. ³ Ie' tö ikanè mésopa patké wépa kiule kôs e'pa a ichök: ‘Blu' alà ulabatske e' diwö de, a' shkö ikéwö tkö'uk.’ Erë ie'pa kë shkak. ⁴ E' ukuökî ta blu' tö ikanè mésopa kua'ki skà patkëmi e'pa a ichéitö: ‘Ichö wépa kiule kôs a tö ye' iyiwak bua'buäe e' duotke alinetke, katè ë kianeia. E' kueki a' shkö ye' alà ulabatske e' kèwö tkö'uk.’ Eta ie'pa míyal e' chök wépa kiule e'pa a. ⁵ Erë wépa kiule kôs e'pa kë wa blu' ttö iütëne. Ie'pa eköl míä ikanè kî, eköl míä íyi watauk ⁶ ta imalepa tö blu' kanè mésopa klö'wéwa ta iwe'ikéraitö siarë, ñies welepa ttéwarakitö. ⁷ Eta blu' uluneka taië ie'pa kî ta ie' tö iché inippökwakpa a: ‘A yú ie'pa kôs ttökulur, ñies ie'pa u kôs ña'úwa.’ ⁸ E' ukuökî ta ie' tö iché ikanè mésopa a: ‘Íyi ulitane tso'tke ye' alà ulabatske e' kèwö tkö'woie, erë wépa kiule e'pa dör pë' suluë, e' kueki ye' kë tö kawö mepa ie'pa a ye' alà ulabatske e' kèwö tkö'uk. ⁹ E' kueki a' yú bet ñalä kibi kôs ese kî ta pë' kôs sué a' tö e'pa a ishkeñú kawö tkö'uk ye' ta.’ ¹⁰ Eta ikanè mésopa míyal ñalä kôs kî ta pë' kôs kué ie'pa tö, pë' buäe ena pë' suluë, esepa dapa'wéka wé ie'pa tso' ikéwö tkö'uk e' wé a. Es iwé wà iëne taië.

¹¹ “Erë mik blu' de wépa dapané e'pa sauk, eta wëm eköl suéitö kë e' paiëule wes ikawötä e' paiök ulabatsè kèwö tkö'wo es. ¹² E' kueki blu' tö ie' a iché: ‘A yami, ¿wes be' dewa? Be' kë e' paiëule

ulabatsè kēwō tkō'wō ese datsi' wa.' Erē wēm e' kē wā blu' iūtēne yēs. ¹³ Etā blu' tō iché ichkō watiōkwakpa ā: 'Wēm i' ulà ena iklō moúwā a' tō tā iuyōttsā bānet stui kē ā, eē ie' iuraē siarē, ikà blardaē iweir taiē e' kueki.' ¹⁴ Ttē e' pakéyō a' ā e' wā dōr i' es. S'tso' taiē kiule as Skēkōl klō'urakitō iblúie, erē wépa shukitbakitō esepa kē dōr taiē.”

S'wōkirpa patauk, e' tté

(Marcos 12.13-17; Lucas 20.20-26)

¹⁵ E' ukuōki tā fariseowakpa míyal tā ittérak ñita: “ilè chakōsō Jesús ā as ie' tō ilè sulu chō ikkatoie.”

¹⁶ E' kueki ie'pa tō iklépa wēlepa ena Herodes klépa wēlepa patkēmi ie' ā ichakōk. Ie'pa tō ie' ā iché:

—A s'wōbla'ukwak, sa' wā ijcher tō kekraē be' ttō mokiē. Be' tō sulitane suēke ñikkēē. Ima pē' tō be' cheke e' kē ki be' tkine. E' kueki be' tō s'wōbla'wēke yēsyesē Skēkōl ñalé tté wa. ¹⁷ E' kueki ichō sa' ā, ¿ima be' tō ibikeitsē? Roma wōkir kibi patuēsō ¿e' dōr buaē ö kē idōr buaē?

¹⁸ Ie' tō isuéwā tō ie'pa tso' ie' chakōk er sulu wa, e' kueki ie' iūtē i' es:

—A' e' ö suluē, ¿I kueki a' tso' ye' ma'uk tsaiē?

¹⁹ Inukōl tso' a' wā Roma wōkir patuoie, e' kkachō ye' ā et.

Tā ie'pa wā inukōl wōshki ese debituiā et. ²⁰ Etā ie' tō ie'pa ā ichaké:

—¿Yi diökōl ena yi kiē me'rka iki?

²¹ Ie'pa iūtē:

—Roma wōkir kibi.

Etā ie' tō ie'pa ā iché:

—E' ma kos Roma wōkir kibi icha, ese mú ie' ā, tā kos Skēkōl icha ese mú ie' ā.

22 Mik ie'pa tō e' ttsé, etā ie'pa tkinewā. Ie'pa tō iméat tā imíyal.

*¿S' duolur e' shkermikane ö au?
(Marcos 12.18-27; Lucas 20.27-40)*

23 E' ě diwō wa, saduceowakpa welepa de Jesús ska'. E' wakpa tō iklō'wé tō s' duowā e'pa kē shkenukkane. Ie'pa tō ie' a ichaké:

24 —A s'wöbla'ukwak, Moisés tō se' a iyë'at tō wēm blēnewā kē alā atē, e' tā ie' ěl kawōtā ischō tsukwā as ilā kōkā iēl blēnewā, e' a. 25 Etökicha sa' shuā wēpa bak dōkā kul ñi ělpa. Ikibi alaköl tséwā, erē iblēnewā kē alā atē. E' ukuōkī tā ie' itōkī iēl tō ischō tséwā, 26 erē ñies e' blēnewā kē alā atē. Es itka iēl skā tā ñies imalepa kos e'pa tā. Ie'pa kul blērulune kē alā atē yēs. 27 Bata ekkē tā ñies ilaköl blēnewā. 28 Wēpa kul e'pa bak alaköl eköl ě tā. Mik s' duowā e'pa shkēnekane, etā ¿wéne dömi ie' wēm chōkie?

29 Ie' tō ie'pa iüté:

—A' kē wā Skököl yēkkuō suule, ñies ie' diché kē jcher a' wā, e' kuēkī a' wōā ká chowa. 30 Mik s' duolur e'pa shkēnekane, etā wēpa ena alakölpa kē serpawaiā ñita. E'pa míyal wes Skököl biyöchökwakpa tso' ká jai a kē sērtā'wā ñita es. 31 ¿A' kī kiane jchēno tō moki s' duowā e'pa shkerdakane? Ì yē' Skököl tō a' a iyēkkuō kī ¿e' kē aritsule a' wā? Ie' tō iyē' Moisés a: 32 'Ye' dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Kököl.* Ie' kē dör

* 22:32 Ye' dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Kököl: Mik ttē e' ché Skököl tō Moisés a, etā Abraham, Isaac ena Jacob e'pa blērulunebak ká iaiāē. Wes ie' tō ichē, e' wā kiane chē tō ie'pa tso' ttsē'ka Skököl tā. Éxodo 3.6 saú.

s'duowa e'pa Këköl. ¡Ie' dör s'ttsë'ka e'pa Këköl! E' kueki se' wa ijcher tö s'duowa e'pa shkerdakane.

³³ Mik pë' tö ttè wa Jesús tö s'wöbla'wëke ñe' ttsé, etá ie'pa tkirulune.

*¿Skëköl ttè dalöiëno e' isie dör ikibiie?
(Marcos 12.28-34)*

³⁴ Mik fariseowakpa wa ijchenewa tö Jesús tö saduceowakpa siwa'blöwéwa ttè mokí wa, ³⁵ etá ie'pa eköl dör s'wöbla'ukwak ttè dalöiëno wa, e' tö ie' a ilè chaké itsaioie:

³⁶ —A S'wöbla'ukwak, Skëköl ttè dalöiëno ¿e' wéne dör ibua'ie imalepa tsata?

³⁷ Ie' iüté:

—'Këké dör a' Këköl, e' dalëritsó a' er kos wa, a' wák kos wa ena a' erbikè kos wa.' ³⁸ Ttè e' dör ibua'ie ttè dalöiëno malepa kos tsata. ³⁹ Erë e' itöki ttè skà tso', e' dör wes iët ñe' es, e' tö ichè: 'A' malepa dalëritsó wes a' wákpa e' dalër es.' ⁴⁰ Ttè dalöiëno kos kitbak Moisés tö ena Skëköl ttekölpa tö yëkkuö kí, e' wöiënewa ttè böt ñe' è a.

*¿Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' dör yi aleri?
(Marcos 12.35-37; Lucas 20.41-44)*

⁴¹ Fariseowakpa daparkeia, ⁴² e' dalewa Jesús tö ie'pa a ichaké:

—¿Iima a' tö wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' ché, tö yi aleri idir?

Ie'pa ie' iüté:

—E' dör s'blú bak kiè David e' aleri.

⁴³ Etá ie' iché ie'pa a:

—E' dör es, e' ta ¿wes David tö iki' ie' Këköl? David tö iyé' Skëköl Wiköl wa i' es:

⁴⁴ 'Skëköl tö iché ye' Këköl a:

Be' e' tköser ye' ulà bua'kka dalöiëno tajë,
 dō mik ye' tō be' bolökpa mérö be' klō dikia eta.†
 45 Ie' dör David aleri, e' ta ʔwes e' kiëmi David tō ie'
 Këköl?
 46 Kë yi a ie' iütëneia yës. E' ukuökì ta kë yi kësik
 dë'kaia ie' a ì skà chakök.

23

*Fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa
 wakpa kkaté Jesús tō
 (Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54; 20.45-47)*

1 E' ukuökì ta Jesús tō iché ittökatapa a ena
 s'tso' tajë e' kukua: 2 S'wöbla'uk ttè dalöiëno
 wa wakpa ena fariseowakpa a kawö mène ttè
 dalöiëno me'atbak Moisés tō e' wà pakök se' a.
 3 E' kuëki ì kos dalöiök a' ké ie'pa tō e' dalöiö.
 Erë ì dalöiök ie'pa tō a' ké ese kë dalöieta' ie'pa
 wákpa tō. E' kuëki kë ie'pa wakōwar a' tō. 4 Ie'pa
 tō ttè dalöiëno tajë darërëë ese meke s'malepa a
 wà dalöië. E' dör wes dali ekkeë iè s'ki es, erë
 ie'pa kë tō iketa'wa iulatska ë wa s'kimoie. 5 Ì
 kos weke ie'pa tō e' dör s'ditsö ë wö wa e' oie tō
 ie'pa dör pë' buaë. Skëköl ttè wele kitule datsi'tak
 ki, ese muëke ie'pa tō iwötsa ki ena iulà ki e'
 kitkoie. Nies ie'pa wöbatsö idatsi' kitkök datsi'tak
 batsibatsi chalala buaala ese wa. 6 Wé ie'pa kawö
 tkö'uke ñies ñi dapa'wo wé a ese ska' kula' tso'
 skëképa dalöiërta' tajë esepa a, ese ki ie'pa wöbatsö
 e' tkökser. 7 Nies ie'pa ki ikiar tō pë' tō ie'pa shke'wè
 wes këképa dalöiërta' tajë ese shke'wè es wé pë' tso'

† 22:44 Salmo 110.1

tajë e'pa wöwa. Ie'pa wöbatsö tö pë' tö ie'pa kiè 's'wöbla'ukwak'.

8 “Erë a' ulitane dör ñies ë, e' kueki kë a' ñi kiök 's'wöbla'ukwak.' A' wöbla'ukwak e' dör eköl ëme e' kueki kë a' ñi kiök es. 9 Ñies a' ulitane yë dör eköl ëme, e' dör Skëköl tso' ká jai a e'. E' kueki kë yi kiar ká i' a 'S'yë.' 10 Ñies a' wökir dör eköl ëme, e' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. E' kueki kë a' ñi kiök 's'wökir.' 11-12 Yi e' ttséka tajë, esepa wöardawa; erë yi e' wöéwa diöshet, esepa kıkardaka. E' kueki wé dör ibua'ie a' shua ese kawöta e' wöökwa kané mésoie imalepa kimuk.

13-14 “ıA s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, a fariseowakpa, wëstela ina a' ta! ıA' e' ö suluë! İ blúie Skëköl tso' e' wëkkö wötekewa a' tö s'malepa yöki as kë ie'pa döwa. A' kë mi'wa, ñies wépa shkakwa esepa wöklö'weke a' tö.

15 “ıA s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, a fariseowakpa, wëstela ina a' ta! ıA' e' ö suluë! A' shköke ká kos ekkë ki s'yulök as ie' yuö a' ttökataie. Mik a' ikué, eta iyué a' tö i sulu wamblökwak tajë tköka a' wákpa tsata. Es ie' weirdaë siarë bö' ké a wës a' es.

16 “ıA' dör wës sulaiökwakpa wöbla kë wawër es! ıWëstela ina a' ta! A' icheke: ‘Yi tö ttè mé Skëköl wé wa, ese kë kawöta iiütök kröröë. Erë yi tö ttè mé orochka tso' wötëule Skëköl wé mik e' wa, e' ta e' wà kawöta iütè.’ 17 ıA' kë er ta! ıA' dör wës s'wöbla kë wawër es! ıİ dör ibua'ie, orochka tso' Skëköl wé mik e' ö Skëköl wé tö orochka batse'wé e'? 18 Ñies a' tö icheke: ‘Yi tö ttè mé ka' tso' íyi moka Skëköl a e' wa, e' ta ese kë kawöta iiütök kröröë. Erë yi tö ttè mé íyi me'rka ka' ñe' ki e' wa, e' ta e' wà kawöta

iutè.' 19 ¡A' dör wes s'wöbla kē wawēr es! ¿Ì dör ibua'ie, íyi me'rkā kā ñe' ki e' ö kā' tō ibatse'wé e'? 20 Yi tō ttè mé kā ñe' wa, ese kē ku' ttè muk kā' ñe' ě wa, ñies ie' tso' ttè muk kos ì tso' iki e' wa. 21 Yi tō ttè mé Skëköl wé wa, ese kē ku' ttè muk Skëköl wé ě wa. Ñies ie' tso' ttè muk Skëköl serke ee e' wa. 22 Yi tō ttè mé ká jaì wa ese tso' ñies ttè muk Skëköl kulé wa. Ñies itso' ttè muk Skëköl wák tkēr ikulé ki e' wa.

23 “¡A s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, a farise-owakpa, wëstela ina a' ta! ¡A' e' ö suluë! Käköla tso' iëno chkè a kiè menta ena anís ena comino ese kos tsá meke a' tō Skëköl a. E' dör buaë erè ttè dalöiëno e' bua'ie kē dalöiè a' tō. E' dör sene yësyësë, ena ñi saù er siarè wa ena erblö Skëköl mik moki kē ilo'yeta'. Ñies e' kos dalöiök a' kawöta. 24 ¡A' dör wes sulaiökwakpa wöbla kē wawēr es! E' dör wes a' tō schö'wak wöppée tá a, erè kameio maléwa a' tō wa'ñe, kē ittse'ne a' wa.

25 “¡A s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, a farise-owakpa, wëstela ina a' ta! ¡A' e' ö suluë! A' dör wes a' tka' kos pa skueke a' tō ikikke ě es. A' wër buaë erè a' er suluë. A' dör akblökwakpa. A' ki s'yamipa íyi kos kianettsa a' ě a. 26 ¡A fariseowakpa, a' dör wes s'wöbla kē wawēr es! Tka' ttö skuöó kewe, es ñies ikikke pa sune.

27 “¡A s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, a farise-owakpa, wëstela ina a' ta! ¡A' e' ö suluë! A' dör wes pö pateule saruruë es. Ese wër buaë ikikke, erè ishua s'nu diché tso' taië, e' dör ñá suluë. 28 A' dör wes pö ese es, a' e' ö tō a' dör pë' buaë yësyësë, erè a' er dör suluë. A' dör e' ökwakpa.

29 “¡A s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, a fariseowakpa, wëstela ina a' ta! ¡A' e' õ suluë! A' tō Skëköl ttekölpa bak ká iaiaë e'pa pō yuekene pa'ali. Ñies ì yuë a' tō as s'ser yësyësë bak e'pa kē chōwa a' éna, ese kitkeke a' dör buaë. 30 E' dalewa a' icheke: ‘Sa' tkōpa sa' yépa bak ká iaiaë e'pa kēwō ska' ta, e'ma kē sa' wā ie'pa sini'kūne Skëköl ttekölpa ttökulur.’ 31 Mik e' cheke a' tō, etā a' e' chōkēka tō a' dör wépa tō Skëköl ttekölpa kōtulur, e'pa aleripa. 32 Wēs a' mir e' wa iwēnewā tō ì sulu wamblē'mi a' yépa tō ese kī wambleraë a' tō dō ibataie.

33 “¡A' dör suluë wēs tkabë es, wēs tkabë ichök es! ¿Wēs a' tkōmishkar kē wōmerpattsa weinuk bö' ké a? 34 Ittsō, ye' tō Skëköl ttekölpa ena s'pattōkwakpa ena s'wöbla'ukwakpa ye' ttè wa, esepa patkeraë a' a. Erë a' tō ie'pa welepa tterawā, welepa skā wōterawā a' tō krus mik ttēwā, welepa skā pperaë siarë a' tō ttsa'bata daloie wa a' ñi dapa'wō wé a. Ie'pa yuleraë a' tō iwe'ikeraë a' tō ká wa'ñe. 35 E' kuëki s'ser yësyësë kōtulur a' yépa tō mik Abel kōtwā Caín tō dōka mik Zacarías dör Berequías alà e' kōtwā a' yépa tō ka' tso' íyi mokā Skëköl a' e' ena ie' wé e' shushā, e' nuí kōs kierane ie' tō a' a. 36 Mokī ye' tō a' a ichè tō s'ser yësyësë kōs kōtulur a' yépa tō, e' nuí kī a' ena wépa dör wēs a' es esepa weirdaë siarë.

*Jesús eriane Jerusalén wakpa dalërmik
(Lucas 13.34-35)*

37 ¡A Jerusalén wakpa, Skëköl ttekölpa kōs ttekewā a' tō kekraë! Ñies ittè pakōkwakpa patkeke ie' tō a' a, e'pa ttekewā a' tō ák wa. ¡Wëkkë ye' erkië tō ye' mú a' dapa'wè e' ska' wēs dakro mitchke tō

ila'rla dapa'wè ipik dikija es, erè kě a' k_i ikiane yè!
³⁸ Ye' ttõ ttsõ, Skëköl kě tō a' ká kkō'nepaia. ³⁹ Ye'
 tō a' a' ichè tō i'tami a' kě tō ye' suepaia dō mik ye'
 dene eta. E' kėwō ska' tã a' tō ye' cheraë: '¡Ayëcha
 buaë yi datse Skëköl ttõ wa e!'

24

Jesús tō iché tō Skëköl wé olordawa
(Marcos 13.1-2; Lucas 21.5-6)

¹ Jesús e' yéttsã Skëköl wé a' tã imía tã ittõkatapa de
 ie' ska' tã Skëköl wé ena u bua'buã skã tso' ipamik,
 e' kkaché ie'pa tō ie' a. ² Erë ie' iché:

—Mok_i ye' tō a' a' ichè tō u kōs tso' bua'buã sué
 a' tō íe, e' olordawa sɛraã, iékwō ě kě a' tpa ñi bata
 k_i.

¿Í wa sō isuëmi tō ká i' erkewatke?
(Marcos 13.3-23; Lucas 21.7-24; 17.22-24)

³ E' ukuõk_i tã ie'pa míyal kabata kiè Olivo ee.
 Jesús e' tkésɛr tã ittõkatapa de ie' ska' tã ie' ě a
 ichaké:

—Ichõ sa' a' ¿mik íyi ekkë wamblërmi? ¿Í wa sō
 isuëmi tō be' dotkene, ñies tō ká i' erkewatke?

⁴⁻⁵ Ie' tō ie'pa iuté:

—Tajë pë' datse e' chök tō ie'pa dör ye'. Icher-
 arakitō: 'Ye' dör wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e',
 tã pë' kiterarakitō tajë. E' kuëk_i a' tso' wōsh wa as
 kě yi tō a' kitō'ù. ⁶ Ká tajë wakpa ñippōke tajë w_i
 a' diã a' e' biyõ tseraë a' tō. E' wake' tkōraë erë ká
 i' erwami e' kianeia. E' kuëk_i kě a' tkinuk e' wa.
⁷ Ká kuã'k_i kuã'k_i wakpa ñippōraë ñita. Ñies í tō ká
 wõt_i'weraë ká wa'ñe. Ñies ká tseë wakpa tteraë bli
 tō tajë. ⁸ Erë íyi ekkë kōs dör ɛrpa s'tsá weirketke

kam ye' döne e' yöki ese. E' dör weş alaköl alà kurketke ta ikirir es.

⁹ “A' merdattsa we'ikè. A' ttelurdaë pè' tō. Sulitane tō a' sueraë suluë ye' tté kuëki. ¹⁰ E' kèwō ska' ta wépa erblé ye' mik, esepa taië tō ye' waterattsä. Ie'pa ñi sauraë suluë, ñies welepa tō ieltëpa wömerattsä ibolökpa ulà a. ¹¹ Kaçökwaqpa e' chō tō ie'pa dör Skëköl ttekölpa esepa dōraë taië. Ie'pa tō s'kitō'weraë taië. ¹² İ sulu kī wamblërdaë taië shute, e' kuëki s'kibiie kë tō imalepa dalëritsepaia. ¹³ Erë yi e' tkéwa darërëë dōka bata ekkë, esepa tsatkërdaë. ¹⁴ İ blúie Skëköl tso' e' tté buaë pakardaë ká wa'ñe as ká ulitane wakpa wa ijcher, e' ukuöki ta ká i' erdawa.

¹⁵ “Skëköl tteköl bak kiè Daniel, e' tō ikit iyëkküö kī tō ñi sulusi tō ñi dör batse'r e' ia'wè ñáie, e' dōrawa Skëköl wé a iia'ukka ñáie, (yi tso' yëkküö i' sauk, e' éna iwà anú). Mik e' sué a' tō, ¹⁶ eta wépa serke Judea e'pa tköyalmi kabata a; ¹⁷ yi tso' u bata kī* esepa tköshkar kë dökwane weshke iíyi tsukmi. ¹⁸ Ñies yi tso' kaneblök kañika esepa kë dökwane weshke idatsi' yöktsa. ¹⁹ E' kèwō ska' ta alakölpa alà kurketke ena alakölpa tsu' muke ilà a iwëstela ina esepa ta! ²⁰⁻²¹ S'ditsö weirdaë taië shute. Mik ká i' yöne dō ikkë ta kë s'we'ikule ekkë, ñies kë s'weirpa aishküö ta ekkë. E' kuëki ikiö Skëköl a as kë iwamblër a' ta yuëdiö këska' ö eno diwö a. ²² E' kèwō kë wööpawa Skëköl tō, e'ma kë yi isie atukia ttsë'ka. Erë e' kèwō wöerawaitö, wépa shukitbakitö esepa dalërmik.

---

* **24:17** u bata kī: E' kèwō ska' ta ie'pa u tsabata dör kkuëie, e' kī ie'pa shkōke.

23-24 “Kachökwakpa e' köraka e' chök tö ie'pa dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' ö Skëköl tteköl wele. E'pa tö ì kě or yi a ese weraë s'kitö'woie tö ie'pa ttè dör mokië. Dö wépa shukit Skëköl tö, esepa mú kitërmi, e'ma ikitërdaë. E' kueki yile tö a' a icheke: 'Isaú, wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' dur íe', ö 'Isaú, ie' dur wìe', e' ta kě a' tö iklö'war. ²⁵ Ittsö, íyi ekkë biyö chétkeyö a' a keweië. ²⁶ E' kueki mik ie'pa tö icheke a' a: 'Isaú, wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' tso' ká wé kě yi serku' ee', eta a' kě minuk isauk. Mik ie'pa tö icheke a' a: 'Isaú, ie' tso' íe blëulewa', eta kě a' tö iklö'war. ²⁷ Ye' dör S'ditsö Alà, mik e' dene, eta sulitane tö isueraë wes alá wõñar tö ká olo ppèe ká wa'ñe e' suèsö es. ²⁸ Sulitane wa ijcher tö wé ölö daparke taië, ee ilè nu tēr. Es ñies mik ye' dene, eta sulitane wa ijcherdaë.

Jesús dörane olo ta' taië

(Marcos 13.24-37; Lucas 17.26-30,34-36; 21.25-33)

²⁹ “S'weine e' kəwö tka, e' bet diwö wötuirdawa, ñies si'wö kě wõñarpaia. Bëkwö darolordaë ena ì kos tso' ká jai a e' wötirdaë. ³⁰ Eta sulitane tö íyi sueraë ká jai a iwà kkachoie tö ye' dör S'ditsö Alà, e' datsene bet. Ká ulitane wakpa suardaë taië e' yöki, ie'pa iuraë taië ta bet ie'pa tö isueraë tö ye' datse kashuk a mò a diché ta' taië olo ta' taië. ³¹ Duk blardaë taië ta ye' biyöchökwakpa patkeramiyö wépa shukitbakyö, esepa dapa'ukka ek tsiní ñme. Ie'pa tö iyuleraë ká wa'ñe dö wé ká i' bata erkerö ee ena wé ká jai bata erkerö ee.

³² “A' e' wöbla'ú ttè ikkë wa iwà saú higo klö wa: Mik iulatska tso' ulölöla ena erpa iköyök tskirdoka,

eta a' wa ijcher tö duas dewatke tsinet. ³³ Es ñies mik a' tö isuë tö iyi ekkë wamblërke, eta a' wa ijchenú tö ye' datskene, e' diwö dewatke tsinet. ³⁴ Mokì ye' tö a' a ichè tö iyi ekkë wamblërdaë wépa dör wes a' es esepa kam erwa e' yöki. ³⁵ Kashuk ena ká i' erdawa, erè ye' ttè michoë e' kë erpawa yës.

³⁶ “Erè e' kéwö e' diwö kë jcher yi wa. Skëköl biyöchökwakpa tso' ká jai a, e'pa kë wa ijcher, ñies ye' dör Skëköl Alà e' kë wa ijcher. S'yë ë wa ijcher.

³⁷ “Ye' dör S'ditsö Alà, mik e' dene eta e' kéwö dör wes Noé këska' es. ³⁸ E' këska' ta kam di' taië tkö e' yöki, ie'pa tso' chkök, di'yök, senukwa wes kekraë es dö mik Noé dewa ikanò bërie e' a eta. ³⁹ Erè ie'pa kë ku' ipanuk yës eta di' dettsa taië ie'pa ki, e' tö ie'pa ulitane ttélur. Es itköraë mik ye' dör S'ditsö Alà e' dene eta. ⁴⁰ E' kéwö ska' ta wëm böl tso' kanëblök ese eköl mira iwa ta iëköl atdaë. ⁴¹ Alakölpa böl tulur ák wawök, ese eköl mira iwa ta iëköl atdaë.

⁴² “E' kueki a' tso' erki. A' kë wa ijcher tö diwö wekkë a' Këköl dörane. ⁴³ A' wa ijcher buaë tö u wák mú wa ijcher tö wekkë akblökwak datse, e'ma kë ikapöpawa iyöki, kë itö kawö mepa yi a dökwa iíyi ekiblök. ⁴⁴ Es ñies ye' dör S'ditsö Alà, e' datskene mik a' kë ku' ye' panuk eta, wes akblökwak es. E' kueki a' tso' erki.

*Kanè méso buaë ena kanè méso suluë e' tté
(Lucas 12.41-48)*

⁴⁵ “Kanè méso yësyësë kabikeitsö buaë, ese meraka iwökir tö imalepa kuebluie ie'pa tiök kekraë mik kë iku' e' dalewa. ⁴⁶ Iwökir dene ta ikuëitö iwakanéuk wes iyëneia es, e' ta ayëcha e' dör buaë ie' a. ⁴⁷ Mokì ye' tö a' a ichè tö kanè méso ese

merakaitö ie' wā íyi tso' kos e' kuebluie. ⁴⁸ Erë kanè méso ñe' dör suluë tö ibikeitsé tö kë iwökir döpane bet. ⁴⁹ E' kueki ie' tö imalepa ppémi. Nies ie' chkémi, blo' yémi bloblopa tā. ⁵⁰ Erë idiwö ena ikéwö kë wa ie' ku' ipanuk, etā iwökir dörane ⁵¹ tā iwe'ikeraitö siarë wömerattsā weinuk e' ökwakpa tā. Ie'pa iurarak siarë, ikà blardaë iweir kueki.

25

Busipala dökā dabop e' tté

¹ ‘Ì blúie Skéköl tso' e' tā itköraë wes itka ulabatsè ā es. Busipala dökā dabop e' e' yélur ibö'wöla wa wëm ulabatsöke, e' ñaletsuk. ² Busipa skel e'pa dör kabikeitsöta' buaë esepa, erë imalepa skel kë dör es. ³ Wépa kë kabikeitsöta' buaë e'pa wā ibö'wöla ě mí, kë wā bö'wö diö kí mîne. ⁴ Erë wépa kabikeitsöta', e'pa wā ibö'wöla mí, ñies idiö kí mirak iwā. ⁵ Erë wëm ulabatsöke, e' kë dē' bet, iwötkenekā e' kueki. E' dalewa busipa shtrine tā ikapolur. ⁶ Kā shāböts tā ie'pa tö ittse tö iarkerak: ‘Wëm ulabatsöke, e' datse! ¡A' yú ñaletsuk!’ ⁷ Etā busipa kos e' kéka tā ibö'wöla wötskémirakitö. ⁸ Etā busipa kë kabikeitsöta' e'pa tö iché imalepa ā: ‘A' bö'wö diö kaktú sa' ā as sa' bö'wöla kë wöitwa.’ ⁹ Erë ie'pa iüté: ‘Au, sa' tö imé a' ā, e' tā kë idöpakā se' ulitane ki. E' kueki a' yú a' icha taük wé iwatorke ee.’ ¹⁰ Etā ie'pa míyal bö'wö diö taük. E' dalewa wëm ulabatsöke e' de, etā wépa wā bö'wö diö kí mí e'pa dewā wëm ulabatsöke e' tā iulabatso wé ā tā iwékkö wötēnewā. ¹¹ E' ukuöki tā busipa malepa debitu tā ichakeke u'rki: ‘¡A kékēpa, a kékēpa, ukkö

kköppöö sa' a!' 12 Erë wëm ulabatsöke e' tö ie'pa iuté: 'Mok̄i ye' tö a' a' ichè tö kë ye' wā a' suule.'

13 "Ye' tö a' a' ichè tö a' kë wā ijcher ì kéwō, ì diwō ye' dōmine e' kuēk̄i a' tso' erk̄i.

*Inuköl mène wakanewè e' tté
(Lucas 19.11-27)*

14 "Ñies ì blúie Skëköl tso' e' ta' itkōräë wēs itka wëm eköl mi'keā kamiē ká kuā'k̄i a' ese ta' es. Ie' tö ikanè méso pa kié ta' iché ie'pa a': 'Ye' inuköl wakaneū ye' a' buaë as ik̄i klör.' 15 Ikanè méso eköl a' ie' tö inuköl kié talento* ese mé mil skel (5.000). Iëköl a' ie' imé mil böt (2.000). Eta' iskā a' ie' tö imé mil et ē (1.000). Ie' tö ie'pa a' imé kos ie'pa a' iwakaneor ekkē. E' ukuök̄i ta' ie' miā. 16 Wéne a' imène mil skel, e' tö iwakanewé buaë. Ie' tö ik̄i klō'wé mil dōkā skel. 17 Es ñies wéne a' imène mil böt, e' tö ik̄i klō'wé mil dōkā böt. 18 Erë wéne a' imène mil et, e' miā ta' íyök biéitō e' a' itō iwök̄ir inuköl wötéwā.

19 "Ká de taië eta' ie'pa wök̄ir dene e' tö ie'pa kié isuoie tö kos ie'pa tö inuköl k̄i klō'wé. 20 Wéne a' imène mil skel, e' de kéwe iwök̄ir ska'. Ie' wā inuköl k̄i debitū mil dōkā skel. Ie' iché iwök̄ir a': 'A kēkēpa, be' tö ye' a' inuköl me' mil skel, e' k̄i klō'wéyō mil dōkā skel.' 21 Iwök̄ir tö iché ie' a': 'E' dör buaë, be' dör kanè méso buaë yēsyesē. Inuköl elkela me'yō be' a' e' wakanewé be' tö yēsyesē. E' kuēk̄i ye' tö íyi skā meraë be' a' taië wakanewè. Be' shkōwā ttsē'nú buaë ye' ta.' 22 E' ukuök̄i ta' wéne a' imène mil böt e' de ta' ichéitō: 'A kēkēpa, be' tö ye' a' inuköl

* 25:15 talento: E' dör ie'pa inuköl kié denario e' mil teröl (6.000). Denario et e' dör s'kanēblō ká et e' ské ekkē.

me' mil böt, e' k_i klö'wéyö mil döka böt.' ²³ Iwökir tö ie' a iché: 'E' dör buaë, be' dör kanè méso buaë yësyësë. Inuköl elkela me'yö be' a e' wakanewé be' tö yësyësë. E' kuëki ye' tö íyi skà meraë be' a taië wakanewë. Be' shkõwä ttsé'nú buaë ye' ta.'

²⁴ "Erë kanè méso a imène mil et, mik e' de, eta ie' tö iché iwökir a: 'A kékëpa, ye' wä ijcher tö be' dör wëm er darërëë ese. Be' tö íyi wöshteke wé kè be' wä ikuatkëne eë. Ñies ì kè dör be' icha ese klö'wëkewä be' dör. ²⁵ E' kuëki ye' suane be' yök_i dö' ye' tö be' inuköl chõwëwa. E' kuëki be' inuköl blé ye' tö íyök a. I' be' inuköl dene ye' wä be' a.' ²⁶ Eta iwökir tö iiuté: 'Be' dör kanè méso suluë, bikër taië ese. Be' iché tö ye' tö íyi wöshteke wé kè ye' wä ikuatkëne eë ena ì kè dör ye' icha ese klö'wëkewayö, ²⁷ e' ta be' tö ye' inuköl blópa inuköl bló wé a as eë ik_i klör. Be' ikaneúpa es, e'ma ye' dene eta ye' inuköl ena ik_i klöne, e' de ye' ulà a.' ²⁸⁻²⁹ Eta ie' tö iché: 'Wé wä íyi tso' e' a ik_i merdaë. Erë wé kè wä ì ku', ì tso' e' wä elkela e' yerattsa iyök_i. E' kuëki inuköl me'yö ie' a, e' yöttsa ie' ulà a ta imú wé wä itso' döka 10.000 e' a. ³⁰ Eta kanè méso suluë i' e' uyöttsa stui ké a, eë pë' suluë iurarak siarë ikà blardaë iweir kuëki.'

Jesús tö ká ulitane wakpa shuleraë

³¹ "Ye' dör S'ditsö Alà, e' dörane s'blúie olo ta' taië ye' biyöchökwakpa kos ta. Mik ye' dene, eta ye' e' tköraká blu' kulé k_i ká ulitane wakpa shulök.

³² Ie'pa dapardaë ye' wörk_i ta ye' tö ie'pa blabatseraë wës iyiwak kkö'nukwak tö obeja ena chibo blabatsè es. ³³ S'ser yësyësë esepa dör wës obeja es, ie'pa merawä ye' tö ye' ulà bua'kka. S'ser suluë esepa dör wës chibo es, ie'pa merawä ye' tö ye' ulà

baklĭ'kka. ³⁴⁻³⁶ Etā ye' tō icheraē wépa tso' ye' ulà bua'kka e'pa ā: 'Ye' dör a' blú. Ye' yě er bua' ché a' ā. Mik ye' du' bli wā, etā a' tō ye' dē'; mik ye' bak ersinuk, etā a' tō ye' ā di' me'; a' kē wā ye' sūule, erē a' tō ye' kiéwā buaē a' u ā. Ye' bak datsi' kē tā', etā a' tō ye' ā datsi' kakme'; ye' bak duök siarē, etā a' dē' ye' kimuk; ye' bak wötëulewā s'wōto wé ā, etā a' dē' ye' sauk. E' kueki a' shkōwā ì blúie ye' tso' e' ā, e' kos yöulebak a' ā kam ká i' yör e' yöki.' ³⁷ Erē s'ser yěsyēsē e'pa tō ye' ā ichakeraē: 'A Skëkëpa, sa' kē wā ijcher. ¿Mik sa' tō be' sū' tō be' tteke bli tō, e' dē' sa' tō? ¿Mik sa' tō be' sū' tō be' tteke ersi tō, e' ā di' me' sa' tō? ³⁸ ¿Mik be' dē' bitu sa' u ā, kē sūule sa' wā, e' ki'wā buaē sa' tō? ¿Mik sa' tō be' sū' datsi' kē tā', e' ā datsi' kakme' sa' tō? ³⁹ ¿Mik sa' tō be' sū' tō be' duöke ö be' wötëulewā s'wōto wé ā, e' sauk sa' dē'?' ⁴⁰ Etā ye' tō ie'pa iüteraē: 'Mokĭ ye' tō a' ā ichē tō mik a' tō íyĭ ekkē buaē ö' ye' yamipa siarē ikkëpa ā, etā e' dör wes a' tō ye' wák ā iwē es.'

⁴¹⁻⁴³ "E' ukuöki tā ye' tō icheraē wépa tso' ye' ulà baklĭ'kka e'pa ā: 'Ye' du' bli wā, erē a' kē wā ye' dēne; ye' bak ersinuk, erē a' kē wā ye' ā di' mēne. Ye' dē' a' ska', kē sūule a' wā, erē a' kē wā ye' kinewā a' u ā; ye' bak datsi' kē tā', erē a' kē wā datsi' mēne ye' ā; ye' bak duök ena wötëulewā s'wōto wé ā, erē a' kē dē' ye' sauk. E' kueki a' wömeullettsabak weinuk siarē. A' e' sköttsa ye' yöki. A' yúshka bö' ñar michoē yöule bë ena iklépa we'ikoie e' ā.' ⁴⁴ Erē ie'pa tō ye' ā ichakeraē: 'A Skëkëpa, e' kē jcher sa' wā. ¿Mik sa' tō be' sū' tō be' duöke bli wā? ¿Mik sa' tō be' sū' tō be' ersine? ¿Mik be' dē' sa' u ā? ¿Mik sa' tō be' sū' datsi' kē tā'? ¿Mik sa' tō be' sū' duöke ö wötëulewā s'wōto wé ā? ¿Mik sa' kē wā be' kimene?' ⁴⁵ Etā ye'

tö ie'pa iuteraë: 'Mok_i ye' tö a' a ichè tö mik a' kē wā íy_i ekkē one s'siarēpa ikkēpa a, etā e' dör wes kē a' wā ye' wák a ione es.' ⁴⁶ S'ser suluë esepa michoë weinuk, erë s'ser yësyësë esepa ser michoë buaë ye' ta."

26

*Judiowak wökirpa tö Jesús aleritsé klö'wèwā
(Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)*

¹ Mik Jesús tö s'wöbla'wé kōs e' one, etā ie' tö iché ittōkatapa a:

² —A' wā ijcher tö böiki se' tö Se' Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'wēke. E' kēwō ska' ta, ye' dör S'ditsö Alà, e' wōmerdattsa ttèwā wötèulewā krus mik.

³ E' kēwō ska' ta sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuēblupa ñi dapa'wé sacerdotē kibi kiè Caifás, e' u a. ⁴ Eē ie'pa tö Jesús aleritsé kitō'wè iklö'wōwā ttèwā. ⁵ Erë ie'pa iché ñi a:

—Kē sō iwamblè Se' Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'wēkesö e' a as pē' kē shutirka taië.

*Kiö masmas téka alaköl eköl tö Jesús ki
(Marcos 14.3-9; Juan 12.1-8)*

⁶ Jesús tso' Betania, Simón kiri'uk lepra bak, e' u a. ⁷ Ie' tkēria mesa ki chkök. Etā alaköl eköl de ie' ska', e' wā kiö masmas tuè darērēë ese debitu, e' mí ie' wā iukkuö yöule ák bua'buwa wa ese a. Etā kiö e' tékaitö Jesús wökir ki. ⁸ Erë mik e' sué ittōkatapa tö, etā ie'pa uluneka ta iché:

—¿Iök kiö se' we'ikéwa ie' tö éanas? ⁹ Iwatormittsa inuköl taië skéie s'siarēpa kimoie.

¹⁰ E' ttsé Jesús tö ta ie' tö iché ie'pa a:

—¿Iłók a' tso' alaköl i' tsiriuk? Íyi buaë wéitö ye' a.
 11 S'siarëpa tso' kekraë a' shua, erë ye' kě ku' kekraë
 a' ta. 12 Kiö tékaitö ye' kị ye' kanéwoie kam ye' nu
 wötërwa e' yöki. 13 Moki ye' a' a ichè tö ká wa'ñe wé
 Skököl ttè buaë pakarke, eë ipakardaë ñies tö ie' tö
 ì buaë o' ye' a. Es e' kě chöpawa yi éna.

Judas tö Jesús watké

(Marcos 14.10-11; Lucas 22.3-6)

14 Jesús ttökatapa dabom eyök kị böł, e'pa eköl dör
 Judas Iscariote, e' mía sacerdotepa wökirpa ska'
 15 ta ie' tö iché ie'pa a:

—¿Kos a' tö ye' patuëmi Jesús wömottsä a' a?

Etä ie'pa tö inukölchka wöshki mé ie' a döka
 dabom mañayök (30). 16 E'tami ie' tö kawö yulémi
 bua'iewa Jesús wömottsä.

*Jesús tö Judiowak Yëpa Yërulune Egipto e' kėwö
 bata tkö'wé*

*(Marcos 14.12-25; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30;
 1 Corintios 11.23-26)*

17 Kawö kiè Pan Kě Yöule Iwölöwoka Wa* e' kėwö
 tsá diwö dewatke. Etä Jesús ttökatapa de ie' ska' ta
 ie' a ichaké:

—¿Wé be' kị ikiane tö sa' tö Se' Yëpa Yërulune
 Egipto kėwö tkö'wëkesö e' chké kanewè?

18 Ie' tö ie'pa iuté:

—A' yú Jerusalén, wëm yè' ye' tö a' a e' u a ta
 ichö ie' a: 'S'wöbla'ukwak be' a ichök ké: Ie' kėwö
 dökewatke. Ie' datse be' u a kawö tkö'wëkesö e'
 tkö'uk sa' ta.'

* **26:17** Kawö kiè Pan Kě Yöule Iwölöwoka Wa: Kawö e' tkö'wëke
 Israel aleripa dö ká kul, e' diwö tsá kièrakitö Se' Yëpa Yërulune Egipto
 e' kėwö.

19 Ie'pa tō iwé wes ie' tō ie'pa a iché es ta ee ie'pa tō ichké kanewé.

20 Mik katuinetke, eta ie' tkēr mesa kī chkök ittökatapa dabom eyök kī bōl e'pa ta. 21 Ie'pa chköke, e' dalewa ie' tō iché ie'pa a:

—Mokī ye' tō a' a ichè tō a' eköl tō ye' wömerattsa.

22 Ie'pa erianeka taië ta ichakémi ie' a eköl eköl:

—A Skökëpa, ¿ye' alè idir?

23 Ie' tō ie'pa iüté:

—A' tso' ye' ta pan nuuk tka' etkë a ñè, e' eköl ye' wömerattsa. 24 Ye' dör S'ditsö Alà, e' ta itköraë wes itso' kitule Skököl yëkkuö kī es. Erë wëstela ina yi ye' wömekettsa, e' ta. Buaë idir wëm e' a tō kë ikunúpa.

25 Eta Judas tō iwömekettsa, e' tō ie' a ichaké:

—A S'wöbla'ukwak, ¿ye' alè idir?

Ie' iüté:

—Be' wák e' chéka.

26 Ie'pa tso'ia chkök, e' shua pan klö'wéitö ta e' kī wëstela chéitö Skököl a ta iblatéitö ta iwà tié ie'pa a ta ichéitö:

—Pan se dör ye' chkà, e' ñú a' tō.

27-28 E' ukuökī ta tka' a vino tso', e' klö'wéitö ta e' kī wëstela chéitö Skököl a ta iméitö ie'pa a ta ichéitö:

—Vino se dör ye' pë. Ye' tterawa e' pë tërdaë, e' wa ttè pa'ali me' Skököl tō e' wà de. Ye' ttèwa, e' wa s'tso' taië e'pa nuì olo'yarmi. E' kuëkī a' ulitane tō ikak yö. 29 Ye' tō a' a ichè tō vino kë yepaiayö dö mik ì blúie ye' Yé tso' e' k'éwö de da'aie, eta iska yeraneyö a' ta.

Pedro tö icheraë tö ie' kë wä Jesús suule
(Marcos 14.26-31; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)

³⁰ Eta ie'pa tö Skëköl ttseittsé, e' ukuöki ta ie'pa míyal Olivo kébata a. ³¹ Jesús tö iché ie'pa a:

—I' nañewe a' ulitane tköyaldaë. A' ye' meraat ekörla. E' dör wes itso' kitule Skëköl yëkkuö ki es, e' tö ichè: 'Obeja kkö'nukwak ttewaraëyö ta obeja pordami wì a dià a.'† ³² Erë mik ye' ttëwä shkenekane, e' ukuöki ta ye' miraë Galilea a' yöki kewe.

³³ Pedro tö ie' a iché:

—Erë ie'pa ulitane be' memiaat ekörla, erë ye' kë tö be' mepaat.

³⁴ Ie' tö iiüté:

—Moki ye' ichè be' a tö i' nañewe, kam dakro ar, e' yöki be' icheraë mañatökicha tö be' kë wä ye' suule.

³⁵ Pedro tö ie' a iché:

—Erë ye' ttëmiwarakitö be' ta, erë kë ye' ichepa tö kë ye' wä be' suule.

Eta ie'pa ulitane ttöke es ëme.

Jesús tté S'yë ta Getsemaní
(Marcos 14.32-42; Lucas 22.39-46)

³⁶ E' ukuöki ta Jesús míä ittökataka ta ká kiè Getsemaní ee. Ie' tö iché ie'pa a:

—A' atë tular íe, e' dalewa ye' míä wishke ttök S'yë ta.

³⁷ Eta ie' wä Pedro ena Zebedeo ala'r böi, e'pa mítser e' ta. Eta ie' erianemi chkenewami taië.

³⁸ Ie' tö iché ie'pa a:

† 26:31 Zacarías 13.7

—Ye' eriane tajië ttsëskua ye' ttèwamiitö ekkë. A' e' tsuat ië ye' ta, kë a' kapökwa.

³⁹ Ie' mia wishke ta ie' e' kéutër wöwakköt iski ta ikiéitö Skëköl a i' es: “A yëwö, ì tköraë ye' ta e' dör wes iyi bacha'bachaë yëwasö es. E' mú ulà a ye' yërmittsa, e'ma ye' yöttsa iulà a. Erë kë iwar wes ye' ki ikiane es, iú wes be' ki ikiane es.”

⁴⁰ E' ukuöki ta ie' dene wé ittökatapa tulur ee ta ie'pa kuéitö kapötulur ta ichéitö Pedro a:

—¿A' kë wa kapèwa wöklöne dö hora ek ë ye' ta?

⁴¹ Kë a' kapökwa. A' ikiö Skëköl a as ì sulu tö a' erkiöweke ese kë e' alöka a' ki. Moki a' éna ì buaë wak, erë a' diché kë dë'ka iwà uk, e' kueki a' a darërëë idir.

⁴² Eta ie' skà miáne wishke ttökne S'yë ta ta ichéitö: “A yëwö, ì tköraë ye' ta e' mú ulà a ye' yërmittsa, e'ma ye' yöttsa iulà a. Erë iú wes be' ki ikiane es.”

⁴³ Mik ie' dene, eta ie'pa kuéneitö kapötulur; ie'pa wöbla surirkewa kapè wa e' kueki. ⁴⁴ Ie' skà miáne wishke ttök S'yë ta, i' ta idare mañatökicha. Eta itténe wes itté kuaë es. ⁴⁵ E' ukuöki ta ie' dene wé ie' tö ittökatapa mañal méat ee ta ie' tö iché ie'pa a:

—¿A' kapötuluria enukeia? Ye' dör S'ditsö Alà, e' diwö dekatke mëttsa pë' sulusipa ulà a. ⁴⁶ A' e' köka, yi tö ye' wömekettsa, e' dotke i' ta. Mishka ie' panuk.

Jesús klö'wéwa ibolöka tö

(Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11)

⁴⁷ Jesús tso'ia ttök, e' dalewa ittökatapa dabom eyök ki böi (12), e'pa eköl kié Judas, e' debitu pë' ta tajië. E' wakpa debitu tabè ki ena kal wölö ki.

Ie'pa patkë'mi sacerdotepa wökirpa ena judiowak kueblupa tö. ⁴⁸ Judas dör iwöméttsa e' tö ie'pa a iyè'bak: “Wé shke'wekeyö wöalattse wa, e' dör ie', iklö'úwa a' tö.” ⁴⁹ Eta ie' de Jesús ska' ta iché ia:

—jA S'wöbla'ukwak!

Ta iwöalattséwaitö. ⁵⁰ Jesús tö iché ie' a:

—A yami, i uk be' de, e' ú.

Eta pë' datse Judas ta e'pa de Jesús ska' ta iklö'wéwarakitö.

⁵¹ Eta ie'pa iëter ee Jesús ta e'pa eköl tö itabè yéttsa ta e' wa sacerdotè kibi e' kanè méso kukuöña téttsa. ⁵² Jesús tö iché ie' a:

—Wépa ñippöke tabè wa, esepa dörakā tabè kkō a. E' kueki be' tabè blōwane ikkuölit a. ⁵³ ¿Be' kë wa ijcher tö ye' ki ikiane, e'ma ye' tö ikiëmi ye' Yé a ta ie' tö ibiyöchökwakpa taië döka 70.000 e' patkëmi ye' tsatkök? ⁵⁴ Erë ye' tö ikié es, e' ta ¿wes Skëköl yëkkuö ki itso' kitule e' wà tkömi? E' tö ichè tö i suluë tköke ye' ta e' kawöta tkök es.

⁵⁵ Eta ie' tö ichaké pë' ekkëpa a:

—¿Ï kueki a' bite ye' klö'ukwa tabè ki kal wölö ki wes akblökwakpa klö'wëwa es? Këkraë ye' bak e' tkökser Skëköl wé a s'wöbla'uk, erë a' kë wa ye' klönewa. ⁵⁶ Erë i tköke i' e' dör as iwà tkö wes Skëköl ttékölpa tö ikitatbak Skëköl yëkkuö ki es.

E' wösha ta ie' ttökatapa kos tkayalmi tö iméat ekörla.

Jesús demi ie'pa wa Caifás wörki

(Marcos 14.53-65; Lucas 22.54-55,63-71; Juan 18.12-14,19-24)

⁵⁷ Eta pë' tö Jesús klö'wëwa e'pa tö ie' tsëmi sacerdotè kibi kië Caifás e' u a. Eë s'wöbla'uk ttè

dalöiëno wa wakpa ena judiowak kueblupa kos daparke. ⁵⁸ Erë Pedro datse ie'pa itöki kamië dötsa sacerdote kibi e' u pamik, ee ie' e' tséat tkër Skëköl wé shkëkpa ta isaük tö ì tkömi.

⁵⁹ Eta sacerdotepa wökirpa ena judiowak wökirpa malepa tö ttè yuleke Jesús kkatoie as ie'pa tö iwömüttsa ttèwa. ⁶⁰ Tajë pë' de ie' kkatök kachè wa, erë kë yi wa ie' kkatëne wë' ie' wömottsä ttèwa. Bata ekkë ta idebitu böi ikkatök kachè wa, ⁶¹ e'pa tö iché:

—Wëm së tö iyë' tö ie' a Skëköl wé olorwami, e' yuèkamineitö ká mañat shua.

⁶² Sacerdote kibi e' kéka ta ichaké Jesús a:

—¿Kë be' ie'pa iuteku' yës? ¿Ñe' ie'pa be' kcateke, e' dör ì?

⁶³ Erë Jesús siwa'bléwa ie'pa yöki. Eta sacerdote kibi tö ichaké ie' a:

—Ichö sa' a yësyësë Skëköl chök e' wörki tö ¿be' dör ie' Alà? ¿Be' dör wé pairine'bitu idi' wa sa' blúie e'?

⁶⁴ Ie' iüté:

—Wës be' iché es idir. Ye' tö iché a' a tö ye' dör S'ditsö Alà, e' suëraë a' tö tkërka Skëköl diché ta' tajë íyi ulitane tsata e' ulà bua'kka dalöiërta' tajë. Ñies ye' datskene kashuk a' mò a' e' suëraë a' tö.

⁶⁵ Eta sacerdote kibi e' datsi' jchéé ikkachoie tö iluneka ta ichéitö:

—Ì ché ie' tö, e' wa ie' tso' Skëköl chök suluë. ¿Ie se' ki ikkatökwakpa kí kiarmiiä? Ttè suluë chéitö, e' ttsétkesö. ⁶⁶ ¿Ima a' tö ibikeitsè?

Ie'pa tö iüté:

—Ie' wák iane iwiie, e' kueki ikawöta ttèwa.

⁶⁷ Eta ie'pa wirituöke Jesús wö ki ta itekerakitö taië. Welepa tö ippé iwö ki ⁶⁸ ta ichérakitö:

—Be' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e', e'ma sa' a ichökä zi tö be' ppé?

Pedro tö iblé tö kë ie' wä Jesús suule

(Marcos 14.66-72; Lucas 22.56-62; Juan 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Pedro tkëriä sacerdote kibi e' u pamik ta alaköl kanëblöke u e' a, ese de eköl ie' ska' ta ichéitö ia:

—Be' ñies dör Jesús Galilea wak e' klé eköl.

⁷⁰ Erë ie' tö iblé sulitane tso' e'pa kukua. Ie' tö iché:

—Ye' kë éna iane tö ì chök be' tso'.

⁷¹ Ie' mía ukkō tkër kañikā eē ta alaköl skà tö isué e' tö iché imalepa a:

—Ie' i' dör Jesús Nazaret wak e' klé eköl.

⁷² Etökichane Pedro tö iskà ché:

—¡Ye' iché Skëköl wörki tö ye' kë wä wëm e' suule!

⁷³ E' kuölö ta wépa tso' eē e'pa debitü ie' ska' ta ichéitö:

—Moki be' dör ie'pa éltë wak, be' ttö ie'pa ttö ttsëë.

⁷⁴ Eta ie' iché:

—Skëköl wörki yö ichè tö ¡wëm e' kë suule ye' wä! Kë idör es, e'ma as ye' kichatër.

E' wöshaë dakro ane, ⁷⁵ ta ì ye' Jesús tö ie' a e' anewa ie' éna, e' dör i': 'Kam dakro ar, e' yöki be' tö icheraë mañatökicha tö be' kë wä ye' suule.' Eta ie' e' yettsa mía kañikā ta eē ie' ié taië siarë.

27

Jesús mítser Pilato wörki

(Marcos 15.1; Lucas 23.1-2; Juan 18.28-32)

¹ Mik ká ñine, etá sacerdotepa wókirpa ena judiowak kueblupa kós ñì dapa'wéka ileritsök tó “¿wes sō Jesús ttèwami?” ² Ie'pa wá imítser moulewa mé Pilato a. Pilato tké'ka Roma wókir kibi tó Israel aleripa ké wókirie.

Judas e' ttéwa

³ Judas tó Jesús wato'ttsabak, mik e' wá ijchenewa tó moki Jesús wómenettsa ttéwa, etá e' tó ie' eriwéne taië. E' kueki ie' mía sacerdotepa wókirpa ena judiowak kueblupa ska' ta inuköl mène ie' a mañayök (30), e' méneitö ie'pa a. ⁴ Ie' iché ie'pa a:

—Ï sulu wambléyö. Wëm ké ki ì sulu nuí ta', ese wóméttsayö ttéwa.

Erë ie'pa tó ie' iuté:

—¡E' ké ki sa' tkine! ¡E' wërke be' wóki!

⁵ Etá ie' inuköl e' uyémine Skököl wé shua ta imía e' kuli' skéka ta, es ie' e' ttéwa.

⁶ Etá sacerdotepa wókirpa tó inuköl e' shtéka ta ichérakitö:

—Inuköl i' dör s'kötulewa ské, e' kueki ñá idir. Ké iiënuwá inuköl tso' Skököl a íyi kanéwoie ese a.

⁷ E' kueki ie'pa ttè mé ñì a tó ká tauťsasö iwa yuè pöie pè' datse ká bánet blénewa íe, esepa nu blóie. Etá ká kiè Skauchka Yuökwak Ké e' tué ie'pa tó. ⁸ Ie'pa tó ká e' tué s'kötulewa ese ské wa, e' kueki dö ikké ta ká e' kiè Ká Tone S'kötulewa Ské Wa. ⁹ Íyi ekké kós tka wes Skököl tteköl kiè Jeremías tó iyé'atbak es. Ie' tó iyé': “Israel aleripa tó iské méka inukölchka wóshki döka dabom mañayök (30), ekké

klö'wé ie'pa tö, ¹⁰ ta e' wa ie'pa tö ká kiè Skauchka Yuökwak Ké e' tué wes Skëköl tö ye' a iyè' es.”*
Es Jeremías tö iyè'at.

Pilato tö Jesús a ichaké

(Marcos 15.2-5; Lucas 23.3-5; Juan 18.33-38)

¹¹ Jesús mítser ie'pa wá Pilato dör ká e' wökir e' ska' ta e' tö ie' a ichaké:

—¿Be' dör judiowak blú?

Ie' iüté:

—Tö, wes be' iché, e'ma es idir.

¹² Sacerdotepa wökirpa ena judiowak kueblupa tö ie' kcateke Pilato a, erë Jesús kë wá ie'pa iütene yës. ¹³ E' kueki Pilato tö ie' a ichaké:

—Ie'pa tö be' kcateke taië ¿e' kë tsëne be' wá?

¹⁴ Erë ie' kë wá iütene yës, e' tö Pilato tkiwéwa darërëë.

Jesús métsa ttèwa Pilato tö

(Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25; Juan 18.38-19.16)

¹⁵ Judiowak Yépa Yërulune Egipto, e' kéwö wa Pilato wöblar s'wötëulewa s'wöto wé a ese yöktsa eköl émine wé kiane pè' ki e'. ¹⁶ E' kéwö ska' ta wëm tso' wötëule eköl kiè Barrabás kkekauleka taië judiowak shüa. ¹⁷ E' kueki mik ie'pa e' dapa'wé taië, etá Pilato tö ie'pa a ichaké:

—¿S'wötëulewa wéne kiane a' ki tö ye' tö iyëttsane a' a: Barrabás ö Jesús kiekerakitö wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'?

¹⁸ Ie' tö isuéwa tö ukyëne wa sacerdotepa wökirpa tö Jesús me'ttsa ie' ulà a. E' kueki ie' tö ie'pa a ichaké es.

* **27:10** Jeremías 19.1-13; 32.6-9

19 Ie' tkërkaia s'shulo kulé kī, eta ilaköl tö ichök patké ie' a: “Nañewe ye' tö Jesús kébisué, e' tö ye' tsiriwétka taië, e' kueki be' kë e' tiuk wëm ser yësyësë e' ta.”

20 Erë sacerdotepa wökirpa ena judiowak kueblupa tö pë' ulitane dakiñé ta ichérakitö: “Ikiö Pilato a tö Barrabás ömine erë Jesús ttöwa.”

21 Pilato tö ie'pa a iskà chakéne:

—¿Wëpa böi i', wé kiane a' kī tö ye' tö iëmine?

Ie'pa iüté:

—¡Barrabás ömine!

22 Ie' tö ie'pa a ichaké:

—Eta ¿wes Jesús kiekerakitö wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' wëmiyö?

Ie'pa iüté:

—¡Ittöwa wötëulewa krus mik!

23 Ie' tö ichaké ie'pa a:

—¿Ì kueki? ¿Ì sulu wambléitö?

Erë ie'pa kī arke:

—¡Iwötöwa krus mik!

24 Ie' tö isué tö ie' kë a Jesús tsatkënuw wës, pë' kī arkeka taië, e' kueki ie' tö di' tsuk patké ta iulà skué ie'pa ulitane wörki iwà kkachoie tö ie' kë iane iwiie. Ie' iché:

—Wëm i' patkeraëyö ttëwa erë e' nuí kë ku' ye' kī. E' nuí ardaë a' ulitane kī.

25 Eta ie'pa ulitane iüté:

—Sa' ena sa' ala'r kos as e' kī inuí ar.

26 Eta Barrabás émi ie' tö. E' ukuöki ta ie' tö Jesús ppök patké tsa' bata daloie wa, ta imëttsaitö iñippökwakpa ulà a wötëwa krus mik.

27 Eta Pilato ñippökwakpa wa Jesús mítser s'wökirpa wé kiè Pretorio e' pamik ta eë ie'pa

tö ñippökwakpa malepa kos kiéttsa dapa'wè ek tsiní Jesús pamik. ²⁸ Ie'pa tö Jesús datsi' yéttsa ta datsi' mat daloshdalosh ese wa ipaiéarakitö blu'ie. ²⁹ Ñies dika'kicha yué wöshkiie, e' tkékarakitö iwökir ki blu'ie. Kuaköl wölö méarakitö ie' a iulà bua'kka wes blu' es. E' ukuöki ta ie'pa e' tkéwa kuchè ki ie' wörki iwayuoie ta ichéarakitö:

—¡Be' dör judiowak blú! ¡Be' kíkökkä sa' tso'!

³⁰ Ñies ie'pa wiritué iki taië, ta kuaköl wölö a'tser iulà a, e' yéttsarakitö, e' wa ippéarakitö taië iwökir ki. ³¹ Mik iwayué one, eta datsi' mat daloshdalosh, e' yéttsarakitö ta iwák datsi' iékanerakitö iki ta imítserak iwa wötèwa krus mik.

Jesús wötène krus mik

(Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27)

³² Mik ñippökwakpa wa Jesús dami e'pa e' yélur ee, eta wëm eköl kué ie'pa tö ñalà ki kiè Simón, e' dör Cirene wak. Ie' ké ie'pa tö Jesús krus tsukmi.

³³ Mik ie'pa de ká kiè Gólgota ee (Gólgota wa kiane chè s'wökirdiche), ³⁴ eta ie'pa tö vino shutuule kapöli bacha'bachaë wa, ese mé Jesús a yè. Erè mik ie' tö ipattsé, eta ie' ké wa iyanewa.

³⁵ Mik ie'pa tö iwöté krus mik one, e' ukuöki ta ie'pa iné ñi ma'woie suè tö wes ie'pa tö ie' datsi' blatemi ñi a. ³⁶ E' ukuöki ta ie'pa e' tuluéser ikkö'nuk as ké yi itsatkö. ³⁷ Kaltak ki itso' kitule tö ichè: “I' dör Jesús dör judiowak blú e'”, e' batséwarakitö ie' wökir tsaka. E' kit ie'pa tö iwà kkachoie tö ì nuí ki ie' wötènewa krus mik.

³⁸ Eta ñies wèpa böi akblökwakpa wötéwarakitö krus mik, eköl iulà bua'kka, eköl iulà bakli'kka.

39 Pë' tköke eë e'pa tö icheke sulu, iwökir wötiukerak iwöa, es ichekerakitö:

40 —jBe' se tö Skököl wé tkekettsa, ta ká mañatk ě ta be' tö iyuékane! Mokj be' dör Skököl Alà, e'ma be' e' tsatkö, be' e' öwa krus se mik.

41 Es ñies sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena judiowak kueblupa, e'pa tö ie' wayueke. Ie'pa ñi a ichöke:

42 —O'kapa tsatkéitö erë ie' wák kě a e' tsatkër. Mokj ie' dör Israel aleripa blú, e'ma as ie' e' öwa krus wí mik, e' iarma ta sa' erblömi ie' mik. 43 ¿Ie' kě wa sa' a iyëne tö ie' dör Skököl Alà? ¡Ie' erblöke Skököl mik e' ki ikiane, e'ma as e' tö itsatkö!

44 Dö ñies akblökwakpa bül wötëulewa krus mik ie' o'mik, e'pa tö ie' cheke sulu.

Jesús duowa

(Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-

30)

45 Mik diwö de bata a, eta ká mía ttsettseë ká wa'ñe, dö tsáli diwö de mañat ekkë. 46 E' wösha ta Jesús aneká tajë ta ichè: “Elí, Elí, ¿lemá sabactani?” (e' wà kiane chè: A ye' Këköl, a ye' Këköl, ¿iök be' ye' we'ikéttsa?)

47 Mik welepa tso' eë, e'pa tö ttè e' ttsé ta ichérakitö:

—Wëm wí tso' Skököl tteköl bak kiè Elías, e' kiök.

48 Eta ie'pa eköl tunemi tö suiyök nuwéka vino shköshkö wa, e' tkéka kuaköl bata ki ta itkéwa ie' kkö mik as ikuyöitö. 49 Erë imalepa tö iché ie' a:

—Imúat bër, ipanusö suë tö Elías datse itsatkök.

50 Eta ie' ská anene tajë ta iwiköl émiitö. Es iduowa. 51 E' wösha ta Skököl wé a ie'pa wa datsi' buririë ese shükuar u blatoie e' jchënane

kákke döttsa iski. Ñies ká wötí'neka ta ák blublu tskírolone. ⁵² Eta pö kköburoolone ta s'batse'rupa blërulone, esepa taië shkenekane ⁵³ e' yélur ipö a. Ie' du'wä shkenekane, e' ukuökí ta ie'pa de Jerusalén dör ká batse'r ee, ta taië pë' tö ie'pa sué.

⁵⁴ Roma ñippökwak eköl dör capitán ena imalepa tso' ie' ta Jesús kkö'nuk, mik e'pa tö ká wötí'ne ena ì kos tka ee e' sué, eta ie'pa tkirulune ta iché ñi a:

—Mokí wëm wí dör Skëköl Alà je'.

⁵⁵ Ñies alakölpa manetwä Galilea Jesús ta ikimuk, e'pa tso'ñak taië ie' kí sauk kamië. ⁵⁶ E'pa eköl dör María Magdala wak, iëköl dör María dör Santiago ena José e'pa mì, iëköl dör Zebedeo ala'r, e'pa mì.

Jesús nu wötëne pö a

(Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42)

⁵⁷ Wëm eköl tso' kiè José Arimatea wak, e' dör inuköl blú, ñies ie' dör Jesús klé eköl. Mik ká tuirketke, ⁵⁸ eta ie' mía Pilato ska' Jesús nu kiök. Pilato tö imuk ké ie' a. ⁵⁹ Ie' wä imítser patrëwä datsi' ukuö bua'buwa saruru maneneë ese wa. ⁶⁰ E' ukuökí ta ie' tö ibléwä ákuk bine pa'alí iwák nu blóie e' a. Ie' tö ák bërie trémi dö pö kkö mik, e' wa iwötéwä. E' ukuökí ta imía. ⁶¹ Erë María Magdala wak ena María skà, e'pa ate tulur pö kkö wöshä.

Jesús nu blëne e' kkö'né Shkëkípa tö

⁶² E' bule es e' dör eno diwö, eta sacerdotepa wökirpa ena fariseowakpa míyal ñita ttök Pilato ta.

⁶³ Ie'pa iché ia:

—A këkëpa, sa' éna ianewä tö mik kachökwak e' bak ttsë'ka, eta ie' tö iyë' tö ie' duowä e' kí ká de

mañat etā ishkerdakane. ⁶⁴E' kueki sa' tō be' a ikié tō pō kkō'nuk patkō dōka ká mañat dō' ittōkatapa dō inú ekiblōkwā tā i' ukuōki tā ichènerakitō sulitane a tō ishkenekane. E' wérakitō es, e' tā e' dör kachè taië shūte tkōka ikache kewe e' tsata.

⁶⁵Pilato tō iché ie'pa a:

—Sē a' wā ñippōkwakpa tso', a' yú ikkō'nuk bua'iewā kos a' a ikkō'narmi ekkē.

⁶⁶Etā ie'pa mīa pō a tā íyi batséwarakitō pō kkō mik as kē yi mi'waiā ee. Ie'pa tō ñippōkwakpa méat pō kkō'nuk, etā iwákpa mīyal.

28

Jesús shkenekane

(Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10)

¹Eno diwō tka, e' bule es e' dör domingo e' ñirketke tā María Magdala wak ena María skà, e'pa mīyal Jesús pō sauk. ²E' wōshā tā Skèkōl biyōchōkwak ekōl tso' ká jai a e' de, etā í tka darērēē. Ie' mīa pō a tā ák bastkēr e' tréuitō bānet tā ie' e' tkéser iki. ³Ie' wōñarke dalölöē wēs alá wōñar es, idatsi' damiwa saruruē wēs suiyök es. ⁴Mik ñippōkwakpa tō e' sué, etā ie'pa tkirulune painékarak siwa' arulune suane ē wā, atē wēs s'duowā es. ⁵Etā Skèkōl biyōchōkwak tō iché alakōlpa a:

—Kē a' suanuk. Ye' wā ijcher tō a' tso' Jesús kōtewā krus mik, e' nu yulök. ⁶⁻⁷Erē ye' de a' a ichök tō kē iku' íe, ishkenekane wēs ie' tō iyē'atbak es. A' shkō wé ie'pa tō inú me'wā e' tō weblök. E' ukuōki tā a' yú bet ibiyō chök ittōkatapa a: 'Ie' shkenekane, e' mir a' yöki kewe Galilea, ee a' tō isuëraë.'

Jesús e' kkaché alakölp̄a a

⁸ Et̄a alakölp̄a míyal shkal̄al̄aë. Ie'pa suane erë ñies ie'pa ttsë'ne buaë. Ie'pa tunemirak ibiyõ muk Jesús ttökatapa a. ⁹ E' wõsh̄a t̄a Jesús de dur ie'pa wörki t̄a ie'pa shke'wéitö. Ie'pa dewa ie' ska' t̄a ie'pa e' tuléw̄a kuchë k̄i t̄a iklö paklö'wéw̄arakitö t̄a idalöierakitö. ¹⁰ Ie' tö iché ie'pa a:

—Kë a' suanuk. A' yú ichök ye' ttökatapa a tö a' yú Galilea t̄a eë a' tö ye' sueraë.

Ñippökwakpa patoule kachök

¹¹ Alakölp̄a míyal, e' dalewa ñippökwakpa tso' pö kkö'nuk e'pa welepa míyal Jerusalén t̄a ì kos tka e' pakéraitö serāa sacerdotepa wökirpa a. ¹² Sacerdotepa wökirpa míyal ttök judiowak kueblupa t̄a. Ie'pa ttè mé ñi a: “Sú sō ñippökwakpa patuè inuköl tajë wa as ie'pa ichõ wes se' k̄i ikiane es.” ¹³ Ie'pa tö iché ñippökwakpa a:

—A' ichõ tö nañewe a' kapolur e' dalewa Jesús ttökatapa debitu e' w̄a inú mítser. ¹⁴ A' wökir kibi w̄a ijchenewa, e' t̄a sa' ttöraë ie' t̄a a' tsatkoie. Es kë ì tkõpa a' t̄a.

¹⁵ Et̄a ñippökwakpa tö inuköl e' klö'wé t̄a ichéraitö wes ie'pa ké ichök es. Dõ ñi t̄a kachè e' pakekeiā judiowak tö.

Jesús tö ittökatapa patké ie' ttè pakök ká ulitane wakpa a

(Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)

¹⁶ Et̄a Jesús ttökatapa dabom eyök k̄i eköl (11), e'pa míyal Galilea kabata a wé ie' tö ie'pa a iyè' ee.

¹⁷ Mik ie'pa tö isué, et̄a ie'pa tö idalöié, erë ie'pa

welep̄a tō ibikeitséka bötböt. ¹⁸ Ie' de ie'pa ska' ta ichéitō:

—Skéköl tō ye' tkë'ka íyi ulitane wökirie ká jai a ena ká i' a. ¹⁹ E' kuęki a' yú ká ulitane a s'yuök ye' ttōkatapaie. Ie'pa wöskuõ S'yé ena ye' dör ilà ena Wiköl Batse'r e' ttō wa. ²⁰ Ñies ttè kōs wà dalöiök a' ka' ye' tō, e' wa ie'pa wöbla'ú as ñies ie'pa tō iwà dalöiõ. Ye' ser michoë a' ta kękraë. Eré ká i' enewatke, erë ye' kě tō a' mepaät a' wakpa ẽ.

Tte Pa'ali Me' Skëköl tö Se' a
New Testament and Shorter Old Testament in Bribri
(CS:bzd:Bribri)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bribri

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Bribri

bzd

Costa Rica

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Shorter Old Testament

in Bribri

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

70b70297-578d-5d61-9b6f-3119201e28ca